

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Sępólno Krajeńskie
ul. T. Kościuszki 11
89-400 Sępólno Krajeńskie

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.
ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2017

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	8
2. Uproszczona diagnoza gminy Sępólno Krajeńskie	11
3. Obszar zdegradowany gminy	16
3.1 Obszar zdegradowany – miasto	16
3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski.....	20
4. Obszar rewitalizacji	28
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	36
5.1 Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego 36	
5.2 Obszar 2: Niechorz	39
5.3 Obszar 3: Włóscibórz	41
5.4 Obszar 4: Sikorz	43
5.5 Obszar 5: Wysoka Krajeńska.....	46
5.6 Obszar 6: Zalesie.....	48
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	52
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	57
8. Lista planowanych projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych	60
8.1 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	60
8.2 Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	74
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	77
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	89

10.1	Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	91
10.2	Partycypacja społeczna na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	99
11.	Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	101
12.	System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	106
13.	System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu rewitalizacji.....	113
13.1	Monitoring	113
13.2	Ewaluacja	114
13.3	Aktualizacja LPR	115
14.	Spis tabel i rysunków.....	117
15.	Załączniki	120
15.1	Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne.....	120
15.2	Załącznik 2 – Drugie spotkanie konsultacyjne	121
15.3	Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego	129
15.4	Załącznik 4 – Wyniki badania TDI.....	139
15.5	Załącznik 5.....	142
15.5.1	Wzór ankiety	142
15.5.2	Wzór plakatu/ ulotek.....	151
15.5.3	Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego TDI.....	152
15.5.4	Wzór plakatu na konkurs plastyczny	153
16.	Mapa ewidencyjna	154

Wprowadzenie

Celem opracowania Lokalnego Planu Rewitalizacji jest zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”¹ proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Plan Rewitalizacji ma charakter kompleksowy i dotyczy zarówno sfery przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Z kolei działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a w tworzenie opracowania powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańców lub lokalnych przedsiębiorców. Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie został opracowany zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r i „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” z dnia 18 stycznia 2017 r.

Proces rewitalizacji rozumiany jest jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, czy środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrznie (poszczególne działania pomiędzy

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2016.

sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)² .

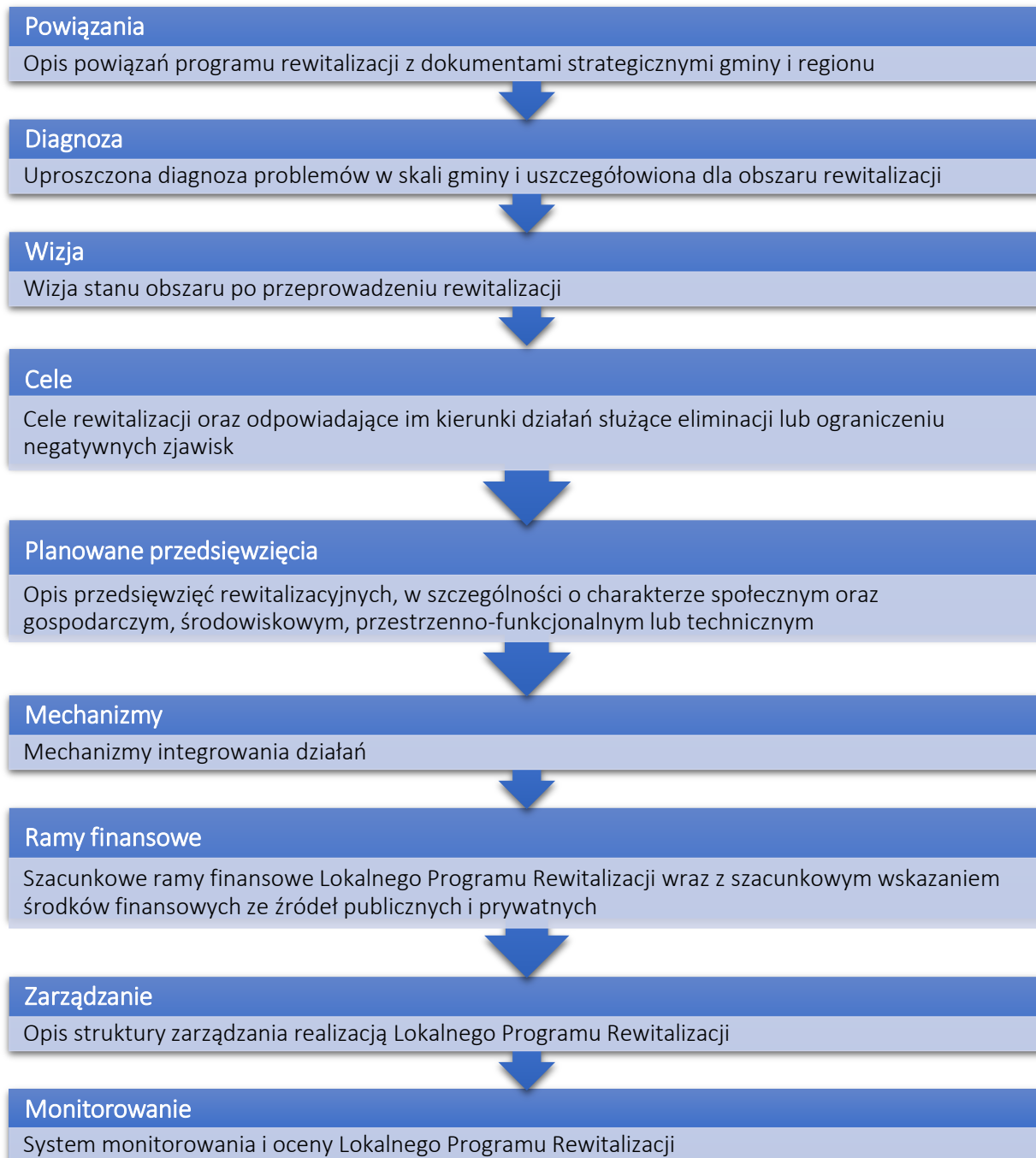
Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie zastosowano następujący proces planowania strategicznego:

1. Opisanie powiązań i uwzględnienie kompatybilności programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na wyższych poziomach;
2. Diagnozę gospodarczą, przestrzenną, społeczną, środowiskową i kulturową, obejmującą analizę zjawisk;
3. Opisanie i wprowadzenie mechanizmów włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji. Następnie przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców, w tym: badania ankietowe, wywiady, warsztaty robocze, debaty;
4. Graficzne i opisowe wyznaczenie obszaru rewitalizacji;
5. Zorganizowanie konkursu plastycznego *Sępólno Krajeńskie po rewitalizacji*;
6. Analizę obszarów problemowych, spisanie założeń programowych rewitalizacji i jej celów;
7. Opisanie wizji wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
8. Sporządzenie wykazu najważniejszych przedsięwzięć i głównych projektów rewitalizacyjnych;
9. Opracowanie szacunkowych ram finansowych programu rewitalizacji;
10. Wypracowanie mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi;
11. Opisanie systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji wraz z ramowym harmonogramem, wraz z systemem monitorowania i oceny programu;
12. Przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko, w tym opracowanie wniosku o wydanie opinii dla Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2016.

Na poniższym rysunku przedstawiono poszczególne etapy tworzenia planu. W ten sposób zapewniona została kompleksowość i komplementarność działań. Oceniono także możliwości gminy w oparciu o środki finansowe realne do uzyskania.

Rysunek 1 Etapy tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

1. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

W poniższej tabeli przedstawione zostały szczegółowe powiązania z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju:

Tabela 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie z dokumentami strategicznymi

Poziom regionalny	
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku - Plan modernizacji 2020+	<p>Według Strategii regionu jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa jest aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym. Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące priorytety rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjna gospodarka – mający bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, dochody samorządów wszystkich szczebli (a więc także ich zdolność do inwestowania), rolę i pozycję województwa w gospodarce narodowej. Działania sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi gospodarczemu powinny więc być szczególnie eksponowane, a w działaniach nie stymulujących bezpośrednio gospodarki należy poszukiwać i wzmacniać aspekty oddziałujące pośrednio na tworzenie miejsc pracy i generowanie dochodów. • Modernizacja przestrzeni wsi i miast – bezpośrednią podstawą jest dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. • Nowoczesne społeczeństwo – istnieje potrzeba zmiany mentalności w zakresie innego spojrzenia na osiągnięcie konkurencyjności województwa, w tym zmiany sposobu myślenia dotyczącego udziału społeczeństwa w planowaniu rozwoju. Niski poziom rozwoju społecznego jest jedną z najważniejszych przyczyn niskiej konkurencyjności gospodarki.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	<p>Zgodnie z zapisami Programu, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, jak i rewitalizacja fizyczna obszarów, na których skumulowały się negatywne zjawiska społeczne, stanowi działanie, którego celem jest minimalizacja występujących na danych terenach problemów. Lokalny Program Rewitalizacji zgodny jest z:</p> <p>Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p>
Strategia Polityki	Nadrzędnym założeniem Strategii Polityki Społecznej jest utworzenie

<p>Spółecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym. Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu; • wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych; • wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiują pojęcia związane z rewitalizacją; • określają sposób tworzenia programu rewitalizacji; • wyznaczają zasady opracowywania programu rewitalizacji według nowych perspektyw finansowych (kompleksowość, komplementarność, koncentracji, partnerstwa i partycypacji); • wskazują sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; • ustalają główne elementy PR; • precyzują pożądane efekty procesów rewitalizacji. <p>Lokalny Program Rewitalizacji nawiązuje do powyższych zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich stanowi interwencja zaplanowana w ramach:</p> <p>Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem obszar miejski i wiejski oraz wpisuje się w powyższe działania.</p>
<p>Poziom powiatu</p>	
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Sępoleńskiego 2015</p>	<p>Strategia powiatu wyznacza politykę rozwoju (opierającej się o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego) wspierającą proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych widocznych przede wszystkim na poziomie lokalnym. Terytorialna polityka realizowana jest m.in. przez wyznaczenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych powiązanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi. Ma to na celu lepsze wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju obszarów.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w poniższe cele strategiczne:</p> <p>Cel 3 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury technicznej.</p> <p>Cel 4 Poprawa jakości świadczonych usług publicznych.</p>
<p>Lokalna Strategia Rozwoju</p>	<p>Misja Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka 2014-2020 zakłada „Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Nasza Krajna i Pałuki”</p>

<p>Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka 2014-2020</p>	<p>otwarte na aktywnych, realizujących założone cele i budujących silni i zintegrowany kulturowo i gospodarczo region”. Wpisuje się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023.</p> <p>Cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Rybackiej, zakładają m.in.:</p> <p>C.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru LSR.</p> <p>C.2. Odnowa i ochrona ekologiczna potencjału obszaru LSR.</p> <p>Są spójne z Lokalnym Programem Rewitalizacji.</p>
<p>Stowarzyszenie "Nasza Krajna"</p>	<p>Wizją Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia NASZA KRAJNA jest „NASZA KRAJNA miejscem harmonijnego rozwoju przy wykorzystaniu i zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych, wykorzystujące aktywność społeczną i nowoczesną infrastrukturę, przyjazną inwestorom”. Wizja Stowarzyszenia wpisuje się w wizję Lokalnego Programu Rewitalizacji.</p> <p>W Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSP) Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA zakłada realizację m.in. celu:</p> <p>Cel II Rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz budowania kapitału społecznego, którego cel szczegółowy brzmi „Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców”. Odnosi się on do niskiej aktywności mieszkańców, niedostatecznej oferty zagospodarowania czasu wolnego zwłaszcza dla osób starszych, a także dzieci i młodzieży z niewykorzystanym potencjałem organizacji pozarządowych. Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie jest spójny z wyżej opisanym celem.</p>
<p>Poziom lokalny</p>	
<p>Strategia Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020</p>	<p>Wizją Strategii jest osiągnięcie długookresowych zamierzeń Gminy poprzez realizację priorytetów i celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji nawiązuje do następujących założeń Strategii:</p> <p>Cel strategiczny 1 Rozbudowywać i modernizować infrastrukturę techniczną i społeczną wpływającą na jakość życia mieszkańców, m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Cel strategiczny 2 Rozbudowywać infrastrukturę zapewniającą możliwość aktywnego odpoczynku i rehabilitacji.</p>
<p>Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sępólno Krajeńskie</p>	<p>„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sępólno Krajeńskie” powstał w związku z realizacją zapisów zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” i zakłada realizację następujących celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest; 2) Minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu; 3) Likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. <p>Lokalny Program Rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 jest spójny z wymienionymi celami.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

2. Uproszczona diagnoza gminy Sępólno Krajeńskie

Gmina Sępólno Krajeńskie znajduje się w powiecie sępoleńskim, w północno zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje powierzchnie 22 912 ha, w skład której wchodzi 24 sołectwa: Dziechowo, Hłowo, Jazdrowo, Kawle, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka, Włoscibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie i Zboże. Główną jednostką jest miasto Sępólno Krajeńskie, położone nad Jeziorem Sępoleńskim, w dolinie rzeki Sępólny. Miasto pełni funkcje ośrodka administracyjno-usługowego i sportowo-rekreacyjnego.

Na potrzeby identyfikacji zjawisk negatywnych oraz wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, gmina została przeanalizowana pod kątem sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Poniżej przedstawiono opis wraz z wnioskami.

Sfera społeczna

Gminę Sępólno Krajeńskie w 2015 roku zamieszkiwało 15839 mieszkańców³ - na terenie miasta było to 9060 osób, a na obszarach wiejskich – 6779 osób. Istotnym problemem występującym na terenie gminy jest nadmierny jest wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Pomimo, że w latach 2010-2015 zaobserwowano spadek w ich liczbie (2010 – 1836, 2015 – 1043)⁴, to nadal odsetek ten pozostałe stosunkowo wysoki. Osoby korzystające z pomocy społecznej stanowiły w roku 2015 - 6,58% ogółu społeczeństwa. W roku 2015 powodami przyznania świadczeń pomocy społecznej, zgodnie z danymi uzyskanymi od Ośrodka Pomocy w Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej, było: ubóstwo (223 rodziny), niepełnosprawność (150 rodziny) alkoholizm (67 rodziny) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (49 rodziny)⁵. Na terenie gminy liczba gospodarstw domowych będących stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w roku 2015 wyniosła

³ Źródło danych: Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskiej (stan na 31.12.2015 r.).

⁴ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, [data dostępu: 16.05.2017 r.].

⁵ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej, (stan na 31.12.2015 r.).

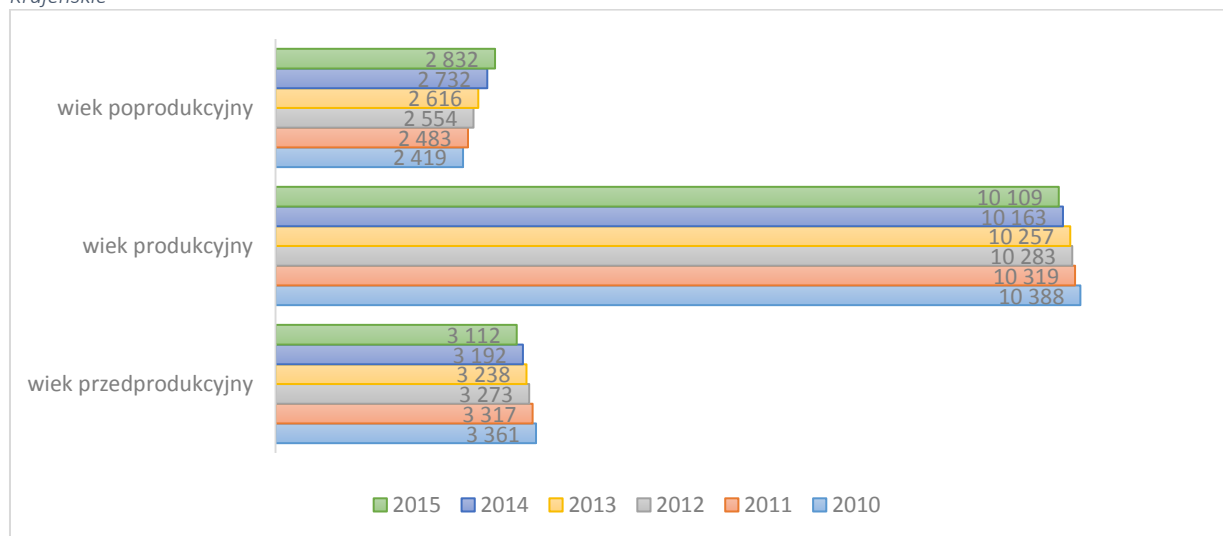
998⁶. Łącznie Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił 1 298 126,35 zł zasiłków pomocy społecznej⁷.

WNIOSEK

Nadmierne korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej destabilizuje sytuację społeczno-gospodarczą w gminie oraz jest przyczyną pogłębiania się zjawiska dezintegracji społecznej.

Istotnym problemem w sferze społecznej są zmiany jakie dokonują się w strukturze ekonomicznej mieszkańców. Na przestrzeni lat 2010-2015 zwiększyła się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym⁸. W roku 2010 stanowili oni 14,96% mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie. Pięć lat później odsetek wzrósł o 2,67% i wyniósł 17,64%. Na przestrzeni analizowanych lat spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 8,00%) i produkcyjnym (2,75%). Szczegółowe dane przedstawia poniższy Wykres 1.

Wykres 1 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Sępólno Krajeńskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

⁶ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na: 31.12.2015 r.).

⁷ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim [stan na: 31.12.2015 r.).

⁸ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, [data dostępu: 16.05.2017 r.].

WNIOSEK

Znaczny udział w wieku poprodukcyjnym wymaga podjęcia od władz gminy działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczo-specjalistycznych oraz zróżnicowanej oferty kulturalno-rekreacyjnej.

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej analizie poddano liczbę nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON⁹. Z dostępnych danych wynika, że na przestrzeni lat 2010-2015 zmniejszyła się liczba nowozarejestrowanych firm. W roku 2010 na terenie gminy zarejestrowanych zostało 131 podmiotów gospodarczych, natomiast pięć lat później liczba ta spadła o 16,79% i wyniosła 109.

W delimitacji obszaru rewitalizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie analizie nie poddano sfery gospodarczej, ze względu na brak potrzeby realizacji działań rewitalizacyjnych w analizowanej sferze.

Sfera środowiskowa

Aktualny stan środowiska stwarza zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców z powodu znacznej ilości niezinventaryzowanych wyrobów azbestowych. Obecnie w gminie znajduje się jeszcze ok. 215 667,55 m² wyrobów azbestowo-cementowych¹⁰. Dane wskazują, że 26,35% budynków na terenie gminy kwalifikują się jako „pilną potrzebę usunięcia azbestu”¹¹. Działania interwencyjne powinny zostać podjęte na obszarach wiejskich, na których zlokalizowanych jest ponad 72% budynków z potrzebą usunięcia azbestu.

WNIOSEK

Obecność włókien azbestowych w powietrzu stanowi poważne zagrożenie dla mieszkańców gminy i regionu.

Zagrożenia środowiskowe obniżają jakość życia mieszkańców gminy.

⁹ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, [data dostępu: 17.05.2017 r.]

¹⁰ Źródło danych: Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, [data dostępu: 16.05.2017r.]

¹¹ Źródło danych: Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na rok 31.12.2016 r.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W zakresie infrastruktury społecznej na terenie gminy funkcjonują placówki nauczania elementarnego i szkoły do poziomu wykształcenia średniego. Oferta edukacyjna nie obejmuje natomiast nauczania z zakresu szkolnictwa wyższego.

Na terenie gminy Sępólno Krajeńskie w obszarze ochrony zdrowia działają:

1. NZOZ Doktor – realizujący zadania z zakresu opieki szkolnej oraz podstawowej opieki zdrowotnej;
2. Centrum Medyczne SPAMED, w skład którego wchodzi Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wałdowie oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Radońsku;
3. Zakład Diagnostyczno–Lecznicy BONUS PLUS, realizujący zadania z podstawowej opieki zdrowotnej;
4. Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej Vita;
5. Gabinet Rehabilitacji i Terapii Manualnej;
6. Niepubliczny Zakład Rehabilitacji;
7. NZOZ Jantar – poradnia odwykowa i leczenia uzależnień;
8. Caritas – opieka długoterminowa i opieka paliatywna;
9. Indywidualna praktyka położnej środowiskowo-rodzinnej.

Na terenie miasta funkcjonuje Centrum Sportu i Rekreacji, które realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Do aktywnego spędzania czasu wolnego zachęcają również liczne szlaki turystyczne. O zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców na terenie gminy dba Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, do którego zadań należy między innymi: edukacja kulturalna; gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie i ochrona dóbr kultury; wspieranie amatorskich ruchów artystycznych oraz zainteresowań z zakresu kultury i sztuki; organizacja lub współorganizacja imprez kulturalnych¹². W skład Centrum Kultury i Sztuki wchodzi: Wiejski Ośrodek Kultury w Lutowie, Wiejski Ośrodek Kultury w Wałdowie oraz 18 świetlic wiejskich. Ponadto, o potrzeby kulturalne gminy, dba również Biblioteka Publiczna im.

¹² http://www.ckissepolno.com.pl/UserFiles/file/STATUT_CKIS_w_Sepolnie_Krajenskim.pdf, [data dostępu: 17.05.2017 r.].

Jaroslawa Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim. Zmiany w strukturze ekonomicznej mieszkańców powodują, że istotne jest dopasowywanie oferty kulturalno-rekreacyjnej do potrzeb najmłodszych, jak i najstarszych mieszkańców gminy.

WNIOSEK

Dostępność budynków użyteczności publicznej i usług społecznych stanowi potencjał gminy w zakresie rozwoju społeczeństwa aktywnego i zintegrowanego.

Sfera techniczna

Gmina wyposażona jest w infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną, gazową i sieć ciepłowniczą. W roku 2010 - 83,4% mieszkańców było użytkownikami instalacji wodociągowej. Na przestrzeni pięciu lat odsetek ten wzrósł o 4,1% i w roku 2015 wyniósł 87,5%¹³. Zdecydowanie mniejszy odsetek ludności podłączonych było do sieci kanalizacyjnej i gazowej. Blisko 2/3 ludności korzystało z instalacji kanalizacyjnej (2015 rok - 62,3%), natomiast z instalacji gazowej zaledwie co drugi mieszkaniec gminy (2015 rok - 49,7%).

Dane dotyczące zbiorczej sieci ciepłowniczej dotyczą liczby przyłączy do budynków. W roku 2015 – 51 budynków na terenie miasta Sępólno Krajeńskie było przyłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej¹⁴. Na obszarach wiejskich żaden budynek nie jest podłączony do zbiorczej sieci ciepłowniczej.

WNIOSEK

Brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych obniża jakość życia mieszkańców gminy.

¹³ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, [data dostępu: 16.05.2017 r.].

¹⁴ Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

3. Obszar zdegradowany gminy

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” w gminach miejsko-wiejskich przyjmuje się zasadę prowadzenia rewitalizacji zarówno w mieście, jak i obszarach wiejskich. W niniejszym Dokumencie zidentyfikowano koncentracje negatywnych zjawisk kryzysowych na obszarze miasta oraz sołectw.

3.1 Obszar zdegradowany – miasto

Dla gmin miejsko-wiejskich, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności, delimitację obszaru zdegradowanego należy przeprowadzać według metody mieszanej. Dla miasta Sępólno Krajeńskie delimitacja obszaru zdegradowanego wyliczona została jak w gminach miejskich (nie włączając największych miast regionu).

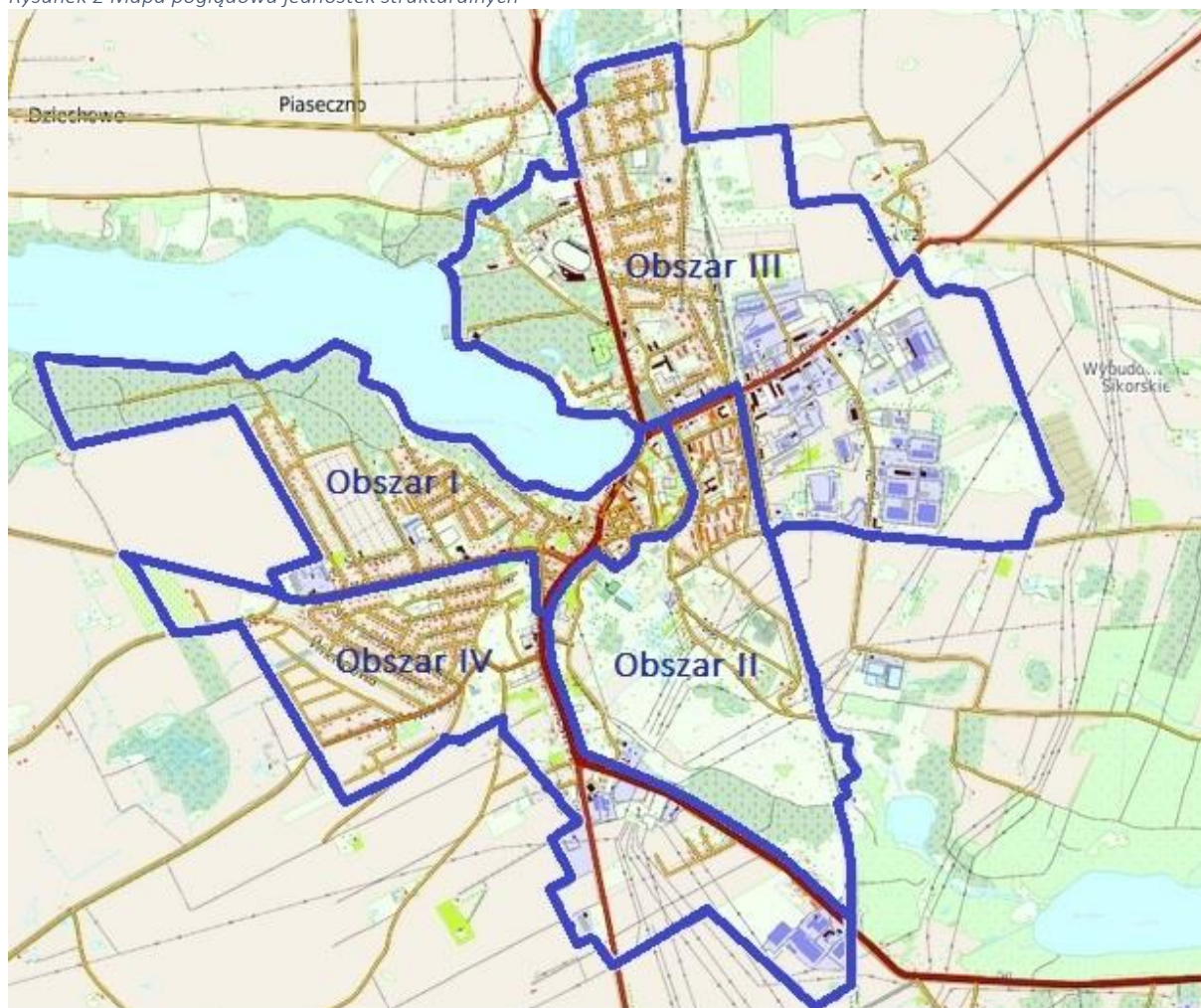
Miasto podzielone zostało na tzw. jednostki strukturalne. Żadna z wyznaczonych jednostek strukturalnych nie zajmuje 20% powierzchni gminy oraz nie koncentruje 30% jej mieszkańców.

Wyznaczonym jednostką strukturalną przydzielone zostały odpowiednie nazwy:

- Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego (Obszar I),
- Osiedle Słowackiego (Obszar II),
- Obszar domków jednorodzinnych (Obszar III),
- Osiedle Jana Pawła II (Obszar IV).

Poniżej zaprezentowana mapa w sposób poglądowy przedstawia podział miasta na jednostki strukturalne. Działki na terenie miasta, które weszły w skład obszaru rewitalizacji, zostały przedstawione na mapie ewidencyjnej, stanowiącej załącznik do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 2 Mapa poglądowa jednostek strukturalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Liczba ludności i powierzchnia jednostek strukturalnych

	Obszar I - Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Obszar II - Osiedle Słowackiego	Obszar III - Obszar domków jednorodzinnych	Obszar IV - Osiedle Jana Pawła II
Ludność [os.]	2838	2260	2155	1807
% ludności gminy	17,91%	14,26%	13,60%	11,40%
Powierzchnia [ha]	117,1	131,2	262,7	144,0
% powierzchni gminy	0,52	0,58	1,18	0,64

Źródło: Opracowanie własne.

Dane zbierane były z podziałem na ulice, które na etapie późniejszym przyporządkowane zostały do wyodrębnionych jednostek strukturalnych. Dokonany podział pozwolił na

pozyskanie danych pochodzących z wiarygodnych źródeł, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu.

Zgodnie „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” do wyznaczania obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały cztery wskaźniki z listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego¹⁵. Trzy wskaźniki pochodzą ze sfery społecznej, natomiast jeden nawiązuje do sfery technicznej.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia analizę wskaźnikową z podziałem na wyodrębnione jednostki strukturalne.

¹⁵ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

Tabela 3 Analiza mierników wskaźnikowych w jednostkach strukturalnych – wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Sfera	Wskaźniki	Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Osiedle Słowackiego	Obszar domków jednorodzinnych	Osiedle Jana Pawła II	Gmina Sępólno Krajeńskie
społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze ¹⁶	18,15%	23,81%	21,62%	11,73%	17,10%
społeczna	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze ¹⁷	5,95%	1,90%	5,34%	5,04%	6,50%
społeczna	Sfera społeczna - Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze ¹⁸	31,85%	16,00%	24,49%	27,92%	29,97%
techniczna	Udział budynków podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej względem ogółu budynków danego obszaru ¹⁹	0,30%	2,03%	0,98%	0,00%	0,83%
Liczba zidentyfikowanych obszarów kryzysowych	-	3	1	1	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

¹⁶ Źródło danych: Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

¹⁷ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

¹⁸ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

¹⁹ Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

Przedstawione powyżej dane wskazują, że na obszarze Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego występują zjawiska negatywne. 3 na 4 analizowane wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Na tym obszarze zidentyfikowano wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym i dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny oraz niedostateczną liczbę podłączonych budynków do zbiorczej sieci ciepłowniczej.

W przypadku analizy pozostałych jednostek strukturalnych zidentyfikowano występowanie następujących problemów:

- Na Osiedlu Słowackiego i Obszarze domków jednorodzinnych proces starzenia się ludności,
- Na Osiedlu Jana Pawła II niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną (brak sieci do zbiorczej sieci ciepłowniczej).

Obszar zdegradowany wybrany został na podstawie min. 2 wskaźników posiadających wartości niekorzystne w stosunku do średniej dla gminy, w którym przynajmniej jeden wskaźnik jest ze sfery społecznej. Na podstawie powyższych danych jednostką strukturalną wchodzą w skład obszaru zdegradowanego jest **Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego**.

3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego przeprowadzona została na podstawie metody mieszanej dla obszaru wiejskiego (gminy miejsko-wiejskie, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności gminy). Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały trzy wskaźniki pochodzące z listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich (udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze; udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze; udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze) oraz jeden wskaźnik autorski, który został skonsultowany z ekspertami Urzędu

Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw). Dane zbierane były z podziałem na sołectwa w gminie.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia analizę mierników wskaźnikowych z podziałem na sołectwa.

Tabela 4 Analiza mierników wskaźnikowych w sołectwach – wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Sołectwo	Sfera społeczna			Sfera techniczna	Liczba zjawisk kryzysowych
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze ²⁰	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze ²¹	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze ²²	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw ²³	
Dziechowo	0,00%	20,14%	23,33%	26,32%	1
Iłowo	0,00%	19,93%	40,00%	17,65%	2
Jazdrowo	0,00%	18,18%	90,00%	43,75%	3
Kawle	5,48%	15,75%	13,11%	41,67%	1
Komierowo	10,03%	20,74%	32,79%	11,11%	3
Lutowo	6,20%	19,44%	30,19%	39,17%	2
Lutówko	7,62%	17,55%	41,43%	26,92%	3
Niechorz	9,35%	17,85%	28,43%	57,65%	3
Piaseczno	3,91%	17,13%	18,87%	24,51%	1
Radońsk	0,00%	17,03%	57,45%	53,19%	2
Sikorz	10,76%	17,71%	57,14%	50,72%	4
Skarpa	7,09%	16,79%	33,33%	13,33%	1

²⁰ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

²¹ Źródło danych: Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

²² Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

²³ Źródło danych: Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na rok 31.12.2016 r.).

Świdwie	1,70%	15,86%	17,65%	38,24%	0
Teklanowo	10,89%	9,90%	29,63%	54,55%	2
Trzciany	4,10%	15,67%	27,78%	59,15%	1
Wałdowo	11,89%	13,77%	45,41%	56,59%	3
Wałdówko	13,92%	17,72%	27,50%	42,86%	3
Wilkowo	0,56%	19,21%	24,39%	66,67%	2
Wiśniewa	0,56%	11,86%	22,50%	65,00%	1
Wiśniewka	11,03%	14,71%	29,41%	34,29%	1
Włóścibórz	10,88%	18,52%	43,43%	52,27%	4
Wysoka Krajeńska	10,64%	21,28%	65,52%	51,51%	4
Zalesie	10,34%	17,24%	51,43%	41,86%	4
Zboże	11,75%	16,19%	29,33	57,14%	2
Gmina Sępólno Krajeńskie	6,50%	17,10%	29,97%	41,47%	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Do obszaru zdegradowanego zaliczyć należy sołectwa, które spełniają dwa kryteria:

- Na terenie sołectwa występują min. 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami z listy wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich i przyjmujących wartości mniej korzystane od średniej ich wartości dla gminy;
- Na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane lub reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer cechujących się stanem kryzysowym.

Do obszarów zdegradowanych zaliczone zostały sołectwa, na terenie których zidentyfikowano występowanie trzech wskaźników, w tym min. dwóch pochodzących ze sfery społecznej i jeden ze sfery środowiskowej. Występowanie zjawisk kryzysowych odnotowano w ośmiu następujących sołectwach:

- Jazdrowo,
- Niechorz,
- Sikorz,
- Wałdowo,
- Wałdówko,
- Włóścibórz,

- Wysoka Krajeńska,
- Zalesie.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” dalszy etap wyznaczenia obszaru rewitalizacji zależy jest od zamierzonego celu rewitalizacji. Zestawów kryteriów zaproponowanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części zdecydowano się na następujący kierunek działań rewitalizacyjnych:

Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

1. Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową.

SOŁECTWO	WSKAŹNIK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM
Wałdówko	13,92%
Wałdowo	11,89%
Włóscibórz	10,88%
Sikorz	10,76%
Wysoka Krajeńska	10,64%
Zalesie	10,34%
Niechorz	9,35%
Średnia dla gminy	6,50%

2. Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Gmina Sępólno Krajeńskie co roku uchwałą przyjmuje „Program współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi w innych podmiotami prowadzącymi działalność użytku publicznego”. Ze sprawozdania z realizacji tego programu za rok 2016 wynika, że zainteresowanie organizacji pozarządowych prowadzeniem zajęć aktywizujących jest duże. W analizowanym roku najwięcej wspólnych przedsięwzięć (ngo i jednostki samorządu terytorialnego) dotyczyło rozwoju sportu - 68,72%; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej - 10,44%; pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia - 5,38%; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa - 4,76%; upowszechnienia kultury fizycznej - 1,80%. W przypadku poszczególnych kategorii działalność na rzecz mieszkańców prowadziły:

- **Rozwój sportu:** Miejski Ludowy Klub Sportowy „KRAJNA” w Sępólnie Krajeńskim; Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”;
- **Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej oraz pomoc społeczna, ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim – „Prowadzenie Gminnego Centrum Informacji” oraz „Punkt konsultacyjno-profilaktyczny ds. przeciwdziałania narkomanii”; Stowarzyszenie Klub Abstynenta „JANTAR” w Sępólnie Krajeńskim – „Razem dla siebie – razem dla innych”;
- **Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa oraz ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Mamo Tato Tu Jestem” Szkoła Rodzenia III w Centrum Małego Dziecka i Rodziny, „Wieża Babel”; Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce” – „To...i Tamto, nauka na wiele sposobów” oraz „Dekoracje, inspiracje narodowe, regionalne i nie tylko...”; Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i Kółek Rolniczych” gminy Sępólno Krajeńskie – X Spotkanie Sztuka Kulinarna i Kultura Ludowa Gmin Wojewódzka Kujawsko-Pomorskiego; Gminny Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Sępólnie Krajeńskim – „Święto Plonów”;
- **Upowszechnienie kultury fizycznej oraz turystyki, krajoznawstwa i rekreacji, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Nie ma cwaniaka, który nie wygrywa w zbijaka”; Uczniowski Klub Sportowy KALOSKAGATOS – „Turnieje siatkarskie”; Stowarzyszenie „Ze Zbożem Za Pan Brat” – Ze Zdrowiem Za Pan Brat 3MAJ formę ponad normę.

Gmina posiada zatem udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących na terenie gminy, w tym obszarach wiejskich, m.in. przez sektor ngo.

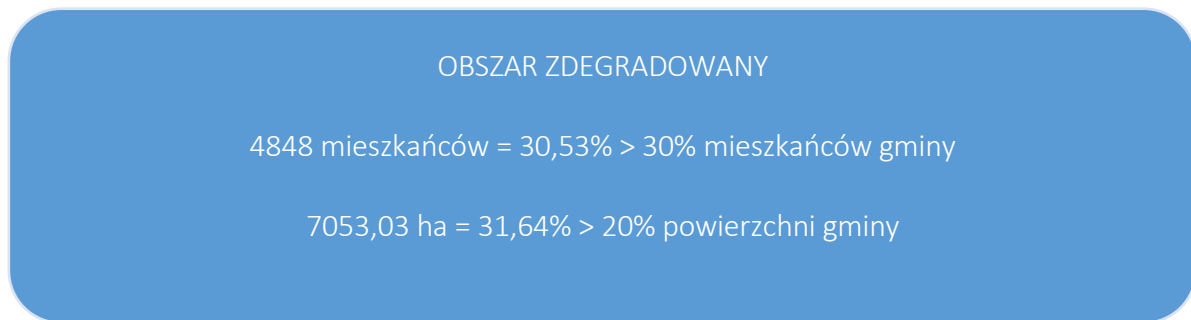
Delimitacja obszaru rewitalizacji wskazuje do rewitalizacji sołectwa, w których łączna liczba mieszkańców przekracza 30% ludności gminy i/lub 20% ogólnej powierzchni w gminie.

Tabela 5 Liczba ludności i powierzchnia obszaru zdegradowanego

Jednostka analityczna	Ludność	% ludności	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2917	18,42%	117,1	0,52
Jazdowo	44	0,27%	845,67	3,79
Niechorz	469	2,95%	1396,03	6,27
Sikorz	288	1,81%	922,27	4,14
Wałdowo	177	1,11%	852,00	3,82
Wałdówko	158	0,99%	565,08	2,53
Włóscibórz	451	2,83%	1292,32	5,80
Wysoka Krajeńska	141	0,88%	330,27	1,48
Zalesie	203	1,27%	732,29	3,29
Suma	4848	30,53%	7053,03	31,64

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 3 Wyliczenia dla obszaru zdegradowanego

Źródło: Opracowanie własne.

W celu zawężenia obszaru do rewitalizacji posłużono się zarówno wskazówkami z Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, jak i „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Do rewitalizacji wskazano sołectwa o największej liczbie zjawisk kryzysowych, a także dokonano wyboru zawężającego według następującego priorytetowania²⁴:

1. W pierwszej kolejności – działania na rzecz adaptacji przestrzeni zdegradowanej na cele rozwoju gospodarczego – **nie dotyczy ze względu na wybrany cel rewitalizacji**;
2. W drugiej kolejności – działania, które zapewniają efekty rewitalizacyjne w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców (działania zapewniające możliwie najszersze oddziaływanie społeczne) – **zgodnie z punktem 6.4.2.7.2²⁵ dokonano delimitacji obszaru rewitalizacji.**

Zgodnie z sugestiami Urzędu Marszałkowskiego i dokonaną priorytetyzacją do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano pięć następujących sołectw:

1. Włóścibórz,
2. Sikorz,
3. Wysoka Krajeńska,
4. Zalesie,

²⁴ Proces priorytetowania wykonano zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

²⁵ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

5. Niechorz.

4. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, obejmujący część lub całość obszaru zdegradowanego, musi cechować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Może być podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” obszar rewitalizacji gminy wybrany został na podstawie metody mieszanej dla miasta i obszaru wiejskiego.

Tabela 6 Zestawienie wskaźników użytych do wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka strukturalna/ sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział budynków podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej względem ogółu budynków danego obszaru	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	18,15%	5,95%	31,85%	0,30%	Nie dotyczy
Niechorz	17,85%	9,35%	28,43%	Nie dotyczy	57,65%
Włocibórz	18,52%	10,88%	43,43%	Nie dotyczy	52,27%
Sikorz	17,71%	10,76%	57,14%	Nie dotyczy	50,72%
Wysoka Krajeńska	10,64%	21,28%	65,52%	Nie dotyczy	51,51%
Zalesie	10,34%	17,24%	51,43%	Nie dotyczy	41,86%
Średnia dla gminy	17,10%	6,45%	29,97%	0,83%	41,47%

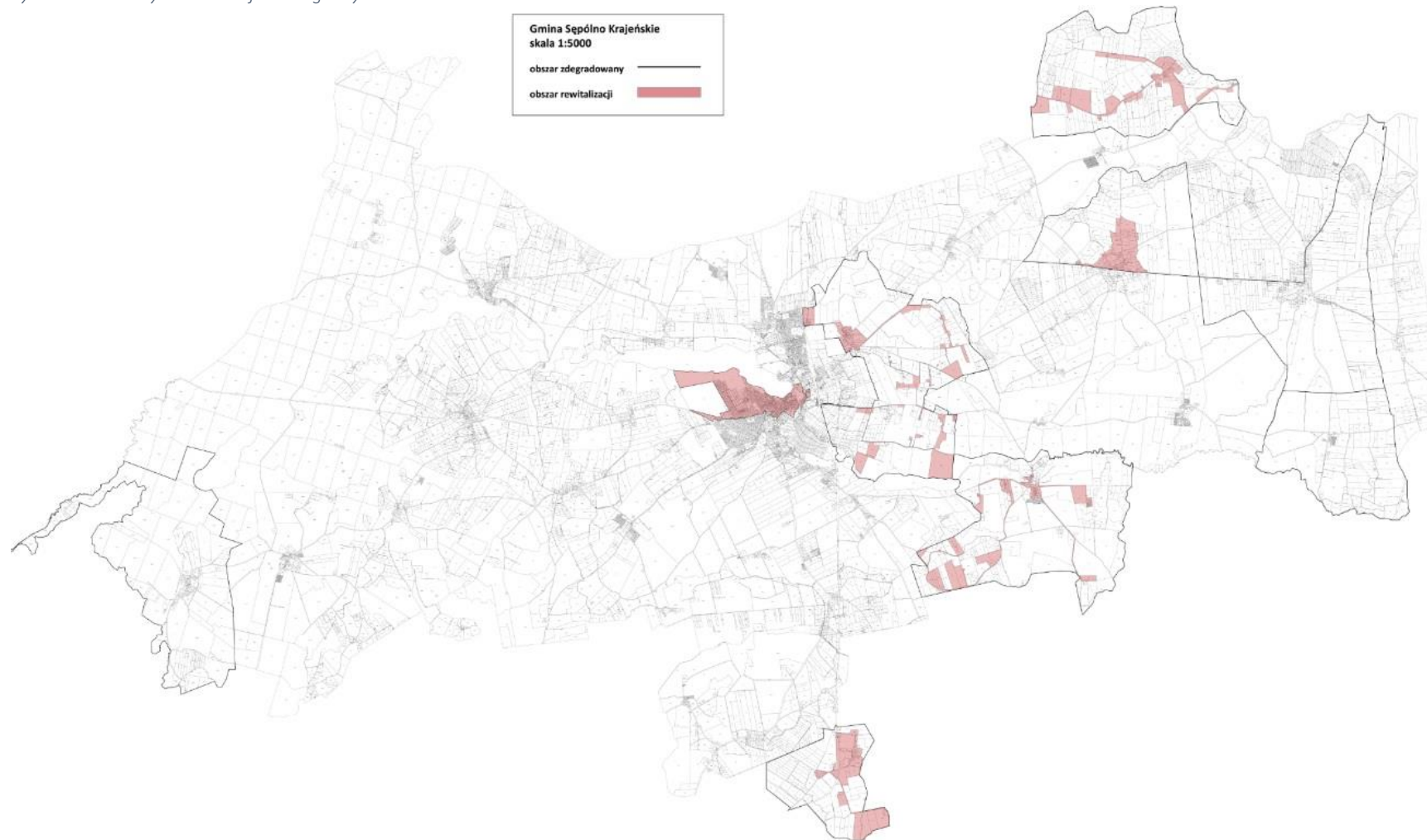
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 7 Występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji

Jednostka strukturalna/sołectwo	Zjawisko starzenia się społeczeństwa	Niska samowystarczalność gospodarstw domowych	Niska samowystarczalność ekonomiczna rodziców	Niewystarczające zagospodarowanie w instalacje techniczne	Niska jakość środowiska naturalnego
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Stan kryzysowy	Brak	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy
Niechorz	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Brak	Nie dotyczy	Stan kryzysowy
Włocibórz	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy
Sikorz	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy
Wysoka Krajeńska	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy
Zalesie	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4 Obszary rewitalizacji na tle gminy

Źródło:

Opracowanie

własne.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich zawężona została do terenów zamieszkałych.

Tabela 8 Obszar rewitalizacji

Obszar	Powierzchnia [ha]	% powierzchni	Ludność	% ludności
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2917	18,42%	117,1	0,51%
Niechorz	469	2,95%	84,8	0,37%
Włóscibórz	288	1,81%	103,6	0,45%
Sikorz	451	2,83%	61,6	0,27%
Wysoka Krajeńska	141	0,88%	87,5	0,38%
Zalesie	203	1,27%	112,2	0,49%
SUMA:	4469	28,16%	566,8	2,47%

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 5 Wyliczenia dla obszaru rewitalizacji

OBSZAR REWITALIZACJI

4469 mieszkańców = 28,16% < 30% mieszkańców gminy

566,8 ha = 2,47% < 20% powierzchni gminy

Źródło: Opracowanie własne.

Przedstawiony poniżej opis przedstawia uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie przeprowadzono analizę 4 jednostek strukturalnych na terenie miasta. Jako obszar o najwyższym priorytecie określono teren centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego. Wybrany obszar wyróżnia się spośród otaczającej tkanki miejskiej historyczną zabudową mieszkalną i różnorodnością funkcji o charakterze publicznym. Na jego terenie funkcjonuje: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna oraz wiele innych instytucji publicznych. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i infrastrukturalnej może

stać się przyczyną utraty centrotwórczej funkcji wybranego obszaru, w konsekwencji pogłębiając stan degradacji na jego terenie.

Obszar wiejski podzielono na 24 sołectwa, dla których dokonano delimitacji obszaru rewitalizacji. Z pośród nich wybrano sołectwa Niechorz, Włóścibórz, Sikorz, Wysoka Krajeńska i Zalesie, które cechują się występowaniem stanu kryzysowego.

Teren działania sołectwa Niechorz obejmuje wieś Niechorz, Komierówko i osadę Siedlisko. Na terenie sołectwa znajdują się popegeerowskie osiedla budynków wielorodzinnych, które zamieszkałe są przez wielodzietne i wielopokoleniowe rodziny, u których dostrzega się zjawisko dziedziczenia biedy i marazmu społecznego. Alienacja i wykluczenie lokalnej społeczności wywołanej regresem obszarów popeerowskich, stanowi barierę w rozwoju wielu sfer, tj. społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Zaplanowane działania rewitalizacyjne pozytywnie oddziaływać będą na obszar rewitalizacji, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju obszaru sołectwa.

Sołectwo Włóścibórz obejmuje wieś Włóścibórz, Włóścibórek i osadę Zaleśniak. Na jego terenie sołectwa funkcjonuje świetlica wiejska stanowiąca centrum życia towarzyskiego i kulturalnego mieszkańców wsi. Oferta świetlicy wiejskiej nie jest dopasowana do osób starszych. Większość zajęć skierowana jest do dzieci i młodzieży. Osoby starsze, które stanowią znaczą część mieszkańców sołectwa, potrzeby kulturalne muszą realizować poza terenem Włóściborza. Ponadto, na terenie sołectwa wiele gospodarstw domowych i rodzin korzysta z pomocy środowiskowej. Brak funduszy stanowi barierę w dostępie do usług społecznych, przyczyniając się do pogłębienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Sołectwo Sikorz obejmuje wieś o tej samej nazwie. Sikorz jest bardzo starą miejscowością, która kiedyś była własnością rodziny Orlandów. Obecnie zamieszkała jest przez wielopokoleniowe rodziny. Część mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa, pozostała część pracuje w różnych gałęziach gospodarki i zakładach przemysłowych. Znaczny odsetek mieszkańców stanowią osoby utrzymujące się z emerytur lub rent. Ze względu na atrakcyjne położenie przy dużych kompleksach leśnych i bliskości miasta, sołectwo posiada doskonałe warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednak ze względu na negatywne zjawiska

w sferze społecznej i środowiskowej, rozwój sołectwa jest zahamowany. Nadmierne korzystanie z pomocowych świadczeń społecznych i wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym, przyczyniające się do wykluczenia mieszkańców z życia społecznego i publicznego, prowadzi do pogłębienia stanu kryzysowego w sołectwie.

Sołectwo Wysoka Krajeńska obejmuje swoim zasięgiem jedynie wieś Wysoką Krajeńską. W obrębie jednostki funkcjonuje świetlica wiejska stanowiąca centrum życia społeczno-kulturalnego mieszkańców i będąca miejscem aktywizacji lokalnej społeczności. Mieszkańcy często podejmują oddolne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia na obszarze sołectwa. Analiza wskaźnikowa wykazała jednak znaczny odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co świadczy o zróżnicowaniu mieszkańców i występujących podziałach. Ponadto na ponad połowę wszystkich dzieci do 17 roku życia zamieszkujących Wysoką Krajeńską rodzice otrzymują zasiłki rodzinne, co potwierdza brak samowystarczalności ekonomicznej części rodzin. Jednostkę zamieszkuje również bardzo wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (najwyższy spośród wszystkich sołectw na terenie gminy), jednak infrastruktura i dostęp do usług społecznych nie są dostosowane do ich potrzeb.

W skład sołectwa Zalesie wchodzi jedynie wieś o tej samej nazwie. Jednostka ma charakter typowo rolniczy, a zamieszkiwana jest przez wielopokoleniowe rodziny. Wśród gospodarstw przeważają duże gospodarstwa rolne nastawione na wielkotowarową produkcję zwierzęcą (w szczególności produkcję żywca i mleka). Warto nadmienić, że na jej terenie działalność prowadzi Zakład Mleczarski „LACPOL”, funkcjonuje Szkoła Podstawowa oraz świetlica wiejska. Ostatni z wymienionych obiektów to centrum życia kulturalno-rozrywkowego, umożliwiające aktywne spędzanie czasu dzieciom i młodzieży oraz pozostałym mieszkańcom jednostki. Istotnym problemem w obrębie sołectwa jest wysoki odsetek osób pozostających beneficjentami opieki społecznej oraz stosunkowo wysoki (w porównaniu do średniej dla gminy) odsetek dzieci do 17 roku życia, na które rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Świadczy to o trudnej sytuacji materialnej mieszkańców, często doświadczaniu również wykluczenia społecznego. Odnotowano także znaczny udział ludności w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje na zjawisko starzenia się społeczeństwa, które w konsekwencji może grozić wyludnieniem sołectwa i brakiem zastępowalności pokoleń. Ponadto infrastruktura, usługi czy

oferta kulturalna nie są przystosowane do potrzeb osób starszych, co oddziałuje na jakość ich życia.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego

Na obszar Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składają się następujące ulice:

- Kisielewskiego,
- Sawickiej,
- Krasickiego,
- Orzeszkowej,
- Słoneczna,
- Wojska Polskiego,
- Zakątek,
- Turystyczna,
- Na Skarpie,
- Plażowa,
- Letniskowa,
- Kwiatowa,
- Wypoczynkowa,
- Wczasowa,
- Zielona,
- Sadowa,
- Polna,
- Jeziorna,
- Krzyżowa,
- Podgórna,
- Krótka,
- Hallera,
- Młyńska,
- Plac Wolności,
- Kościelna,
- Ratuszowa,
- Studzienna,
- Farna,
- Średnia,
- Boczna,
- Kościuszki,
- Wodna,
- Nowy Rynek.

Na obszarze wskazanym do rewitalizacji w mieście zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
3. Wysoki udział budynków podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej względem ogółu budynków danego obszaru.

Wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Analizując **przyczyny** występowania stanu kryzysowego na obszarze miasta wymienić należy zróżnicowaną zabudowę miejską. Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składa się

w przeważającej większości z historycznej zabudowy, której mieszkańcami są osoby starsze. Na obszarze tym znajduje się największa liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989. Młode osoby decydują się na osiedlanie w młodszych częściach miasta, gdzie znajdują się nowe, dostosowane do ich wymagań budynki wraz z równie dobrze rozwiniętą infrastrukturą (jak w przypadku obszarów centralnych).

Przedstawiając **skutki** dla procesu starzenia się społeczeństwa wymienić należy wieloaspektowy charakter zjawiska: w sferze ekonomii, opieki zdrowotnej, ale również relacji interpersonalnych i międzypokoleniowych. Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym stanowi wyzwanie dla budżetu gminy, pojawia się bowiem potrzeba budowania oferty sprzyjających zdrowemu starzeniu się. Ponadto, większość osób starszych ma problem w nawiązywaniu nowych kontaktów z osobami z dalszego otoczenia, dlatego tak trudna jest aktywizacja seniorów i ich integracja z innymi środowiskami społecznymi.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Niewielki dochód rodziców **powoduje**, że dzieci z takich rodzin znacznie rzadziej korzystają z oferty sportowej czy kulturowej, a także z dodatkowych lekcji wspomagających lub wyrównujących zaległości w nauce. Mają zatem ograniczony dostęp do korzystania z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych czy korekcyjno-kompensacyjnych.

Głównym skutkiem stanu kryzysowego jest zagrożenie występowania lub występowanie wykluczenia społecznego. Brak wystarczających środków finansowych, które pozwoliłyby na rozwijanie pasji i hobby powodują, że dzieci odczuwają coraz większą izolację oraz dostrzegają różnicę między nimi a rówieśnikami. W niektórych przypadkach rodziców nie stać na zakup podręczników, czyli podstawowych materiałów edukacyjnych, czy sfinansowanie wycieczki szkolnej. Sfera materialna przekłada się także na psychologiczną i emocjonalną u dzieci: zaniżona samoocena, brak pewności siebie oraz wiary we własne możliwości.

Wysoki udział budynków podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej względem ogółu budynków danego obszaru

Przyłącza do zbiorczej sieci ciepłowniczej znajdują się głównie w okolicach Jeziora Sępoleńskiego i rzeki, gdzie dominuje nowa zabudowa miejska. Mała liczba przyłączy do zbiorczej sieci ciepłowniczej w Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego **wynika** z niewystarczającego zagospodarowania budynków pod instalacje techniczne. Problem niewyposażenia mieszkania w zbiorczą sieć ciepłowniczą dotyczy przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej, która powstała przed 1989 rokiem. Stan budynków uniemożliwia (lub jest to nieopłacalne finansowo) montaż przyłączy do zbiorczej sieci ciepłowniczej, przez co lokatorzy zmuszeni są do opalania mieszkań we własnym zakresie.

Skutkiem niewielkiej liczby przyłączy budynków do zbiorczej sieci ciepłowniczej jest obniżenie poczucia bezpieczeństwa i komfortu użytkowników lokali. Źródło ciepła znajduje się w budynku, co zwiększa zagrożenie zatrucia się tlenkiem węgla. Dodatkowo mieszkania w zdecydowanej większości opalane są węglem, co oddziałuje także na środowisko i jakość powietrza na tym terenie.

Lokalny potencjał

Potencjałem Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego jest funkcja centrotwórcza. Na jego terenie zlokalizowany jest Plac Wolności i Park 40-lecia. Jak wspomniano, na obszarze wskazanym do rewitalizacji funkcjonuje wiele instytucji publicznych, w tym m.in. Dom Kultury, Sąd Rejonowy czy placówki edukacyjne. Ponadto duża liczba punktów handlowo-usługowych świadczy o dobrej dostępności do podstawowych usług. Położenie jednostki wiąże się także z dogodną komunikacją i możliwościami przemieszczania się, zarówno w jej obrębie, jak i pomiędzy terenami ościennymi.

W obszarze rewitalizacji przy Centrum Aktywności Społecznej funkcjonuje także Uniwersytet Trzeciego Wieku, który cieszy się dużą popularnością. Wśród osób starszych dostrzega się zatem wzrost świadomości w zakresie dbania zarówno o swoje zdrowie, jak i potrzebę aktywnego starzenia się. Wskazuje to na konieczność podejmowania działań mających na celu włączanie seniorów w życie publiczne i kulturalne. Poza wskazanym Uniwersytetem Trzeciego Wieku na obszarze rewitalizacji funkcjonują również inne organizacje pozarządowe, których obecność i chęć działania będą pomocne przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

5.2 Obszar 2: Niechorz

Na terenie sołectwa Niechorz zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Jednym z powodów występowania problemów w obszarze Niechorza jest sytuacja wynikająca z funkcjonowania dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych na tym terenie. Mieszkańcy sołectwa, których kompetencje i kwalifikacje nie są dopasowane do lokalnego rynku pracy, nie mogą znaleźć zatrudnienia. W konsekwencji zaczynają korzystać ze środowiskowej pomocy społecznej. Różnice w uzyskiwanych dochodach przyczyniają się do pogłębienia dysproporcji pomiędzy mieszkańcami, tym samym wpływając na negatywne postrzeganie części społeczeństwa i występowanie zjawiska wykluczenia społecznego.

Skutkiem nadmiernego korzystania ze świadczeń jest brak chęci do podejmowania pracy w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej. W przypadku, gdy wysokość pobieranych zasiłków jest na tyle wysoka, że wystarcza danej rodzinie, niechętnie podejmowane są działania związane z własnym rozwojem, poszukiwaniem pracy lub poprawieniem standardu swojego życia. Dostrzega się również zjawisko dziedziczenia biedy i marazmu społecznego.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo Niechorz leży stosunkowo blisko miasta Sępólno Krajeńskie, dlatego osoby młode często decydując się na edukację czy pracę w mieście, w konsekwencji zmieniają miejsce zamieszkania. Osoby starsze, które w przeszłości były pracownikami Państwowego Gospodarstwa Rolnego, pozostają na osiedlach dawnego zakładu pracy. Mimo, że od likwidacji gospodarstw państwowych w rolnictwie minęło już kilkanaście lat, środowiska

popegeerowskie nie zatraciły swojej odrębności. Obserwuje się tendencję utrwalania mechanizmów utrudniających asymilację społeczną tej społeczności.

W konsekwencji tak duży odsetek seniorów wiąże się z potrzebą dostosowania do ich potrzeb obiektów infrastruktury społecznej, kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej, która na terenie sołectwa jest niewystarczająca. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, przy jednoczesnym stosunkowo dobrym zdrowiu seniorów, należy szczególnie zadbać o aktywizację tej grupy wiekowej. Świetlica wiejska, która działa na terenie sołectwa, nie posiada oferty kulturalnej skierowanej do osób starszych.

Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw

W sołectwie Niechorz zdiagnozowanym problemem w sferze środowiskowej jest znaczny udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu. Zgodnie z Programem Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest Gminy Sępólno Krajeńskie, każdy właściciel obiektu, na którym znajdują się takie wyroby, ma obowiązek usunięcia ich do roku 2032. Właściciele nieruchomości są często niechętni wymianie, która wiąże się z pokryciem kosztów nowego pokrycia dachowego (zdjęcie pokrycia z azbestem, jego transport oraz utylizacja), nie zawsze są także świadomi zagrożenia zdrowotnego, jakie wiąże się z nieusunięciem materiałów szkodliwych.

Skutkiem znacznej liczby wyrobów azbestowych na terenie sołectwa (jak również dla całego regionu), jest chorobotwórcze jego działanie, wynikające z wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Znaczna liczba budynków, posiadających niezutilizowany azbest, obniża jakość życia mieszkańców sołectwa, a także wpływa na zmniejszenie poziomu atrakcyjności jego zamieszkania, w konsekwencji doprowadzając do wzmożonych ruchów migracyjnych.

Lokalny potencjał

Walory przyrodniczo-krajobrazowe sołectwa Niechorz stanowią o potencjale tego obszaru. Położenie przy dużych kompleksach leśnych, dostępie do jeziora i rzeki oraz bliskość do głównego ośrodka gminy i powiatu – miasta Sępólno Krajeńskie, stwarza dogodne warunki do rozwoju sołectwa, jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Utworzenie nowych miejsc pracy będzie możliwe poprzez rozwój branży turystycznej, a także przydrożnych barów

szybkiej obsługi i zajazdów z miejscami noclegowymi przy krajowej trasie nr 25. Istotnym potencjałem sołectwa jest świetlica wiejska, która stanowi centrum życia towarzyskiego i kulturalnego mieszkańców. W świetlicy organizowane są zajęcia skierowane przede wszystkim do najmłodszych mieszkańców. Pomieszczenie świetlicy wykorzystywane jest również jako oddział przedszkolny dla maluchów, a także jako miejsce spotkań w władzami samorządowymi. Na terenie sołectwa Niechorz działa nieformalna grupa pn. Grupa Odnowy Wsi Niechorz. Na rzecz rozwoju jednostki i jej mieszkańców pozyskuje fundusze z zewnątrz.

5.3 Obszar 3: Włóścibórz

Na terenie sołectwa Włóścibórz zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Na terenie sołectwa Włóścibórz odnotowano wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. **Przyczyną** pobierania zasiłków pomocowych jest najczęściej ubóstwo (11,71% mieszkańców sołectwa), niepełnosprawność (6,87% mieszkańców sołectwa) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3,54% mieszkańców sołectwa)²⁶. Wymienione powody generują nowe problemy w postaci deprivacji jednostek i ich rodzin w różnych sferach: zawodowej, edukacyjnej, mieszkaniowej, kulturalnej itd. **Skutkiem** czego jest niekorzystanie z pełni praw i przywilejów społecznych, wycofanie z życia publicznego, a także negatywna postawa wobec zmian, co znacznie utrudnia przeprowadzenie jakichkolwiek działań. Bardzo powszechnym

²⁶ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, [stan na 31.12.2015 r.].

zjawiskiem w tego typu środowiskach jest również dziedziczenie biedy, przez co utrwała się dotychczasowy sposób życia, a jednostki nie dążą do poprawy swojego statusu.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym **generuje problem** zmniejszania się potencjału opiekuńczego rodziny (co potwierdza się również w zdiagnozowanym problemie jakim jest wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny); obciążeniem systemu emerytalnego czy zwiększeniem kosztów opieki instytucjonalnej. Na terenie Włociborza nie działa żaden ośrodek zdrowia, a najbliższy punkt medyczny znajduje się w mieście Sępólno Krajeńskie. Niedostateczny dostęp do usług społecznych i opiekuńczych, są dodatkowymi czynnikami wpływającymi na proces wykluczenia z życia społecznego i publicznego. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wymaga podjęcia od lokalnych władz działań aktywizujących i integrujących starszych mieszkańców sołectwa, skutkujących utworzeniem nowych lub umocnieniem dawnych więzi społecznych.

Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo charakteryzuje się wysoką liczbą rodzin objętych wsparciem w postaci zasiłków na dzieci do lat 17, co jest **skutkiem** jednego z wcześniej zdiagnozowanych problemów dotyczących korzystania z pomocy środowiskowej. Jak wskazano, w obrębie jednostki znaczny odsetek mieszkańców cechuje się niską samowystarczalnością ekonomiczną (występowanie ubóstwa) lub zmagają się z innymi problemami (np. niepełnosprawność). Brak zatrudnienia któregoś z członków rodziny lub utrzymywanie się z niewielkich gospodarstw rolnych, a do tego występowanie innych negatywnych zjawisk (często wynikających z trudnej sytuacji życiowej jak np. alkoholizm) i sytuacje losowe (jak np. śmierć bliskich) powodują marazm oraz brak chęci na zmianę swojej sytuacji.

Występowanie tego typu problemów ogranicza możliwości edukacyjne czy społeczne dzieci i młodzieży żyjących w rodzinach zmagających się z trudną sytuacją życiową. Brak zmian może prowadzić do dziedziczenia wykluczenia społecznego oraz innych problemów przez kolejne pokolenie. Słaba motywacja czy wycofanie z rynku pracy stają się sposobem na społeczne funkcjonowanie i jednocześnie powielanie schematów. Brak środków lub ich niewystarczająca

ilość na zaspokojenie podstawowych potrzeb przekłada się na ograniczenia w innych sferach, w tym dotyczących zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu (kulturalnych, edukacyjnych, samorealizacji itd.), a także różnego rodzaju wykluczenia: cyfrowe, niezdolność do uczestnictwa w politycznych i kulturalnych aspektach życia społecznego.

Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw

Z ponad połowy wszystkich budynków odnotowanych w obrębie sołectwa istnieje konieczność usunięcia wyrobów azbestowych. Azbest, jako minerał posiadający wyjątkowe właściwości zarówno fizyczne, jak i chemiczne (np. odporność na działanie wysokich temperatur), znalazł szerokie zastosowanie w wielu wyrobach. Przełomem okazało się wykorzystanie go jako składnik do niepalnej papy, stąd jego powszechna obecność na budynkach. Obecnie znaczna część wyrobów azbestowych znajduje się na terenach prywatnych, co znacznie utrudnia ich usunięcie.

Znaczna ilość wyrobów azbestowych wpływa negatywnie na stan zdrowia mieszkańców, doprowadzając również do powstawania chorób układu oddechowego (m.in. pylicy azbestowej) czy łagodnych zmian opłucnowych. Zalegające wyroby azbestowe przyczyniają się także do pogarszania jakości powietrza.

Lokalny potencjał

Sołectwo Włóścibórz położone jest w pobliżu lasów, przy drodze powiatowej Sępólno – Gostycyn. Wśród **atutów** sołectwa można wskazać świetlice wiejską, która stanowi centrum kulturalne mieszkańców. Stanowi ona miejsce spotkań i zabaw dla najmłodszych mieszkańców, a także wykorzystywana jest jako punkt oczekiwania dzieci na autobus szkolny. Na terenie sołectwa działa jednosekcyjne Koło LZS, w ramach którego organizowane są zajęcia czasu wolnego dla nastoletniej młodzieży oraz dzieci. We Włóściborzu działa również Koło Gospodyń Wiejskich i Kółka Rolnicze, które aktywnie włączają społeczność lokalną w działania na rzecz swojej miejscowości.

5.4 Obszar 4: Sikorz

Na terenie sołectwa Sikorz zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo Sikorz charakteryzuje się jednym z wyższych na terenie gminy udziałów osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Mieszkańcy najczęściej zmagają się z ubóstwem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmem i niepełnosprawnością. Część problemów jest pochodną pozostawania bez zatrudnienia lub utrzymywania się z niewielkich gospodarstw rolnych, co **skutkuje** nawarstwianiem się kolejnych problemów. Natężenie negatywnych zjawisk wpływa natomiast na niską jakość życia mieszkańców (brak perspektyw, często złe warunki mieszkaniowe), marginalizację i wycofanie z życia społeczno-kulturalnego.

Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym podobszarze

Sikorz jest niewielkim sołectwem o długiej historii (dawniej był własnością rodziny Orlandów), w związku z czym jego zabudowa jest dość stara. Ludzie młodzi poszukując zatrudnienia poza rolnictwem lub chcąc zdobyć wykształcenie wyższe najczęściej decydują się na wyjazd do większych ośrodków (Bydgoszcz, Toruń), osiedlając się tam jednocześnie na stałe. Duże jednostki miejskie dają większe możliwości, oferują wyższe wynagrodzenie za pracę, lepszy dostęp do kultury i większą różnorodność w zakresie spędzania czasu wolnego, są więc atrakcyjnym miejscem rozwoju. Emigracja powoduje, że obszar rewitalizacji traci część zdolnych ludzi, których energia i potencjał mogłyby wzmacniać gminę, w związku z czym w obrębie jednostki odnotowano wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

Skutkiem tego są niekorzystne trendy demograficzne (mała liczba urodzeń), postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz braku zastępowalności pokoleń. Generuje to jednocześnie potrzebę podjęcia działań zmierzających do poprawy jakości życia osób starszych – dostosowanie infrastruktury do ich potrzeb, organizacja czasu wolnego, dostęp do specjalistycznej opieki, kultury itd.

Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo charakteryzuje wysoki udział zasiłków rodzinnych, które przyznawane są rodzicom dzieci do lat 17. Najczęstszą **przyczyną** przyznawania tego typu świadczeń jest niski dochód rodziców lub współwystępowanie innych problemów. Niedostateczne warunki materialno-bytowe ograniczają możliwości rozwojowe dzieci oraz wiążą się z niemożliwością zaspokojenia pewnych wymagań dziecka. W **konsekwencji** pozycja w grupie rówieśniczej dziecka może być niższa, co doprowadza do jego wykluczenia i marginalizacji. Wpływa to także na rozwój psycho-fizyczny dziecka oraz wybór jego dalszej drogi życiowej.

Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw

Degradacja sfery środowiskowej dotyczy znacznego udziału budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw. Obecności włókien azbestu w atmosferze, wraz z wdychanym powietrzem wnikają do organizmu człowieka. Źródłem zarażenia jest również woda, do której azbest trafia z gleb zanieczyszczonych ściekami przemysłowymi czy z rur azbestowo-cementowych. Wyroby azbestowe stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka, wywołując choroby układu oddechowego, nowotwory krtani, żołądka, jelit, trzustki, jajnika czy chłoniaki.

Lokalny potencjał

Potencjałem sołectwa Sikorz jest bliskie położenie od miasta Sępólno Krajeńskie (około 2 kilometry). Niewielka odległość od ośrodka miejskiego pozwala na szybkie załatwienie spraw administracyjnych oraz zapewnia łatwiejszy dostęp do usług społecznych, opiekuńczych, itp. Dodatkowo położenie jednostki przy drodze wojewódzkiej sprawia, że mieszkańcy nie są uzależnieni od żadnego transportu publicznego. Na terenie sołectwa funkcjonuje świetlica

wiejska, w której realizowane są różnorodne zajęcia, skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych.

5.5 Obszar 5: Wysoka Krajeńska

Na terenie sołectwa Wysoka Krajeńska zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Mieszkańcy wsi to w przeważającej większości rolnicy z małą ilością ziemi, która generuje dochód na zaspokojenie części lub całości własnych potrzeb. Wysoki odsetek osób pobierających świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej świadczy jednak o dość niskich dochodach, a także występowaniu innych problemów, w tym m.in. ubóstwa czy niepełnosprawności. Generuje to potrzebę pobierania świadczeń ze środków zewnętrznych. Długotrwałe otrzymywanie zasiłków często **prowadzi do** uzależnienia w tej kwestii i braku przejawiania chęci poprawy swojego statusu (np. poprzez podjęcie zatrudnienia). Skutkuje to również złymi warunkami mieszkaniowymi, degradacją statusu społecznego czy nawarstwianiem się problemów.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

W związku z tym, że na terenie jednostki nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo osoby, które chcą podjąć pracę poza sektorem rolniczym zmuszone są do codziennych dojazdów lub wyjazdu z miejsca zamieszkania do większych ośrodków. Podobna sytuacja ma miejsce

w przypadku zdobycia wykształcenia wyższego. Powoduje to częste emigracje ludzi młodych z terenów wiejskich do miast i pozostawianie rodzin, w tym osób starszych. Równie często na wyjazd za granicę decydują się osoby w wieku produkcyjnym, które chcą polepszyć status materialny swój lub swojej rodziny. Wpływ na wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym ma również niski poziom dzietności.

Istotne w tej kwestii jest zapewnienie osobom starszym dostępu do opieki medycznej, usług społecznych, udziału w życiu publicznym i kulturalnym, a także zachęcenie ich do aktywnego włączenia się w działalność na rzecz lokalnej społeczności.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Wysoki udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny powiązany jest z problemem uzyskiwania niskiego dochodu bądź pozostawania na bezrobociu. Często skorelowane jest to również z występowaniem innych problemów typu alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych itd. Dzieci z rodzin ubogich lub zagrożonych ubóstwem doświadczają różnorodnych problemów związanych z koniecznością ograniczania własnych potrzeb, poczynając od kwestii podstawowych takich jak wyżywienie czy ubiór, a kończąc na zaspokojeniu potrzeb wyższego rzędu (np. samorealizacji). Odrzucenie w środowisku szkolnym, ze względu na nieposiadanie modnego ubrania, telefonu czy rezygnację z wycieczek szkolnych jest przejawem wykluczenia. **Skutkuje** to także problemami w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami, podejmowaniu działań niezgodnych z prawem czy przedwczesnym kończeniu edukacji.

Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Na terenie sołectwa znajduje się istotny odsetek budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu. Wyroby azbestowe, stosowane na szeroką skalę w przemyśle, obecnie są najczęściej elementami pokryć dachowych, rur, płyt i tektur miękkich. Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych (np. podczas szlifowania) oraz w trakcie destrukcji (np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych

o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej). W związku z tym tak istotne jest systematyczne usuwanie wyrobów.

Znaczna liczba budynków, posiadających niezutilizowany azbest, obniża jakość życia mieszkańców, wpływa na zmniejszenie poziomu atrakcyjności jego zamieszkania, a także jest przyczyną wielu chorób.

Potencjał

Potencjałem sołectwa jest jego położenie na wzgórzu w malowniczej okolicy, w odległości ok. 10 km od miasta Sępólno Krajeńskie. Na terenie jednostki funkcjonuje również świetlica wiejska będąca miejscem integracji i spotkań, spełniająca jednocześnie funkcje kulturalną dla lokalnej społeczności. W zależności od pory roku odbywają się w niej różnego rodzaju imprezy (m.in. choinka z Mikołajem, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki itd.). Działalność przy świetlicy prowadzi Koło Gospodyń Wiejskich i Kółko Rolnicze, a na rzecz wszystkich mieszkańców działa „Stowarzyszenie odnowy Wsi Krajeńskiej”. Największym **atutem** sołectwa jest zintegrowana i aktywna społeczność, która potrafi się zorganizować oraz zadziałać na rzecz dobra wspólnego (kilka lat temu mieszkańcy w ramach prac społecznych wyremontowali świetlicę, pracują przy pozyskaniu i cięciu drewna na potrzeby świetlicy, organizując wydarzenia kulturalne i spotkania integracyjne, naprawiają drogi gruntowe).

5.6 Obszar 6: Zalesie

Na terenie sołectwa Zalesie zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

W obrębie jednostki działalność prowadzą głównie gospodarstwa rolne, z czego wysoki odsetek z nich stanowią duże podmioty, nastawione na produkcję rolną. Dochody mieszkańców prowadzących mniejsze gospodarstwa (jedynie celem generowania własnego dochodu) często nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich potrzeb czy nawet zapewnienie samowystarczalności ekonomicznej, co przekłada się na znaczny odsetek beneficjentów pomocy społecznej. Świadczenia najczęściej są pobierane z tytułu ubóstwa, co związane jest z jednoczesnym występowaniem innych problemów (m.in. podeszły wiek, co wykazała również analiza wskaźnikowa; bezrobocie, wielodzietność). **Skutkiem** braku samowystarczalności ekonomicznej jest często dezorganizacja życia rodziny, zaniedbanie zdrowia, alkoholizm, wycofanie z życia społecznego i kulturalnego oraz brak chęci do zmiany swojej sytuacji.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo ma charakter typowo rolniczy, przy czym obecnie dominują duże gospodarstwa, nastawione na wielkogabarytową produkcję rolną. Ze względu na fakt, iż na terenie jednostki obserwuje się występowanie dużej liczby **rodzin wielopokoleniowych**, w których najczęściej rodzice przepisują gospodarstwa rolne potomkom, odnotowuje się także znaczny odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Często osoby młode decydują się również na emigrację, w poszukiwaniu lepszego wykształcenia lub perspektyw życiowych, wyludniając jednocześnie wsie czy małe miasteczka. Niewielka liczba dzieci w wieku szkolnym często powoduje zamykanie szkół, co skutkuje degradacją społeczną i kulturalną obszarów wiejskich. Znaczny odsetek osób w wieku poprodukcyjnym związany jest także z kwestiami ekonomicznymi.

Taka sytuacja **wymaga** jednocześnie podejmowania działań w zakresie wspierania aktywności społecznej i kulturalnej seniorów, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń, wyjazdów (np. do teatru czy kina) czy warsztatów. Wsparcia wymagają także rodziny sprawujące opiekę nad seniorami, istotne jest stworzenie infrastruktury dopasowanej do ich potrzeb i przystosowanie przestrzeni publicznej.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Problem wysokiego odsetka dzieci, na które rodzice pobierają zasiłki jest skorelowany ze znaczną liczbą beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak samowystarczalności ekonomicznej rodzin, spowodowany m.in. niskim dochodem lub jego całkowitym brakiem, alkoholizmem czy wielodzietnością, wzmacnia konieczność sięgania po zewnętrzne źródła utrzymania. Dzieci wychowujące się w rodzinach o obniżonej stopie życiowej mają często mniejsze szanse edukacyjne (brak środków na rozwijanie zainteresowań, zaległości w nauce itd.), a co za tym idzie także zawodowe (znalezienie dobrze płatnej pracy, zdobycie wykształcenia) czy społeczne (uczestnictwo w kulturze). W środowiskach, w których występuje nawarstwienie problemów społecznych powszechnie jest zjawisko dziedziczenia biedy, wśród młodszych członków rodziny zaburzenia w sferze uczuciowej, poznawczej i społeczno-moralnej. Braki finansowe wpływają także na postrzeganie dzieci z uboższych rodzin przez szkolne środowisko.

Skutkiem tego typu negatywnych zjawisk jest wyuczona bezradność, nie podejmowanie działań na rzecz poprawy własnej sytuacji (głównie ze względu na fakt, iż nikt w nich takiej postawy nie wykształcił), ale również coraz młodszy wiek beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak pozytywnych wzorów przyczynia się do trwania w biedzie i powielania jej w następnych pokoleniach.

Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw

Istotnym **problemem** w sferze środowiskowej jest znaczna liczba budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu. Azbest, stosowany powszechnie w XX wieku, jest najczęściej składnikiem lekkich i wytrzymałych płyt eternitowych oraz papy pokrywających budynki mieszkalne i gospodarcze. Stosowano go również jako okładziny ścienne oraz wytłaczane panele do dekoracji ścian i sufitów, stąd jego powszechność. Unieszkodliwianie wyrobów azbestowych jest trudne ze względu na zróżnicowane formy własności posiadłości, na których się znajdują.

Wyroby azbestowe stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka, czego **skutkiem** są choroby układu oddechowego, nowotwory krtani, żołądka, jelit, trzustki, jajnika czy chłoniaki.

Potencjał

Sołectwo położone jest przy drodze wojewódzkiej nr 241 Sępólno Krajeńskie – Tuchola oraz drodze powiatowej Zalesie – Kamień Krajeński, co świadczy o jego dobrym skomunikowaniu. Znajdująca się na terenie jednostki świetlica (wyposażona w zaplecze kuchenne i toalety) pełni rolę centrum życia kulturalno-społecznego. Istotne znaczenie ma również Szkoła Podstawowa, w której istnieniu mieszkańcy wkładają wiele czasu i wysiłku. Jednocześnie wskazać należy, że lokalna społeczność sołectwa jest zintegrowana i aktywna, a w jej obrębie działają takie organizacje jak: Koło Gospodyń Wiejskich, Kółko Rolnicze i Ochotnicza Straż Pożarna.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Istotnym elementem przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji była identyfikacja problemów występujących na terenie gminy. Analiza sfery społecznej, środowiskowej i technicznej pozwoliła na wyznaczenie terenów o wysokim poziomie koncentracji zjawisk negatywnych, tym samym wskazując obszar zdegradowany. Natomiast wizja stanowi opis oczekiwanego efektu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w wyniku przeprowadzonej interwencji. Na podstawie przeprowadzonej delimitacji, badania ankietowego, wywiadów pogłębionych i spotkań konsultacyjnych sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:

Po zakończeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji w roku 2023, Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego i sołectw Niechorz, Włocibórz, Sikorz, Wysoka Krajeńska i Zalesie staną się obszarami o zwiększonej aktywności społecznej, na których podejmowane będą inicjatywy na rzecz wzajemnej integracji, wspierane przez lokalny samorząd i organizacje pozarządowe. Działania te sprawią, że zmniejszy się poziom wykluczenia społecznego, szczególnie wśród osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej, którzy staną się bardziej odpowiedzialni za swoje życie i rozwój osobisty. Inicjatywy skierowane do dzieci do lat 17, pozwolą na wyrównanie szans w dostępie do usług edukacyjnych i społecznych. Zmniejszy się również poziom wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych, poprzez zwiększenie kwalifikacji w zakresie nowoczesnych systemów komunikacyjnych. Zmniejszenie liczby budynków pokrytych azbestem pozwoli na poprawę stanu środowiska naturalnego i zwiększy jakość życia mieszkańców, poprzez eliminację wyrobów szkodliwych dla zdrowia i życia. Obszar rewitalizacji będzie również miejscem o wysokiej jakości przestrzeni publicznej, z rozwiniętą infrastrukturą wypoczynkową i przeznaczoną do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Przeprowadzona delimitacja wykazała, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się przede wszystkim wysokim odsetkiem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji występują liczne problemy społeczne, tj. ubóstwo,

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność i alkoholizm. Powody przyznawania świadczeń często łączą się ze sobą – osoby otrzymujące zasiłek z powodu ubóstwa, mogą również otrzymywać wsparcie z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – w związku z czym jedno stają się przyczyną drugich, a niemożliwość zaspokojenia własnych potrzeb, staje się powodem poczucia wykluczenia społecznego i marginalizacji. Kolejny z zdiagnozowanych problemów dotyczy dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Znaczny ich udział na obszarze rewitalizacji świadczy o niedostatecznych warunkach materialno-bytowych rodzin. Niski dochód rodziców przyczynia się do zmniejszenia szans rozwojowych dzieci, ograniczając dostęp do pewnych dóbr, tj. odpłatnych usług edukacyjnych, opiekuńczych, szkoleniowych, itp. W wyniku niemożliwości zaspokojenia wymagań dziecka, jego pozycja w grupie rówieśniczej często jest zaniżona. Poczucie marginalizacji i wykluczenia prowadzić może do wielu zachowań, które nie są akceptowalne w społeczeństwie. Z tego względu tak istotne jest objęcie wsparciem całych rodzin, zmagających się z licznymi problemami społecznymi. Poprawa relacji rodzic-dziecko, edukacja w zakresie społeczno-obywatelskim, działania z zakresu integracji czy wsparcie psychologiczne pomogą w przewyciężaniu bieżących problemów, z jakimi zmagają się rodziny, jak i aktywnego ich włączenia do lokalnej społeczności.

Obszar rewitalizacji cechuje się również wysokim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Znaczny udział ludności nieaktywnej zawodowo wymaga podjęcia od władz gminy działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości oferty kulturalno-rekreacyjnej, dostępu do usług czy możliwości rozwoju. W przypadku terenów miejskich oferta skierowana do seniorów jest bardziej dostępna i zróżnicowana, niż na obszarach wiejskich. Świetlice działające w sołectwach wybranych do rewitalizacji, tworzą ofertę kulturalną skierowaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przekraczający średnią dla gminy w obu sołectwach, wskazuje na potrzebę organizacji zajęć aktywizujących i integrujących seniorów. W trakcie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych mieszkańcy potwierdzili występowanie problemów społecznych, które zostały zdiagnozowane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji - starzenie się społeczeństwa i ubożenie społeczności. Wskazali również na problem wysokiego poziomu bezrobocia oraz odpływu młodych ludzi z gminy. Mieszkańcy sygnalizowali także niedostateczne wyposażenie

w infrastrukturę społeczną, w tym brak świetlic wiejskich i przedszkoli, oraz techniczną – zły stan dróg i chodników czy słabą bazę turystyczną. W tym względzie najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji są: realizacja projektów społecznych mających na celu zwiększenie dostępu do dóbr publicznych, aktywizacji i integracji grup zagrożonych lub wykluczonych społecznie oraz przygotowanie odpowiedniego do tego zaplecza.

W przypadku osób w wieku poprodukcyjnym istotnym działaniem będzie aktywizacja społeczna i kulturalna wskazanej grupy. W tym względzie należy zwrócić uwagę na potrzebę organizacji zajęć, pozwalających na wspólne spędzanie czasu wolnego tj. z rękodzielnictwa, haftowania, spotkania mające na celu integrację międzypokoleniową lub organizowanych terenowo (tj. wyjazdy, ogniska, festyny). Istotne jest również wspieranie osób starszych w zakresie zdobywania nowych kompetencji cyfrowych. Organizacja warsztatów komputerowych z zakresu podstawowej obsługi komputera i Internetu pozwoli seniorom na samodzielne korzystanie z nowych technologii, przyczyniając się do zmniejszenia poziomu wykluczenia cyfrowego. Kluczowym działaniem w tym zakresie jest również podniesienie standardu przestrzeni, poprzez uporządkowanie i zagospodarowanie terenów publicznych, służących rekreacji, wypoczynkowi oraz możliwości uczestniczenia w bezpłatnych wydarzeniach kulturalnych, w tym przede wszystkim osobom wykluczonym społecznie (pobierającym świadczenia z pomocy społecznej, dzieci i młodzieży, osobom starszym, itd.). W tym celu należy zmodernizować infrastrukturę techniczną, która pozwoli na realizację działań miękkich. Na terenie miasta dostrzega się potrzebę dokonania prac związanych z zagospodarowaniem miejsc, które obecnie ze względu na swój stan, nie są atrakcyjne do spędzania czasu wolnego. Również obecna infrastruktura nie jest wystarczająca do pełnienia funkcji kulturalnych i rekreacyjnych, co przyczynia się do małej liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych na tym terenie. Podjęcie działań w tym zakresie pozwoli na obcowanie ze sztuką i kulturą w przestrzeni miejskiej. W poprzedniej perspektywie finansowej 2007-2013 na terenach wiejskich dokonano modernizacji świetlic wiejskich i częściowego ich wyposażenia. W tym celu na obszarach objętych rewitalizacją należy zaplanować przedsięwzięcia społeczne, które będą komplementarne z zrealizowanymi projektami infrastrukturalnymi.

Na obszarach wiejskich zdiagnozowany problem dotyczy wysokiego udziału budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw. Wyroby azbestowe stanowią niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia mieszkańców. Gmina posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, który zakłada całkowite usunięcie azbestu. Jednak właściciele nieruchomości są często niechętni wymianie, która łączy się z poniesieniem znacznych nakładów finansowych. Ponadto, nie zawsze świadomi zagrożeń, jakie wynikają z nieusunięcia materiałów szkodliwych. W tym celu należy na obszarach wiejskich przeprowadzić kampanie informacyjną skierowaną zarówno do właścicieli nieruchomości, jak i pozostałych mieszkańców obszaru rewitalizacji na tematy związane ze skutecznością pozbycia się azbestu z własnej nieruchomości, zobowiązań właścicieli i zarządców nieruchomości z azbestem, procesu demontażu azbestu czy form ubiegania się o dopłaty lub refundacje kosztów za usuwanie azbestu.

Efektom działań rewitalizacyjnych będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz stworzenie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej. Osoby starsze, które dzięki nowo nabytym umiejętnościom społecznym i technologicznym (z zakresu nowych technologii), staną się bardziej samodzielne i otwarte na budowanie nowych więzi społecznych. Równy dostęp do zajęć pozaszkolnych, przyczyni się do zmniejszenia poczucia osamotnienia, wykluczenia i marginalizacji dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłki pomocowe. Poprawa jakości życia zostanie osiągnięta dzięki projektom społecznym skierowanym bezpośrednio do osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie oraz zwiększeniu dostępu do usług społecznych poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej. Planuje się zatem w efekcie:

- ⇒ Zmniejszenie liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej,
- ⇒ Wzrost aktywności społecznej wśród osób starszych,
- ⇒ Wzrost liczby dzieci spędzających aktywnie czas wolny w ośrodkach kultury,
- ⇒ Wzrost wydarzeń kulturalnych skierowanych do osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie,
- ⇒ Zwiększenie liczby budynków i gospodarstw z usuniętym azbestem.

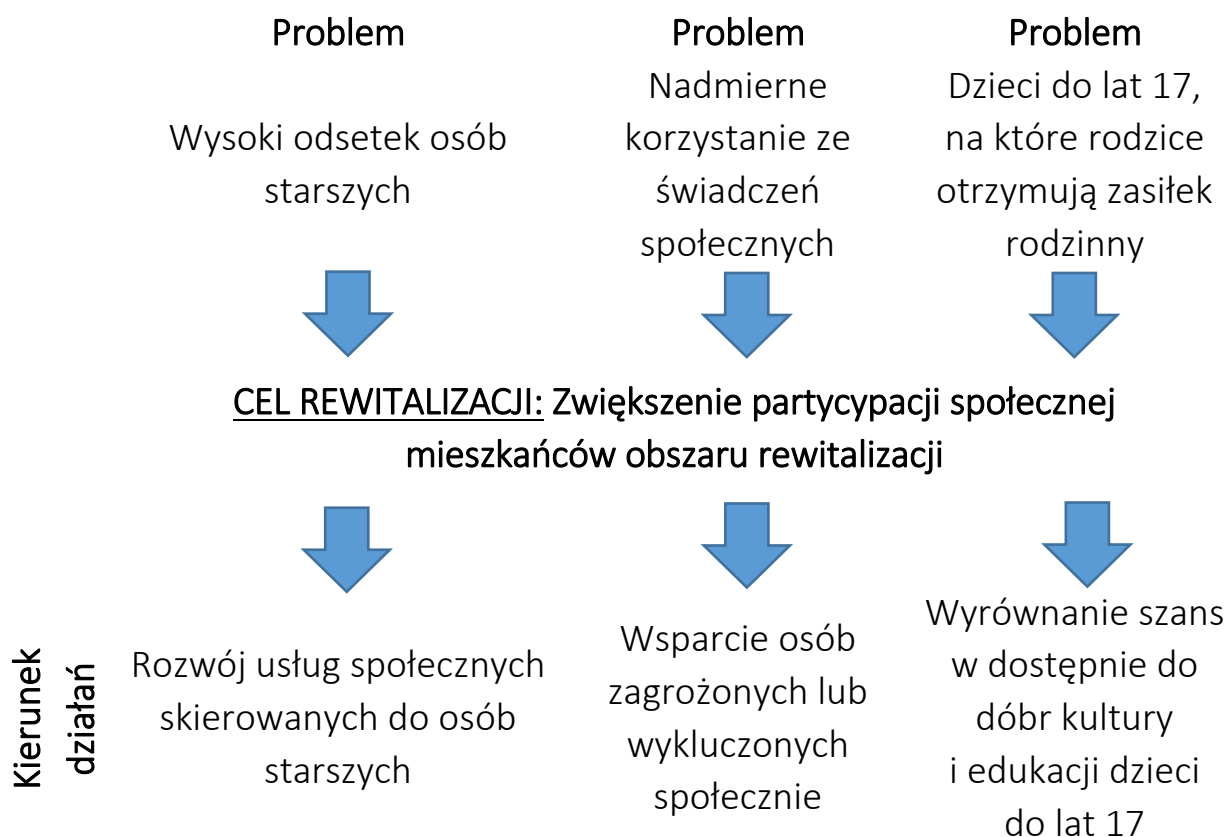
Działania zaplanowane w sposób kompleksowy pozwolą na ograniczenie lub eliminację problemów w sferze społecznej, środowiskowej i technicznej, przy jednoczesnym nie przenoszeniu problemów na inne obszary gminy.

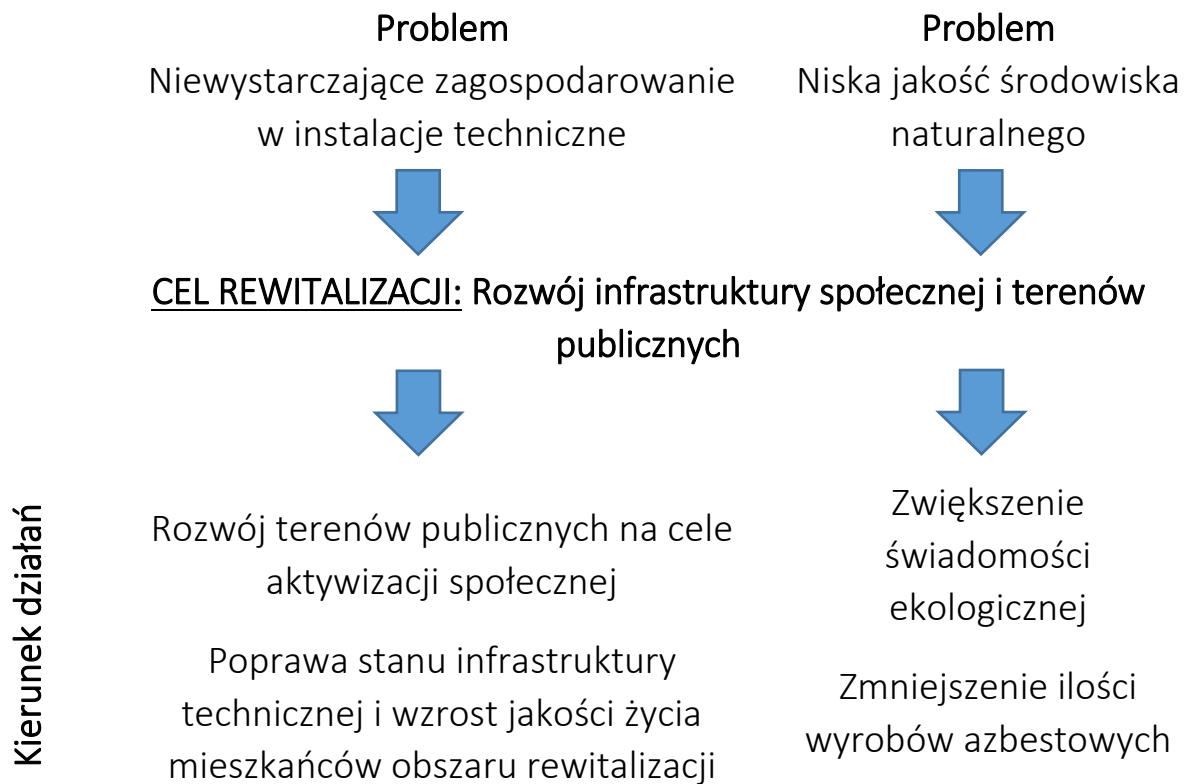
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Cele rewitalizacji zostały stworzone na podstawie problemów zidentyfikowanych na etapie diagnozy (w sferze społecznej, środowiskowej i technicznej), stanowią pochodną wizji określającej moment zakończenia rewitalizacji w roku 2023 oraz są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji.

Przedstawiony poniżej cel został opisany na podstawie skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Ponadto, wybrane kierunki działań, pozwolą na osiągnięcie założonego celu rewitalizacji i pozwolą na wyjście obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Rysunek 6 Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 9 Wskaźniki produktu dla całego programu

Wskaźniki produktu	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana, docelowa wartość wskaźnika	Źródła pozyskanych danych
Liczba osób starszych objętych wsparciem w programie	0	780	Ewidencja uczestników projektów
Liczba gospodarstw domowych pobierających świadczenia społeczne objętych wsparciem w programie	0	493	Dane Ośrodka Pomocy Społecznej
Liczba dzieci do lat 17 zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie objętych wsparciem w programie	0	479	Dane Ośrodka Pomocy Społecznej
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych dotyczących problemu azbestu	0	20	Dane Urzędu Miejskiego
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	0	3	Protokoły zdawczo-odbiorcze

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 10 Wskaźniki rezultatu dla całego programu

Wskaźniki rezultatu	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana, docelowa wartość wskaźnika	Źródła pozyskanych danych
Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których wzrosła	0	300	Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

aktywność społeczna			
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	0	4390	Dane Urzędu Miejskiego

Źródło: Opracowanie własne.

8. Lista planowanych projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wskazanie podstawowych oraz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest kluczowe dla procesu wyprowadzania wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego oraz dla realizacji założonych celów. W ramach całościowego procesu rewitalizacji, zaproponowano więc następujące projekty główne oraz uzupełniające (które przyczynią się do realizacji założonych celów, a których szczegółowa charakterystyka nie jest możliwe na tym etapie).

Ponadto, wszystkie prace termomodernizacyjne wykonywane będą poza okresem lęgowym ptaków.

Tabela 11 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Opis projektu									
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁷	Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji									
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie									
Kierunek działań: Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci do lat 17									
Obszar 3: Włocibórz Oraz poza obszarem rewitalizacji: Wałdowo i Lutowo	1. Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	1.1. NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów	S	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim Partnerzy - Partnerami w realizacji zadania są Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rady Sołeckie wsi Wałdowo, Lutowo, i Włocibórz.	Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu działań zmierzających do zaprezentowania talentów, np. muzycznych, tanecznych, plastycznych i „szlifowania” ich. 1. Przeprowadzenie Dni Talentów dla dzieci z danej wsi i okolicznych wiosek. 2. Zajęcia specjalistyczne z animatorami edukacji kulturalnej i fachowcami z danej dziedziny. 3. Wyjazdy do teatru, opery, baletu. 4. Warsztaty specjalistyczne z w/w dziedzin sztuki. 5. Koncerty finałowe dla rodziców i zaproszonych gości. 6. Występy artystyczne z okazji imprez odbywających się w danej miejscowości. W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do dzieci ubogich i pochodzących z rodzin, które pobierają świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzonego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z terenu gminy. Dzieci z poza obszaru rewitalizacji będą mogły włączyć się w projekt, w momencie, gdy	Gminne Pracownie Edukacji Kulturalnej ARTIK-i w miejscowościach: Wałdowo, Lutowo i Włocibórz.	30 000,00	Wskaźniki produktu: - Liczba zorganizowanych spotkań: 21. - Liczba zorganizowanych wyjazdów: 5. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 30 osób.	Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa

²⁷ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

					<p>dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana.</p> <p>Celem projektu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przeniesienie uczestników w tajemniczą krainę barw i muzyki przy świetle fluoroscencyjnym. – Stymulowanie rozwoju dziecka z wykorzystaniem lamp ledowych i ultrafioletowych poprzez ujawnienie wszelkich potencjalnych zdolności, umożliwiających skuteczne wypełnienie zadań życiowych. – Stworzenie ciekawych sytuacji (zajęć) które będą zachęcały do zadań prowadzących do samorealizacji. – Rozwijanie potencjału dzieci, ich talentów i zainteresowań. – Nauka kreatywności najmłodszych poprzez wskazywanie możliwości rozwoju i poszukiwanie różnorodnych rozwiązań. – Pobudzanie i rozwijanie zdolności muzycznych, tanecznych i plastycznych dzieci. – Integracja poprzez wspólną zabawę i naukę. – Kształtowanie odporności emocjonalnej dziecka ze wskazaniem sytuacji przyczynowo-skutkowej. 				
<p>Obszar 2: Niechorz Obszar 3: Włocibórz <u>Oraz poza obszarem rewitalizacji: Wilkowo, Zboże, Lutowo</u></p>	<p>1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży</p>	<p>1.2.Gry Wielkoformatowe XXL</p>	<p>S</p>	<p>Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Partnerzy - Partnerami w realizacji zadania są Centrum</p>	<p>Świetlice wiejskie w ww. miejscowościach są bardzo słabo wyposażone. Nie ma w nich materiałów dydaktycznych, które pozwoliłyby ciekawie i twórczo spędzać wolny czas. Uczestnikom zależy na zakupie gier wielkoformatowych XXL (szachy, warcaby i inne wielkoformatowe gry planszowe). Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu</p>	<p>Świetlice wiejskie w miejscowościach: Wilkowo, Niechorz, Zboże, Włocibórz i „stara</p>	<p>50 000,00</p>	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba zakupionych gier: 10. - Liczba zorganizowanych spotkań: 120. - Liczba zorganizowanych turniejów: 10. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba dzieci 	<p>Lista obecności Dokumentacja zdjęciowa</p>

				<p>Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rady Sołeckie ww. wsi, Gminna Pracownia Edukacji Kulturalnej we Włóścibórz, Szkoła Podstawowa w Lutowie, Szkoła Podstawowa w Zbożu.</p>	<p>ww. zajęć edukacyjnych polegających na nauce gry w szachy, warcaby i inne wielkoformatowe gry planszowe.</p> <p>Po okresie edukacyjnym, który będzie trwał kilka miesięcy, odbędą się turnieje sprawdzające poziom zdobytych umiejętności.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakup gier wielkoformatowych XXL. 2. Zajęcia edukacyjne z animatorami. 3. Wyjazd na rozgrywki mistrzów. 4. Spotkania ze znawcami danej dziedziny (mistrzowie gry w szachy, warcaby i inne gry). 5. Turnieje wiejskie. 6. Turniej o zasięgu gminnym i powiatowym. <p>Celem projektu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przedstawienie innowacyjnego podejścia do aktywnego spędzania wolnego czasu. – Zaprezentowanie dobrych praktyk opartych na doświadczeniach polskich i zagranicznych. – Wielostronne rozwijanie pamięci i wyobraźni dziecka. – Zwiększenie umiejętności kreatywnych. – Wywołanie ekspresji. 	szkoła” Lutowie.		zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 60.	
CEL REWITALIZACJI: Rozwój infrastruktury społecznej i terenów publicznych									
Kierunek działań: Zwiększenie świadomości ekologicznej									
Kierunek działań: Zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych									
<p>Obszar 2: Niechorz Obszar 3: Włóścibórz Obszar 4: Sikorz Obszar 5: Wysoka Krajeńska Obszar 6: Zalesie</p>	<p>2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska</p>	<p>2.1. Kampania promocyjna usuwania azbestu</p>	<p>Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim Referat Gospodarki Komunalnej Partnerzy - Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.</p>	<p>Azbest jest włóknistym minerałem naturalnie występującym w przyrodzie o wyjątkowych właściwościach fizycznych i mechanicznych tj.: dźwiękochłonność, elastyczność, odporność na wysokie i niskie temperatury, obojętność na kwasy i substancje żrące, wytrzymałość. Posiadane zalety zdecydowały o masowym wykorzystywaniu azbestu w polskim przemyśle w II połowie XX wieku, głównie w budownictwie. W połowie lat 80. okazało się, że wyroby azbestowe stanowią zagrożenie dla środowiska oraz życia</p>	<p>Wysoka Krajeńska – świetlica wiejska Zalesie – świetlica wiejska Wałdówko – świetlica wiejska Niechorz – świetlica wiejska</p>	50 000,00	<p>Wskaźniki produktu: - Liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych: 90.</p> <p>Wskaźniki rezultatu: - Liczba budynków z inwentaryzowanym azbestem: 70.</p>	<p>Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa</p>	

					<p>i zdrowia człowieka. Włókna azbestu mają tendencję do wielokrotnego rozwarstwiania się – są dziesiątki, a nawet setki razy cieńsze od ludzkiego włosa.</p> <p>Po przedostaniu się z wdychanym powietrzem do płuc, zostają najczęściej wydalone przez organizm. Jednakże istnieją takie włókna azbestu (włókna respirabilne), których organizm nie potrafi się pozbyć. Takie włókna nagromadzone w tkance płucnej w ciągu całego życia, mogą powodować zmiany chorobowe, nie wyłączając nowotworów. Zagrożenie ze strony azbestu jest przez ludzi bagatelizowana ze względu na mikroskopijną wielkość włókien (niewidoczne „gołym okiem”) oraz długotrwały i utajony rozwój choroby. Przez długi okres czasu choroba może się nie ujawniać - pierwsze jej objawy mogą dać o sobie znać po dwudziestu, a nawet czterdziestu latach od pierwszego kontaktu z pyłem azbestowym.</p> <p>Projekt, skierowany do mieszkańców obszaru rewitalizacji, będzie polegał na przeprowadzeniu kampanii antyazbestowej polegającej na zapoznaniu społeczności lokalnej w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak skutecznie pozbyć się azbestu z własnej nieruchomości. 2. Do czego jest zobowiązany właściciel i zarządca nieruchomości z azbestem. 3. Jak rozpocząć proces demontażu azbestu. 4. Jak pozbyć się niewielkiej ilości azbestu z ogródka działkowego. 5. Czy firma lub przedsiębiorca może ubiegać się o dopłaty lub refundacje kosztów za usuwanie azbestu. 6. Czy trzeba usunąć eternit gdy jego 	<p>Sikorz- światlica wiejska Włocibórz – światlica wiejska</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					<p>stan techniczny jest dobry.</p> <p>7. Czy można zabezpieczyć wyroby azbestowe specjalnymi farbami.</p> <p>Celem projektu będzie: wzmocnienie świadomości instytucji i mieszkańców o szkodliwości azbestu i jego negatywnego wpływu na zdrowie; zwiększenie indywidualnego zaangażowania instytucji i obywateli w rozwiązywanie problemu usuwania azbestu na terytorium RP; promowanie „dobrych praktyk” związanych z usuwaniem azbestu ze środowiska; wsparcie administracji państwowej (samorządy gminne) w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z ograniczaniem azbestu w środowisku oraz jego negatywnego oddziaływania na zdrowie; monitorowanie procesu realizacji „Programu” poprzez monitoring gminnych programów usuwania azbestu.</p>				
CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji									
Kierunek działań: Rozwój usług społecznych skierowanych do osób starszych									
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie									
<p>Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego</p> <p>Obszar 2: Niechorz</p> <p>Obszar 3: Włościbórz</p> <p>Obszar 4: Sikorz</p> <p>Obszar 5: Wysoka Krajeńska</p> <p>Obszar 6:</p>	<p>1. Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży</p>	<p>1.3. Aktywnie społecznie – 50+</p>	<p>S</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Partnerzy w realizacji projektu - Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM” i Klub Młodych Twórców działający przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM”;</p>	<p>Projekt będzie polegał na włączeniu seniorów z obszaru rewitalizacji do działań na rzecz społeczności lokalnej, budowanie więzi międzypokoleniowych, podniesienie kwalifikacji w zakresie nowoczesnych systemów komunikacyjnych.</p> <p>Działania:</p> <p>1. W każdym sołectwie prowadzone będą w świetlicach warsztaty komputerowe z zakresu podstawowej obsługi komputera i Internetu. W czasie zajęć seniorzy poznają budowę komputera, oswoją się z klawiaturą i myszką, pracować będą z edytorem tekstu, uczyć się będą zapisywać wykonane prace na komputerze. Z uwagi na braki w wyposażeniu świetlic wiejskich w sprzęt komputerowy działanie to będzie zlecone firmie</p>	<p>Wysoka Krajeńska – świetlica wiejska Zalesie – świetlica wiejska Wałdówko – świetlica wiejska Niechorz – świetlica wiejska Sikorz – świetlica wiejska Włościbórz – świetlica wiejska</p>	<p>1 010 000,00</p>	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych wycieczek, festynów, spotkań integracyjnych, ognisk: 180. - Liczba udzielonych porad: 50. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które będą uczestniczyły w spotkaniach: 500. - Liczba osób, które podniosą swoje kwalifikacje związane z nauką obsługi komputera: 80 	<p>Lista obecności, dokumentacja zdjęciowa</p>

<p><u>Zalesie</u> <u>Oraz poza</u> <u>obszarem</u> <u>rewitalizacji:</u> Lutowo, Lutówko, Wilkowo</p>			<p>Koła Gospodyń wiejskich; Animatorzy lokalni; Zespół Interdyscyplin arny w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim; Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim; Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim; Ośrodki zdrowia działające na terenie gminy Sępólno Krajeńskie; Uniwersytet Trzeciego Wiek w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie</p>	<p>szkoleniowej posiadającej stosowny sprzęt, który będzie dowieziony do świetlic.</p> <p>2. W każdym sołectwie będą odbywały się zajęcia z rękodzieła, haftowania, decoupage, kulinarne (przez okres trwania projektu). Z uwagi na braki w wyposażeniu w świetlicach wiejskich zakupione zostaną niezbędne art. gospodarstwa domowego oraz materiały pomocnicze do realizacji powyższych zajęć.</p> <p>3. W każdym sołectwie po pierwszym półroczu realizacji projektu planuje się zorganizowanie CZYTANIA DLA NAJMŁODSZYCH. Seniorzy będą czytać bajki najmłodszym mieszkańcom sołectw. Bajki mają działanie edukacyjno-terapeutyczne, pozwalają dzieciom dobrze się bawić, niwelować złość i smutek, ale także uczą świata, pokazują co w życiu jest ważne, uczą zachowań prospołecznych, budują w dzieciach poczucie własnej wartości. Seniorzy z kolei będą mieli wypełniony pożytecznie wolny czas, będą czuli się potrzebni i będą czuli ogromną satysfakcję widząc efekt swojej pracy: uśmiech na twarzy dziecka. Z uwagi na skromne wyposażenie świetlic wiejskich zostaną one wyposażone w miarę potrzeb do prawidłowego wykonania działania.</p> <p>4. W każdym sołectwie przy współudziale seniorów organizowane będą cykliczne spotkania integracyjne, wspólne wycieczki, ogniska, festyny itp. Wspólna organizacja tworzy sieć oparcia społecznego, która sprawia, że ludzie w większym stopniu liczyć mogą na pomoc ze strony innych. W celu zrealizowania działań plenerowych wymagane będzie dokonanie zakupu niezbędnych materiałów pomocniczych (do realizacji konkursów, catering, trampolina, napoje, wata cukrowa</p>	<p>ul. Plac Wolności w Sępólnie Krajeńskim oraz przyległe ulice</p> <p>Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo – stara szkoła i dom kultury Lutówko - świetlica wiejska Wilkowo - świetlica wiejska</p>			
--	--	--	---	--	---	--	--	--

				<p>Krajeńskim itp.)</p> <p>5. Projekt obejmował będzie również:</p> <ul style="list-style-type: none"> *zajęcia „nordicwalking” dla seniorów pod okiem instruktora oraz ćwiczenia ogólnorozwojowe – chi kung (do wykonania zadania zakup kijów nordic walking i inne materiały i sprzęt według potrzeb); *wystawy tematyczne, prezentujące pasje osób starszych (np. malarska, rzeźbiarska, robótek ręcznych -szydełkowanie, praca z drutami dziewiarskimi czy wędkarska); *spotkania dla międzypokoleniowe poświęcone tradycjom, zwyczajami bożonarodzeniowymi. <p>Niska świadomość, brak integracji, bariera wieku, niska samoocena, mentalność oraz obawa przed ośmieszeniem powodują niechęć mieszkańców do organizacji i uczestnictwa we wszelkiego rodzaju działaniach.</p> <p>Celem powyższych działań jest propagowanie zdrowego trybu życia, aktywności fizycznej oraz dzielenie się pasjami i doświadczeniami życiowymi.</p> <p>6. Cykliczne spotkania ze specjalistami i pracownikami instytucji (ochrona zdrowia, policja, ośrodek pomocy społecznej, punktu interwencji kryzysowej itp.). Na ograniczony dostęp do specjalistów ma wpływ wiele czynników: brak dojazdu, stan zdrowia, niska świadomość, ograniczony dostęp do informacji, wstyd, czas oczekiwania. Powyższe działanie daje możliwości wyrównania szans, podniesienie świadomości oraz do zmiany swojej sytuacji życiowej, w szczególności osób starszych.</p> <p>7. Cykliczne spotkania integrujące mieszkańców Sępólna Krajeńskiego, dające możliwość osobom wykluczonym i starszym na wspólne spędzanie czasu.</p>				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

					<p>* cykliczne spotkania ze specjalistami i pracownikami instytucji (ochrona zdrowia, policja, ośrodek pomocy społecznej, punktu interwencji kryzysowej itp.). Planuje się serię spotkań na temat bezpieczeństwa seniorów (wyłudzenia i itp.)</p> <p>* zajęcia „nordic walking” dla seniorów pod okiem instruktora oraz ćwiczenia ogólnorozwojowe – chi kung (do wykonania zadania zakup kijków nordic walking i inne materiały i sprzęt według potrzeb) we współpracy z Uniwersytetem III Wieku</p> <p>* warsztaty komputerowe z zakresu podstawowej obsługi komputera i Internetu. W czasie zajęć seniorzy poznają budowę komputera, oswoją się z klawiaturą i myszką, pracować będą z edytorem tekstu, uczyć się będą zapisywać wykonane prace na komputerze we współpracy z Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (Gminne Centrum Informacji w Sępólnie Krajeńskim).</p> <p>* Spotkania integracyjne – pikniki, ogniska, wyjazdy na basen, wycieczki we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Sępólnie Krajeńskim.</p> <p>* po pierwszym półroczu realizacji projektu planuje się zorganizowanie CZYTANIA DLA NAJMŁODSZYCH. Seniorzy będą czytać bajki najmłodszym mieszkańcom miasta – we współpracy z Biblioteką Publiczną w Sępólnie Krajeńskim.</p>				
Niechorz, Sikorz, Włóścibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie	3. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych społecznie	3.1. Program „Rodzina na PLUS”	S	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim przy wsparciu: Stowarzyszenia „DOROŚLI-DZIECIOM”	Odbiorcami programu będą osoby i rodziny borykające się z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemocą w rodzinie korzystające ze wsparcia pracowników socjalnych. W ramach Programu przewiduje się zastosowanie następujących metod tj. środowiskowa praca socjalna, instrumenty aktywnej integracji	Niechorz – świetlica wiejska, Sikorz – świetlica wiejska, Włóścibórz – świetlica wiejska,	800 000,00	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych wycieczek, festynów, spotkań integracyjnych, ognisk: 150. - Liczba udzielonych porad: 100. - Liczba zakupionych systemów 	Listy obecności, dokumentacja zdjęciowa będą robione przy każdym zaplanowanym działaniu; ocena rezultatów będzie odbywała

				<p>w Sępólnie Krajeńskim, Klubu Młodych Twórców działającym przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM” w Sępólnie Krajeńskim, Biblioteki Publicznej w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>i działania o charakterze środowiskowym. Zadanie - "Aktywna integracja" obejmuje: - warsztaty rodzicielskie; - warsztaty z zakresu higieny zdrowia (dla rodziców) - warsztaty z zakresu planowania rodziny dla młodzieży - warsztaty „Kobieta aktywna zawodowo”; - Moduł szkoleniowy „Mój wizerunek” dla dzieci i rodziców</p> <p>Zadanie – „Działania o charakterze środowiskowym” obejmuje edukację dzieci i młodzieży, edukację społeczno – obywatelską, poprzez: - czytanie dzieciom przez rodziców baśni i legend sępoleńskich - cykliczne spotkania pracowników socjalnych i dzielnicowych z mieszkańcami wsi na terenie gminy Sępólno Krajeńskie - wdrażanie dzieci i młodzieży do pracy na rzecz innych, a przez to podnoszenie poczucia własnej wartości, - Klub „Pomagaczy” - pomoc w przezwyciężaniu trudności w nauce, motywowanie do nauki, rozwijanie funkcji poznawczych, - cykliczne spotkania z dietetykiem dla dzieci i rodziców uwrażliwiające na problem otyłości wśród dzieci i młodzieży</p> <p>Zadanie – "Działania integracyjne" obejmuje: - organizowanie działań o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym skierowane do społeczności lokalnej (festyny, pikniki, ogniska itp.)</p> <p>Zadanie – "Środowiskowa praca socjalna" obejmuje: - działalność pracowników socjalnych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin (informowanie, motywowanie, wspieranie</p>	<p>Wysoka Krajeńska - świetlica wiejska, Zalesie - świetlica wiejska</p>	<p>wystawienniczych: 5. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które będą uczestniczyły w spotkaniach/warsztatach; 800.</p>	<p>się raz na kwartał</p>
--	--	--	--	---	---	--	---	---------------------------

					itp.).				
Kierunek działań: Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci do lat 17									
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie									
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	1. Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	1.4. Plenery ze sztuką w sercu miasta	S	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim	<p>W chwili obecnej Rynek Miejski nie spełnia wymogów do realizacji plenerów ze sztuką. Jego wygląd (głównie szarość budynków) nie sprzyja właściwemu odbiorowi piękna.</p> <p>Projekt będzie polegał na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakupie systemów wystawienniczych w postaci: systemów ram gube, ścianek reklamowych, stoisk mobilnych, ścianek wystawienniczych, gablot ekspozycyjnych. 2. Organizowaniu plenerów malarskich z udziałem uczniów sępoleńskich szkół oraz dzieci i młodzieży skupionej w sekcjach artystycznych CKiS. Przy czym w pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do dzieci do lat 17 z obszaru rewitalizacji w mieście. Nie oznacza to jednak, że z prowadzanego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z terenu gminy (pierwszeństwo będą miały dzieci z obszarów rewitalizacji). Dzieci do lat 17 z poza obszaru rewitalizacji będą mogły również włączyć się w projekt, w momencie, gdy dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana. 3. Organizowaniu spotkań z artystami (malarzami) z kraju i z zagranicy. 4. Ekspozycja wystaw malarskich z cyklu „Dzieła wielkich mistrzów od Rubensa do Matejki”. <p>Realizacja projektu pozwoli na „odwzorowywanie” piękna miejsca, ale również dążenie do stworzenia indywidualnego dzieła.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wprowadzenie w tajniki warsztatu artystów. – Omawianie i prezentacja technik malarskich. – Ekspozycja reprodukcji wielkich malarzy. – Stworzenie przestrzeni wzajemnych inspiracji, wymiany 	Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim	120 000,00	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba wystaw i letnich ekspozycji stałych: 15 <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób które będą uczestniczyły w spotkaniach i plenerach: 40 	Lista obecności Dokumentacja zdjęciowa

					doświadczeń i dzielenia się swoją wiedzą.				
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	1. Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	1.5. Poranki symfoniczne w sercu miasta	S	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim	<p>W chwili obecnej Rynek Miejski nie spełnia wymogów do realizacji poranków symfonicznych dla dzieci. Jego wygląd nie sprzyja właściwemu odbiorowi piękna zaklętego w muzyce i sztuce. Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu działań zmierzających do popularyzowania muzyki poważnej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cotygodniowe koncerty niedzielne w ramach tzw. „Poranków symfonicznych dla najmłodszych”. Dla dzieci z obszarów rewitalizacji uczestnictwo w koncertach będzie bezpłatne. 2. Spotkania z artystami. 3. Warsztaty twórcze – nauka gry na instrumentach skierowana zarówno do najmłodszych, jak i najstarszych mieszkańców. <p>W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do dzieci do lat 17 z obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzonego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z terenu gminy. Dzieci do lat 17 z poza obszaru rewitalizacji będą mogły również włączyć się w projekt, w momencie, gdy dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana.</p>	Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim (Plac Wolności)	100 000,00	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych koncertów: 21 <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób które będą uczestniczyły w spotkaniach: 100 	Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa
CEL REWITALIZACJI: Rozwój infrastruktury społecznej i terenów publicznych									
Kierunek działań: Rozwój terenów publicznych na cele aktywizacji społecznej									
Kierunek działań: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji									

Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	2.2. Rewitalizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim	T	Gmina Sępólno Krajeńskie	Inwestycja zostanie zlokalizowana na obszarze miasta Sępólno Krajeńskiego i obejmować będzie m. in. następujący zakres prac: - przebudowę ciągów komunikacyjnych oraz wymianę nawierzchni dróg i chodników np. z kostki betonowej na kostkę betonową, granitową, kamienną, bazaltową; - remont elewacji i dachów kamienic przylegających do rynku; - budowę i przebudowę lub remont niezbędnej infrastruktury technicznej kolidującej z projektowanymi robotami (np. kanalizacji deszczowej, sieci wodociągowej oraz energetycznej itp.); - montaż małej architektury (m. in. ławki, słupków, koszy parkowych, źródła wodnego, fontanny z osprzętem, tablic informacyjnych, reflektorów ziemnych, donic itp.); - wymianę i montaż lamp oświetleniowych na stylizowane; - wykonanie iluminacji świetlnej pomnika Ofiar II wojny światowej; - oświetlenie pod mostem na rzece Sępolence; - odtworzenie zniszczonych nawierzchni trawiastych; - wykonanie rabat, klombów kwiatowych, gazonów itp.; - wykonanie nowych nasadzeń drzew i krzewów; - wykonanie nowych alejek spacerowych i placów wypoczynkowych dla dzieci i dorosłych z kostki np. kamiennej lub betonowej lub granitowej lub bazaltowej; renowację istniejącego pomnika „Ofiar II wojny Światowej”	Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim	7 500 000,00	Wskaźniki produktu: - Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich: 8970 m ² . Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób korzystających z rewitalizowanych bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni miejskiej: 600.	Protokół zdawczo odbiorczy; badanie ankietowe
Kierunek działań: Rozwój terenów publicznych na cele aktywizacji społecznej									
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni	2.3. Zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zielonych przy rzece Sępolence	PF	Gmina Sępólno Krajeńskie	W ramach zadania planuje się wykonać: - Przebudowę miasteczka rowerowego wraz z wyposażeniem (kostka betonowa bezfazowa); - Zagospodarowanie zieleni wraz ze skarpą po obu stronach od ul. Kościuszki wraz	Działka 2/3 obr. 4 Sępólno Krajeńskie	500 000,00 zł	Wskaźniki produktu: - Liczba przebudowanych/wybudowanych obiektów: 3. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób	Protokół zdawczo odbiorczy; badanie ankietowe

z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	publicznej i środowiska	w Sępólnie Krajeńskim z wyposażeniem w elementy małej architektury			z elementami małej architektury; - Przebudowę istniejącego boiska sportowego do piłki nożnej; - Budowę Skateparku modułowego; - Utworzenie terenu wypoczynku biernego – w tym trawniki do zabawy, nasadzenie zieleni. - Zagospodarowanie skarpy rzeki Sępolenki			korzystających z zrealizowanych projektów: 1500.	
-----------------------------------	-------------------------	--	--	--	---	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

8.2 Uzupelniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Tabela 12 Uzupelniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	L.p.	Typ przedsięwzięcia ²⁸	Uzupelniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
CEL REWITALIZACJI: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
Kierunek działań: Aktywizacja społeczna osób wykluczonych społecznie i starszych			
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	1.	S	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi
Kierunek działań: Poprawa stanu infrastruktury społecznej			
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	2.	S	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi
Kierunek działań: Poprawa stanu infrastruktury społecznej			
Poza obszarem rewitalizacji: Wilkowo	3.	S	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie

Źródło: opracowanie własne

²⁸ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

Projekt: Modernizacja budynku „starej szkoły” w Lutowie

Uzasadnienie: W Lutowie projekt obejmuje zagospodarowanie budynku „starej szkoły”. Parter obiektu zostanie zaadaptowany na potrzeby przedszkola wiejskiego przyczyni się do powstania nowego miejsca, w którym dzieci mogłyby spędzać czas wolny. W placówce zaplanowane jest wprowadzenie na szerszą skalę nauczania eksperymentalnego i regionalnego. Ponadto, ponownie zagospodarowanie parteru pozwoli na korzystanie z edukacji przedszkolnej w dobrych warunkach lokalowych również przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (dzieci najmłodsze). Rozszerzenie oferty edukacyjnej jest istotne ze względu na fakt, że w roku szkolnym 2016/2017 do przedszkoli miejskich nie przyjęto 56 dzieci 3 – letnich.

Na terenie zmodernizowanego budynku „starej szkoły” realizowane będą następujące projekty społeczne:

- Aktywnie społecznie – 50 +,
- Gry Wieloformatowe XXL.

Ponadto, zagospodarowania poddasza budynku oraz świetlicy szkolnej na cele schroniska młodzieżowego, przyczyni się do stworzenia przyjaznego miejsca do odrabiania lekcji, spędzania czasu wolnego czy realizacji zajęć dodatkowych. Rozszerzy się również dostępność społeczności do działalności kulturalnej.

Również ze względu na bliską odległość Zespołu Szkół młodzież będzie mogła korzystać z proponowanych zajęciach edukacyjno-rozwojowych i rozrywkowych. Młodzież także będzie mogła w tym miejscu spędzać czas po zajęciach lub w oczekiwaniu na autobus, co przyczyni się do utworzenia lub umocnienia więzi lokalnych.

Projekt: Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie

Uzasadnienie: Przebudowa pomieszczeń budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie ma na celu dopasowanie ich do potrzeb „zielonej szkoły”. Odbiorcą projektu będą dzieci i młodzież uczęszczające do szkół podstawowych i gimnazjalnych zwłaszcza znajdujących się na terenach wiejskich. Teren Wilkowa oraz sąsiednich sołectw (wchodzących w skład obszaru rewitalizacji) zamieszkuje wiele dzieci i młodzieży ze środowiska popegeerowskiego. Zajęcia edukacyjne

prowadzone w „zielonej szkole” z zastosowaniem sprzętu audiowizualnego i komputerowego pozwolą na zaspokojenie potrzeb młodych ludzi w tym zakresie, zintegrują z rówieśnikami. Ponadto, rozpoczęcie tego rodzaju działalności będzie szczególnie istotne pod względem zapobiegania zjawisku zarówno wykluczenia społecznego, jak i cyfrowego. Zatem działanie realizowane niebezpośrednio na obszarze rewitalizacji przyczyni się do poprawy jakości życia młodych mieszkańców obszarów kryzysowych.

Na terenie zmodernizowanego budynku „starej szkoły” realizowane będą następujące projekty społeczne:

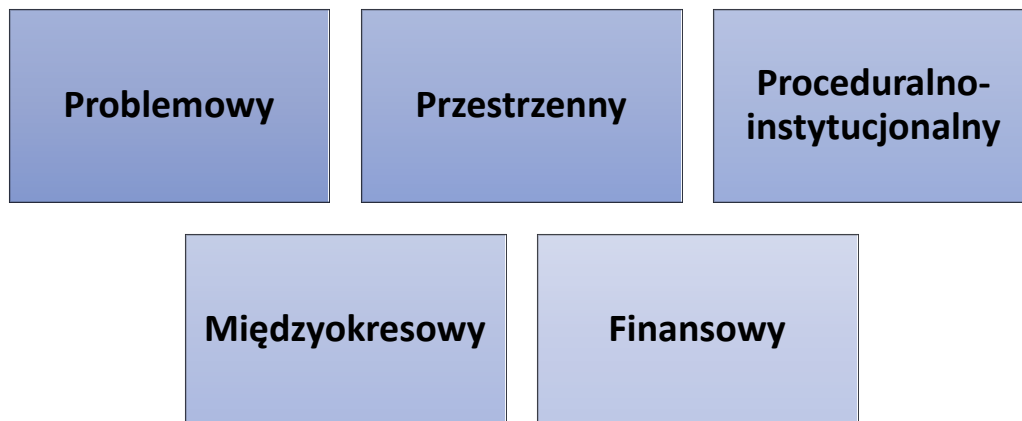
- Aktywnie społecznie – 50 +,
- Gry Wielofragmentowe XXL.

Proponowane działania poza obszarem rewitalizacji zakładają realizację celu, który został wyznaczony dla obszaru rewitalizacji („Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej”). Skierowane są przede wszystkim do dzieci i młodzieży, czyli grup u których dostrzega się zjawisko niskiego zaangażowania społecznego. Przeprowadzone działania zakładają stworzenie miejsc, w których osoby młode mogłyby wzajemnie poznawać się i nawiązywać nowe znajomości. Ponadto, zwiększenie dostępności edukacyjnej i obiektów do wspólnego spędzania czasu wolnego, przyczyni się do kształtowania postaw prospołecznych, istotnych pod względem tworzenia społeczeństwa obywatelskiego. Przystosowanie budynku „starej szkoły” oraz zaadaptowania poddasza świetlicy wiejskiej na „zieloną szkołę” pozwoli na budowę więzi lokalnych, przyczyniających się w przyszłości do ograniczenia lub eliminacji zjawiska wykluczenia społecznego.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Niezwykle istotnym aspektem wdrażania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność ma charakter:

Rysunek 7 Rodzaje komplementarności rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Komplementarność problemowa charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich wymiarów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Rewitalizacja zawsze jest kompleksowa - zapewnienie komplementarności problemowej pomoże zapobiec fragmentaryzacji działań rewitalizacyjnych. Projekty powinny przede wszystkim wpływać na sfery, w których odnotowano stan kryzysowy.

Proces Rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie będzie miał charakter kompleksowy oraz doprowadzi wyznaczone obszary do stanu przedstawionego w wizji. Wszystkie działania będą również odpowiedzią zarówno na zdiagnozowane problemy, jak i założone cele. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych spowoduje złagodzenie lub całkowite wyeliminowanie problemów dotyczących tereny objęte rewitalizacją. Poniższa tabela przedstawia powiązanie problemów z projektami, przy uwzględnieniu sposobów rozwiązania negatywnych zjawisk i prognozowanego rezultatu.

Tabela 13 Wykazanie komplementarności problemów

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego				
<ul style="list-style-type: none"> Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem, Wysoki odsetek dzieci do 17 roku życia, na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny, Niski udział budynków podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci oraz młodzieży 	<p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Plenery ze sztuką w sercu miasta</p> <p>Poranki symfoniczne w sercu miasta</p>	<p>Zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zielonych przy rzece Sępolence w Sępólnie Krajeńskim z wyposażeniem w elementy małej architektury</p> <p>Rewitalizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami oraz remontem kamienic w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi (przedsięwzięcie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zaktywizowani seniorzy, chętnie włączający się w działania na rzecz lokalnej społeczności, Poprawa jakości życia osób starszych poprzez dostęp do wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym Wzrost kompetencji osób starszych Podniesienie kompetencji społecznych i kulturalnych dzieci i młodzieży Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci Ożywienie i nadanie nowych funkcji przestrzeni

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
			uzupełniająca)	miejskiej
Niechorz				
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, • Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem, • Wysoki odsetek budynków, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu 	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego w obrębie miejsca zamieszkania • Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym, które często dotyka ubóstwo • Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym • Wsparcie środowiskowe rodzin zmagających się z problemami społecznymi, w tym poprawa więzi rodzinnych, integracja 	<p>Gry Wielkoformatowe XXL</p> <p>Kampania promocyjna usuwania azbestu</p> <p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Program „Rodzina na PLUS”</p>	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniająca)</p> <p>Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie (przedsięwzięcie uzupełniająca)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze, integracja lokalnego środowiska (w tym międzypokoleniowa) - Zaktywizowani seniorzy, chętnie włączający się w działania na rzecz lokalnej społeczności, - Poprawa jakości środowiska i zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych z poszczególnych sołectw - Zintegrowana lokalna społeczność (osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone oraz ich otoczenie ze społecznością lokalną)

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
	<ul style="list-style-type: none"> i aktywizacja • Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istotności usuwania wyrobów azbestowych oraz wzrost zaangażowania w rozwiązywanie problemu 			<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym społeczności o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej
Włocibórz				
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, • Wysoki odsetek dzieci do 17 roku życia, na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny, • Wysoki udział osób 	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem dzieci • Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego w obrębie miejsca zamieszkania • Aktywizacja i integracja 	<p>NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów</p> <p>Gry Wielkoformatowe XXL</p> <p>Kampania promocyjna usuwania azbestu</p> <p>Aktywnie społecznie – 50+</p>	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p> <p>Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie (przedsięwzięcie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci oraz młodzieży - Zwiększenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze, integracja lokalnego środowiska - Zaktywizowani seniorzy,

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
<p>w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem,</p> <ul style="list-style-type: none"> Wysoki odsetek budynków, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu 	<p>osób w wieku poprodukcyjnym</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym Wsparcie środowiskowe rodzin zmagających się z problemami społecznymi, w tym poprawa więzi rodzinnych, integracja i aktywizacja Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istotności usuwania wyrobów azbestowych oraz wzrost zaangażowania 	<p>Program „Rodzina na PLUS”</p>	<p>uzupełniająco)</p>	<p>chętnie włączający się w działania na rzecz lokalnej społeczności,</p> <ul style="list-style-type: none"> Zintegrowana lokalna społeczność (osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone oraz ich otoczenie ze społecznością lokalną) Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym społeczności o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej Poprawa jakości środowiska i zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych z poszczególnych sołectw

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
	w rozwiązywanie problemu			
Sikorz, Wysoka Krajeńska, Zalesie				
<ul style="list-style-type: none"> Wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, Wysoki odsetek dzieci do 17 roku życia, na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny, Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem, Wysoki odsetek budynków, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu 	<ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym, które często dotyka ubóstwo Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym Wsparcie środowiskowe rodzin zmagających się z problemami społecznymi, w tym poprawa więzi rodzinnych, integracja i aktywizacja Zwiększenie świadomości 	<p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Program „Rodzina na PLUS”</p> <p>Kampania promocyjna usuwania azbestu</p>	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p> <p>Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci oraz młodzieży Zwiększenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze, integracja lokalnego środowiska Zaktywizowani seniorzy, chętnie włączający się w działania na rzecz lokalnej społeczności, Zintegrowana lokalna społeczność (osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone oraz ich otoczenie ze społecznością

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
	mieszkańców na temat istotności usuwania wyrobów azbestowych oraz wzrost zaangażowania w rozwiązywanie problemu			lokalną) - Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym społeczności o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej - Poprawa jakości środowiska i zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych z poszczególnych sołectw

Źródło: Opracowanie własne.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją. System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Przedstawiony w jednym z dalszych rozdziałów dokumentu system zarządzania realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 został oparty na systemie działania gminy Sępólno Krajeńskie, w związku z czym zapewniona została komplementarność zarówno proceduralna, jak i instytucjonalna. System zapewni efektywne współdziałanie zróżnicowanych instytucji na rzecz realizacji programu (począwszy do samorządu gminnego, poprzez przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, a także mieszkańców).

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Osiągnięte efekty mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego całościowo, nie tylko w skali obszaru zdegradowanego.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie (wpływając przy tym na obszar rewitalizacji), natomiast skala ich oddziaływania będzie dużo większa. Projekty realizowane na podobszarach rewitalizacji będą wpływać również na inne części gminy i ich mieszkańców, przy jednoczesnym nie przenoszeniu problemów. Ponadto podejmowane działania nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych (takich jak np. wykluczenie), ponieważ koncentrują się na rozwiązaniu problemów u źródeł, czyli na obszarze ich zdiagnozowania. Jednocześnie zaznaczyć należy, że projekty zaplanowane w ramach rewitalizacji nie kolidują z innymi przedsięwzięciami planowanymi do realizacji przez gminę.

Celem działań podejmowanych przez gminę Sępólno Krajeńskie jest zrównoważony rozwój jednostki, niwelowanie negatywnych zjawisk oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców. W związku z tym wszystkie podejmowane przedsięwzięcia (zarówno w ramach rewitalizacji, jak i innych programów) służą osiągnięciu wspólnego celu.

Prawie wszystkie projekty rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji, jednak przewiduje się ich szersze oddziaływanie. Przedsięwzięcia zaplanowane na terenie centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców całego miasta (organizacja plenerów ze sztuką w sercu miasta czy zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zielonych przy rzece Sępolence). Z kolei te podejmowane na terenach wiejskich oddziaływać będą zarówno na mieszkańców ich jednostek, jak i obszarów sąsiadujących (Gry Wielkoformatowe XXL, kampania promocyjna usuwania azbestu). Projekty przewidziane do realizacji poza terenem rewitalizacji również mają silny wpływ na obszar cechujący się stanem kryzysowym (adaptacja budynku na cele zielonej szkoły będzie służyła dzieciom i młodzieży także z terenów, na których odnotowano kumulację negatywnych zjawisk społecznych) i przyczyniają się jednocześnie do niwelowania zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym działania zaplanowane w ramach programu będą całościowo oddziaływać na obszar rewitalizacji (a nie punktowo), poprawiając jego sytuację społeczno-gospodarczą. Poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniają i zachodzi między nimi efekt synergii.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014 - 2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Projekty rewitalizacyjne mogą zostać sfinansowane ze zróżnicowanych źródeł, takich jak:

- Europejski Fundusz Społeczny;
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać będzie się na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 będą finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz środków własnych gminy Sępólno Krajeńskie. Szczegółowe źródła finansowania poszczególnych projektów zostały wskazane w rozdziale *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych*.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że na etapie sporządzania dokumentu osoby prywatne oraz przedsiębiorcy nie byli zainteresowani aktywnym włączeniem się w proces rewitalizacji, stąd w planowanych przedsięwzięciach brak działań finansowanych/współfinansowanych ze źródeł prywatnych. Jednocześnie nie wyklucza się możliwości podjęcia współpracy na kolejnych etapach wdrażania dokumentu.

Komplementarność międzyokresową gwarantują przedsięwzięcia, które wzajemnie się uzupełniają, prowadzą do osiągnięcia wspólnego celu, a finansowane są w ramach różnych okresów programowania. W związku z tym, iż gmina realizowała szereg projektów w ramach polityki spójności 2007-2013 zachowana zostanie ciągłość wsparcia. W poprzednich latach jednostka skupiła się na łagodzeniu problemów społecznych, w tym m.in. braków w edukacji, a także integracji lokalnej społeczności:

- Pracujemy na swoją przyszłość (9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty),
- Indywidualizacja nauczania w Gminie Sępólno Krajeńskie (9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty),
- Krajeński Klub Amazonek Orchidea (7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji),
- Razem lepiej (9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich).

W ramach niniejszego dokumentu również zaplanowano szereg działań wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców, niwelowanie problemów i dalsze wzmacnianie kapitału ludzkiego.

W latach 2009-2014 gmina prowadziła rewitalizację na terenie miasta Sępólno Krajeńskie. Za obszar najbardziej wymagający wsparcia uznano „Stare Miasto”. Celem rewitalizacji było ożywienie wskazanego terenu, przywrócenie mu funkcji turystycznych i integrujących lokalną społeczność, ale również m.in. poprawa bezpieczeństwa, promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, aktywizacja zawodowa młodzieży bezrobotnej, zwiększenie szans rozwojowych osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, umożliwienie rozwoju zawodowego rodziców małych dzieci. W ramach programu zrealizowano następujące projekty:

- Stare Miasto jako sprzyjające integracji społecznej centrum turystyczne Sępólna Krajeńskiego – kompleksowa rewitalizacja przestrzeni śródmiejskiej,
- Budowa ogródka jordanowskiego nad rzeką Sępolenką – rodzinnego centrum sportowo-rekreacyjnego dla dzieci i dorosłych,
- Promocja bezpiecznego i zdrowego spędzania czasu wolnego poprzez budowę miasteczka rowerowego z skateparkiem,
- Rozbudowa i doposażenie istniejących placówek przedszkolnych,
- „Twoja wiedza – drogą do sukcesu!!!”,
- Centrum Aktywizacji Gimnazjalisty,
- Centrum Małego Dziecka i Rodziny,
- „Chopin przyjechał”.

Obecnie planuje się realizację działań będących kontynuacją tych z poprzedniej perspektywy finansowej w obrębie miasta Sępólno Krajeńskie, celem zachowania ciągłości wsparcia.

Na terenach wiejskich gminy w latach 2007-2013 również prowadzone były działania sprzyjające integracji i aktywizacji lokalnej społeczności, głównie w wymiarze infrastrukturalnym, w tym m.in.:

- Wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Włóścibórz poprzez zakup krzesel, stołów oraz mebli kuchennych i sprzętu AGD,
- Zakup tradycyjnych strojów krajeńskich oraz namiotu, krzesel i ław dla Koła Gospodyń Wiejskich we Włóściborzu,
- Remont i modernizacja oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej w Niechorzu,

- Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy wiejskiej i wyposażenie świetlicy w miejscowości Wilkowo,
- Modernizacja świetlic wiejskich w Gminie Sępólno Krajeńskie, w tym świetlic mieszczących się w budynkach wpisanych do ewidencji zabytków,
- Tworzenie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej na wsi poprzez remont i wyposażenie świetlic wiejskich oraz budowę placów zabaw w Gminie Sępólno Krajeńskie,
- Budowa placu rekreacyjnego położonego przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wysoka Krajeńska.

Projekty zrealizowane w poprzedniej perspektywie finansowej odnoszą się przede wszystkim do sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, stanowiąc jednocześnie bazę do realizacji kolejnych przedsięwzięć. W ramach obecnej perspektywy szczególny nacisk zostanie położony na działania społeczne, odnoszące się do integracji i aktywizacji lokalnej społeczności (np. w wyremontowanych świetlicach wiejskich na terenie Niechorza i Włóściborza odbywać się będą Gry Wielkoformatowe – XXL, spotkania dotyczące azbestu i zajęcia aktywizujące dla seniorów również odbywać się będą w świetlicach wiejskich).

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Istotna w procesie rewitalizacji powinna być współpraca pomiędzy podmiotami publicznymi (tj. samorządem gminy), lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz osobami prywatnymi (tj. mieszkańcami). Mechanizm partycypacji społecznej, o którym tu mowa, staje się fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji (diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania).

Partycypacja społeczna nie ogranicza się do informowania o kolejnych etapach w procesie rewitalizacji, ale dąży do momentu, gdzie interesariusze będą uczestniczyć w projektach i realnie współdecydować o następnych działaniach rewitalizacyjnych. Można wyróżnić pięć poziomów partycypacji społecznej:

1. **Informowanie** – ogranicza się do informowania interesariuszy o procesie rewitalizacji, bez nawiązywania interakcji;
2. **Konsultowanie** – interesariusze są informowani o procesie rewitalizacji, uczestniczą w spotkaniach, na których zgłaszają pomysły;
3. **Angażowanie** – interesariusze uczestniczą, np. warsztatach planistycznych. Jednak na tym poziomie wypracowane rozwiązania nie mają charakteru wiążącego dla samorządu gminnego;
4. **Współpracowanie** – wypracowywanie konkretnych pomysłów i omawianie problemów przy ich realizacji;
5. **Upewnocnienie** – pełna decyzyjność jest po stronie interesariuszy.

Przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 zrealizowano cztery następujące poziomy:

Rysunek 8 Poziomy partycypacji społecznej

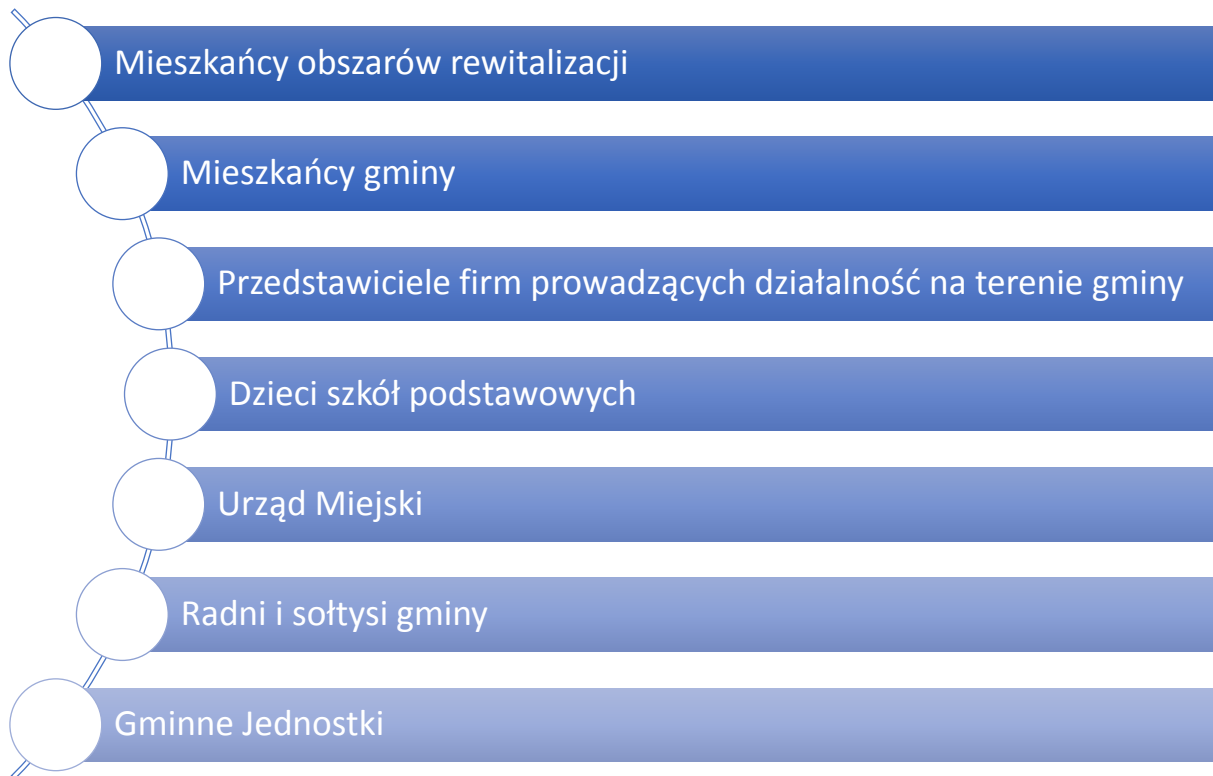
Źródło: Opracowanie własne.

W procesie rewitalizacji istotne jest również zachęcenie do uczestnictwa przedstawicieli różnych środowisk społecznych. Przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 zaangażowano zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci. Mieszkańców informowano w następujący sposób:

- Plakaty rozwieszane na słupach informacyjnych;
- Plakaty rozwieszane w szkołach podstawowych na terenie gminy;
- Ulotki;
- Zaproszenia wysyłane drogą e-mailową do instytucji publicznych i przedstawicieli firm;
- Informacje na portalu społecznościowym Facebook;
- informacje na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim;
- informacje w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Sępólno Krajeńskie.

Poniższe zestawienie przedstawia interesariuszy rewitalizacji:

Rysunek 9 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

10.1 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Udział zróżnicowanych grup społecznych w procesie rewitalizacji ma zapewnić realizację zasady solidaryzmu społecznego oraz ułatwić dostęp obywateli do dobra wspólnego. Budowa zaufania pomiędzy władzą publiczną a partnerami społeczno-gospodarczymi pozwoli władzom na poznanie potrzeb społeczności oraz wypracowanie rzeczywistych rozwiązań problemów występujących zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i całej gminy.

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały metody włączania **interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania** Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 14 Metody włączania interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Ankieta	<p>Badanie kwestionariuszowe zostało przeprowadzone metodą CATI na próbie 100 osób, w terminie od 24 sierpnia 2016 r. do 3 września 2016 r.</p> <p>Celem badania była identyfikacja obszarów o wysokim koncentracji zjawisk problemów, określenie negatywnych zjawisk czy wskazanie sołectw, w których działania z zakresu rozwoju społecznego, gospodarczego i modernizacji powinny zostać zrealizowane.</p> <p>Wyniki ankiety zostały przedstawione w Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego niniejszego Dokumentu. Kwestionariusz ankiety zamieszczony został w punkcie 15.5.1.</p>
Pierwsze konsultacje społeczne	<p>Pierwsze konsultacje społeczne, skierowane do radnych i sołtysów gminy, odbyły się 7 września 2016 r. o godz. 11:00, w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11 (sala sesyjna nr 11a). Uczestniczyło w nim 18 osób.</p> <p>Celem spotkania było zarówno wyjaśnienie czym jest proces rewitalizacji, zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań oraz próbę wyznaczenia obszaru, cechującego się koncentracją negatywnych zjawisk.</p> <p>W trakcie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wymienienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mocnych stron i potencjału gminy, – Sposobów na wykorzystanie potencjału gminy, – Negatywnych zjawisk i sposób ich przeciwdziałania, – Przyczyn wskazania obszaru oraz zaproponowanie działań rewitalizacyjnych. <p>Metodą informowania o spotkaniach były:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty, – ulotki. <p>Wyniki konsultacji społecznych przedstawione zostały w Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne niniejszego Dokumentu. Wzór plakatu i ulotki przedstawiony został w punkcie 15.5.2.</p>
Drugie konsultacje społeczne	<p>Drugie konsultacje społeczne, skierowane do mieszkańców gminy, odbyły się 29 września 2016 r. o godz. 13:00 w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11. Uczestniczyło w nim 13 osób.</p> <p>Celem spotkania było zarówno wyjaśnienie czym jest proces rewitalizacji, zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań oraz próbę wyznaczenia obszaru, cechującego się koncentracją negatywnych zjawisk.</p> <p>W trakcie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wymienienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mocnych stron i potencjału gminy, – Sposobów na wykorzystanie potencjału gminy, – Negatywnych zjawisk i sposób ich przeciwdziałania, – Przyczyn wskazania obszaru oraz zaproponowanie działań rewitalizacyjnych. <p>Metodą informowania o spotkaniach były:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – zaproszenia wysyłane drogą e-mailową do instytucji publicznych i przedstawicieli firm; – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty, – ulotki. <p>Wyniki konsultacji społecznych przedstawione zostały w Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania. niniejszego Dokumentu. Wzór plakatu i ulotki przedstawiony został w punkcie 15.5.2.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Trzecie konsultacje społeczne</p>	<p>Trzecie konsultacje społeczne odbyły się 15 listopada 2016 r. o godz. 17:00 w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Jeziornej 6 w Sępólnie Krajeńskim. Celem spotkania było zaprezentowanie końcowych prac nad dokumentem i omówienie poszczególnych części Lokalnego Programu Rewitalizacji, m.in. diagnozy, wizji stanu obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacyjne i kierunki działań, mechanizmy komplementarności, systemu zarządzania i monitorowania programu rewitalizacji.</p> <p>W spotkaniu uczestniczyło 20 osób. Metodą informowania o spotkaniach były:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty. <p>W trakcie spotkania nikt nie zgłosił uwagi do Lokalnego Programu Rewitalizacji.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wywiady pogłębione</p>	<p>Wywiady realizowane były metodą TDI, polegającą na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej rozmowy telefonicznej z daną osobą. Ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. Badanie realizowane było w terminie od 1 września 2016 r. do 12 września 2016 r.</p> <p>Respondentami byli przedstawiciele instytucji Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej, którym zadano pytania dotyczące m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obszarów cechujących się koncentracją zjawisk kryzysowych, – czynników wywierających negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne lokalnej społeczności, – źródeł problemu wykluczenia społecznego, – oceny oferty kulturalno-sportowej, – największych niedogodności na terenie miny, – kierunku rozwoju w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie. <p>Analiza wypowiedzi respondentów przedstawiona została w Załącznik 4 – Wyniki badania TDI niniejszego Dokumentu.</p> <p>Scenariusz rozmowy przedstawiony został w punkcie 15.5.3.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Konkurs plastyczny</p>	<p>Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzony został konkurs plastyczny pt. „Gmina Sępólno Krajeńskie po rewitalizacji”. Konkurs realizowany był w terminie od 1 października 2016 r. do 17 października 2016 r. i skierowany był do uczniów szkół podstawowych na terenie gminy. Prace</p>

Karty przedsięwzięć
rewitalizacyjnych

zbierane były w Urzędzie Miejskim przy ul. Kościuszki 11 w Sępólnie Krajeńskim.

Celem konkursu było wzmocnienie lokalnej tożsamości, a także kształtowanie postaw prospołecznych od najmłodszych lat.

Na konkurs plastyczny wpłynęło 56 prac z 5 szkół podstawowych. Prace plastyczne zostały podzielone na dwie grupy wiekowe, według klas. Grupa pierwsza – klasy od I do III; 28 prac. Grupa druga – klasy od IV do VI; 28 prac. Plakat informujący o konkursie plastyczny zaprezentowany został w punkcie 15.5.4.

Interesariusze programu zostali zaproszeni do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w terminie od 28 października 2016 r. do 9 listopada 2016 r. do godz. 15:30. Wypełnione karty projektowe można było złożyć drogą osobistą w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim, w Biurze Obsługi Klienta, przy ul. Kościuszki 11 lub wysłać na adres: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim, Sekretariat, ul. Kościuszki 11; 89-400 Sępólno Krajeńskie.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 10 Informacje o spotkaniu konsultacyjnym

Źródło: Facebook Gmina Sępólno Krajeńskie.

Rysunek 11 Informacja o zbieraniu kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gmina Sępólno Krajeńskie
@sepólnokraj

Strona główna
Informacje
Zdjęcia
Recenzje
Osoby, które to lubią
Wydarzenia
Filmy
Posty
Utwórz stronę

Fiszka projektowa - Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sępólno Krajeńskie.
28 października 2016

<http://www.gmina-sepolno.pl/?id=9&look=7502>

W związku z przystąpieniem do sporządzania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sępólno Krajeńskie, Gmina Sępólno Krajeńskie zapraszam do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-infrastrukturalnym, możliwych do zapisania w LPR. Przypominamy, że w przypadku projektów infrastrukturalnych fiszkę projektową wypełnić może osoba/podmiot posiadający tytuł prawny do nieruchomości. W przypadku projektów tzw. miękkich fiszkę wypełnia osoba/podmiot, jeżeli proponowany projekt w całości mieści się w zakresie jego działalności. Propozycje przedsięwzięć należy składać w terminie do dnia 9 listopada 2016 r. do godz. 15:30. Wypełnione fiszki projektowe można złożyć osobiście w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim, w Biurze Obsługi Klienta, przy ul. Kościuszki 11 lub wysłać na adres: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim, Sekretariat, ul. Kościuszki 11; 89-400 Sępólno Krajeńskie. Fiszki projektowe niepodpisane bądź niewyraźnie wypełnione nie będą brane pod uwagę.

Załącznik : Fiszka projektowa (<http://www.gmina-sepolno.pl/.../2016.../fiszka%20projektowa.docx>)

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie

Ekologiczne Inicj... Lubię to
Zakład Transport... Lubię to
Szlachetna Paczk... Lubię to

Polski - English (US) - słónskó gódka - Español - Português (Brasil)

Źródło: Facebook Gmina Sępólno Krajeńskie.

Rysunek 12 Informacja o rozpoczęciu konkursu plastycznego

Źródło: <http://www.gmina-sepolno.pl>

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono szereg badań, zarówno jakościowych jak i ilościowych. Ogólne wyniki przedstawione w załącznikach do niniejszego dokumentu.

Głosy interesariuszy zostały wzięte pod uwagę zarówno na etapie diagnozy, wyznaczania obszaru rewitalizacji, jak i projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Badanie ankietowe

W badaniu ankietowym udział wzięło 63,0% kobiet i 37,0% mężczyzn, wśród których dominowały osoby w przedziale wiekowym 28-37 lat. Najwięcej badanych było mieszkańcami miasta Sępólno Krajeńskim. Najważniejsze wnioski z badania ankietowego kształtują się następująco:

- pod względem stanu społeczno-gospodarczego najgorzej ocenione zostało miasto Sępólno Krajeńskie – 31,3% ankietowanych określiło stan jako „zły”. Najwięcej odpowiedzi pozytywnych uzyskało Komierowo i Skarpa (10,0% wskazań „dobry”).
- Respondenci wymienili problemy o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych, wśród których wskazali na problemy społeczne, tj. niskie dochody mieszkańców, ubóstwo (11,3% wskazań „bardzo duża”), przemoc w rodzinie, alkoholizm (12,0%), niski poziom bezpieczeństwa (11,3%); przestrzenno-funkcjonalne, tj. niską jakość terenów publicznych (12,0%) i techniczne, tj. słabą infrastrukturę transportową (suma odpowiedzi „duża” i „bardzo duża” 29,3%).
- W zakresie działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk, respondenci najczęściej wskazywali na zły stan infrastruktury drogowej, tj. poprawa stanu technicznego dróg (37,7%) i chodników (10,9%), budowę obwodnicy (16,9%) czy ścieżek rowerowych (8,7%).
- Zdaniem badanych działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego, gospodarczego i modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne w mieście Sępólnie Krajeńskim, a następnie w Wałdowie, Lutowie i Kawle.

Wywiady indywidualne

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono 5 telefonicznych wywiadów indywidualnych. Wnioski z przeprowadzonych wywiadów z Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawione zostały poniżej:

- Obszarem cechującym się koncentracją zjawisk negatywnych jest miasto Sępólno Krajeńskie, ze względu na niską konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców względem marketów wielogabarytowych i słabo rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną. Degradacja sfery środowiskowej występuje głównie na obszarze wiejskim i dotyczy zalewania terenów przez wody rzek Sępolenka i Kamionka.
- Zdaniem respondentów negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne lokalnej społeczności wywierają następujące czynniki: społeczne (przestępstwa, brak bezpieczeństwa), ekonomiczne (brak miejsc pracy), przestrzenno-funkcjonalne

(wysokie natężenie ruchu samochodowego, brak rozwiązań infrastrukturalnych) i geograficzne (położenie na terenie nizinnym).

- Wskazano, że największym źródłem wykluczenia społecznego jest brak miejsc pracy, a także niskie zarobki mieszkańców gminy. Wysokie bezrobocie generuje występowanie problemu patologii społecznych (m.in. alkoholizmu, „dziedziczenie” braku chęci do aktywnego działania). Dostrzega się również wykluczenie w dostępie do systemu opieki społecznej.
- Zdaniem respondentów baza kulturalna i sportowo-rekreacyjna w gminie jest wystarczająca.
- Największą niedogodnością na terenie gminy jest niedostateczna infrastruktura drogowa (szczególnie na terenie miasta) oraz brak odpowiednio rozwiniętej infrastruktury dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Badani uznali, że kierunkiem rozwoju, którego realizacja zapewni poprawę jakości w gminie jest rozwój infrastruktury drogowej, a następnie przygotowanie terenów inwestycyjnych atrakcyjnych dla zewnętrznych inwestorów.

Sprawozdania z konsultacji społecznych

Na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji odbyło się jedno spotkanie z radnymi i sołtysami gminy oraz dwa spotkania z mieszkańcami. Łącznie uczestniczyło w nich 51 osób.

Celem spotkania było zaprezentowanie interesariuszom czym jest rewitalizacja, jak przebiega proces projektowania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań. Podjęto również próbę wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz przeznaczonych do rewitalizacji. Interesariuszy zachęcono również do uczestnictwa w części warsztatowej. Wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych przedstawiono poniżej:

- Za atuty gminy wskazano: walory przyrodniczo-krajobrazowe, liczne tereny przemysłowe, aktywna działalność organizacji pozarządowych i instytucji publicznych i rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna.

- Mieszkańcy za potencjał gminy uznali: wolne tereny inwestycyjne i rozwijającą się sferę gospodarczą oraz bogactwo zasobów przyrodniczo-krajobrazowych.
- W trakcie części warsztatowej interesariusze LPR poproszeni zostali o wskazanie negatywnych zjawisk. Do najczęściej wymienianych zaliczyć należy: wysoki poziom bezrobocia, ubóstwo wśród mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, słaba jakość dróg i brak obwodnicy.
- W trakcie warsztatów uczestnicy poproszeni zostali o wskazanie obszarów, które wymagają interwencji. Do nich zaliczono: okolice Plac Wolności i Nowego Rynku na terenie miasta oraz sołectwa m.in. Sikorz, Zboże, Lutowa, Piaseczno, Wilkowo, Wiśniewa, Wałdówko i Kawle. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny zostać zrealizowane na wskazanych obszarach.

Efekty konsultacji społecznych

- Problemy o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych, wskazane w badaniu ankietowym, były podstawą do wyboru mierników wskaźnikowych.
- Wybór obszaru rewitalizacji na terenie miasta Sępólno Krajeńskie potwierdzony został w głosach uczestników spotkań konsultacyjnych i telefonicznych wywiadach indywidualnych.
- Na podstawie analizy negatywnych zjawisk, wskazywanych w trakcie konsultacji społecznych, stworzone zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne.
- Wszystkie zgłoszone propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnione zostały w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

10.2 Partycypacja społeczna na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

W Lokalnym Programie Rewitalizacji istotne jest określenie roli partycypacji społecznej na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania, które rozpocznie się po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2023.

Dla partycypacji społecznej istotne jest, aby zapewnić aktywny udział mieszkańców w pracach Zespołu Zadaniowego oraz w szerokich konsultacjach społecznych. Zespół Zadaniowy, stanowiący organ opiniodawczo-doradczy dla Burmistrza, odpowiedzialny będzie za informowanie interesariuszy o stopniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Forma i instrumenty powinny każdorazowo dostosowane być do lokalnych warunków i możliwości działania. W celu zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o etapach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji przewiduje się następujące formy konsultowania:

- Debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji;
- Strona internetowa <http://www.gmina-sepolno.pl/>;
- Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Sępólno Krajeńskie;
- Portal społecznościowy – Facebook;
- Ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych;
- Festyny połączone z prezentacją efektów rewitalizacji.

Partycypacja społeczna, po uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji i uzyskaniu pozytywnej oceny przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2023, zostanie zapewniona, pomimo że na etapie sporządzania dokumentu osoby prywatne oraz przedsiębiorcy nie byli zainteresowani aktywnym włączeniem się w proces rewitalizacji. Jednocześnie nie wyklucza się możliwości podjęcia współpracy na kolejnych etapach wdrażania dokumentu. Ponadto, aktywny udział instytucji publicznych (m.in. Centrum Kultury i Sztuki, Centrum Aktywności Społecznej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, itp.) i organizacji pozarządowych (m.in. Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM”, Koła Gospodyń wiejskich, itp.) w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozwoli na faktyczny wpływ interesariuszy na etapie wdrażania i monitorowania.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 15 Ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁹	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	* Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Obszar 3: Włocibórz Poza obszarem rewitalizacji: Wałdowo i Lutowo	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2019 r.	1.1.NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów	S	1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim i partnerzy	30 000,00	85	25 500,00	x				11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Obszar 2: Niechorz Obszar 3: Włocibórz Poza obszarem rewitalizacji: Wilkowo, Zboże, Lutowo	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2020 r.	1.2.Gry Wielkoformatowe XXL	S	1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim i partnerzy	50 000,00	85	42 500,00	x				11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
Obszar 2: Niechorz	III kwartał	2.1.Kampania promocyjna	S	2.Poprawa jakości	Urząd Miejski	50 000,00	75	37 500,00			x (WF)				

²⁹ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁹	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie	
							%	zł	Środki publiczne						Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne				
Obszar 3: Włocibórz Obszar 4: Sikorz Obszar 5: Wysoka Krajeńska Obszar 6: Zalesie	2018 r. – IV kwartał 2021 r.	usuwania azbestu		infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	w Sępólnie Krajeńskim i partnerzy					oś(igw)					
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego Obszar 2: Niechorz Obszar 3: Włocibórz Obszar 4: Sikorz Obszar 5: Wysoka Krajeńska Obszar 6: Zalesie Oraz poza obszarem rewitalizacji: Lutowo,	I kwartał 2018 r.– IV kwartał 2021 r.	1.3.Aktywnie społecznie – 50+	S	1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	1 010 000,00	85	858 500,00	x			11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR			

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁹	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie	
							%	zł	Środki publiczne		Środki prywatne				
									EFS	EFRR					Inne
Lutówko, Wilkowo															
Obszar 2: Niechorz Obszar 3: Włocibórz Obszar 4: Sikorz Obszar 5: Wysoka Krajeńska Obszar 6: Zalesie	II kwartał 2018 r. – IV kwartał 2021 r.	3.1.Program „Rodzina na PLUS”	S	3.Zwiększenie aktywności osób wykluczonych społecznie	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	800 000,00	85	120 000,00	x			9.2.Włączenie społeczne	9.2.1.Aktywne włączenie społeczne		
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	II kwartał 2018 r. – III kwartał 2023 r.	1.4.Plenery ze sztuką w sercu miasta	S	1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim i partnerzy	120 000,00	85	102 000,00	x						
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2021 r.	1.5.Poranki symfoniczne w sercu miasta	S	1.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych oraz dzieci i młodzieży	Gmina Sępólno Krajeńskie	100 000,00	85	85 000,00	x						
Centrum miasta	IV	2.2.Rewitalizacja	PF	2.Poprawa	Gmina	7 500 000,00	85	6 375 000,00		x		6.2.Rewitalizacja		1.4.,	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁹	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie	
							%	zł	Środki publiczne						Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne				
Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	kwartał 2016 r. - IV kwartał 2018 r.	ja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim		jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	Sępólno Krajeńskie		00,00					cja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych		1.5.	
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	IV kw. 2016 - IV kw. 2020	2.3.Zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zielonych przy rzece Sępolence w Sępólnie Krajeńskim z wyposażeniem w elementy małej architektury	PF	2.Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	Gmina Sępólno Krajeńskie	500 000,00	85	425 000		x		6.2.Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych			

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 16 Ramy finansowe dla projektów na liście uzupełniającej

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ³⁰	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nr/nazwa)	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	1.	T	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi	356 000,00	x			
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	2.	T	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi	750 000,00		x		
Poza obszarem rewitalizacji: Wilkowo	3.	T	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Wilkowie	175 000,00		x		

Źródło: Opracowanie własne.

³⁰ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

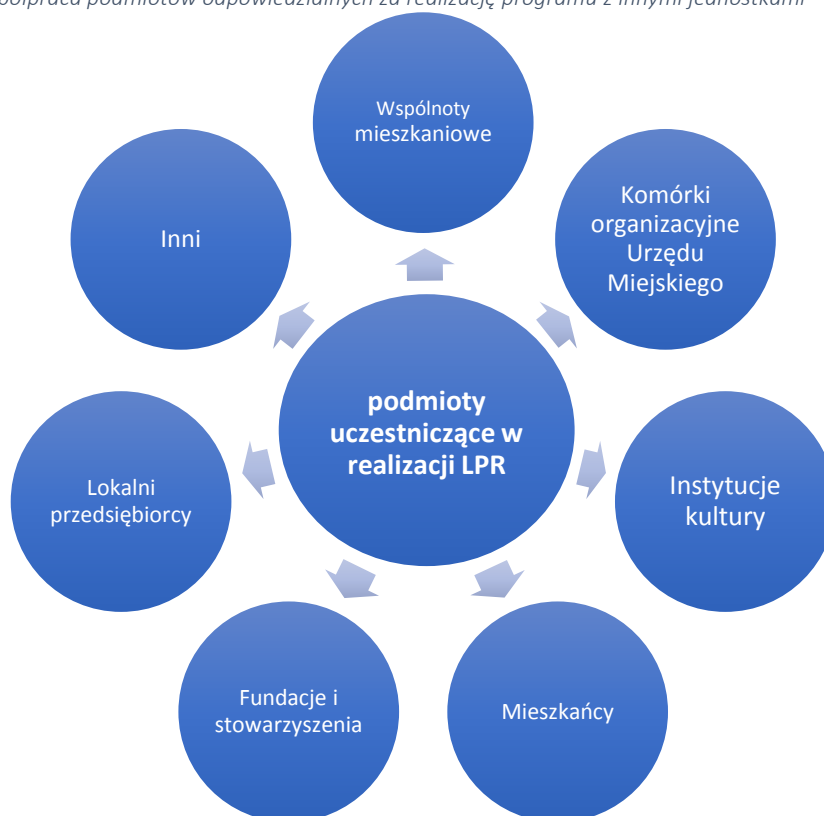
System wdrażania i zarządzania jest jednym z nadrzędnych elementów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Obejmuje szereg narzędzi usprawniających realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizację założonych celów. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu kierowanie realizowanymi działaniami tak, by umożliwić wyprowadzenie obszarów zdegradowanych, w tym szczególnie wyznaczonych do rewitalizacji, ze stanu kryzysowego.

Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia programu rewitalizacji należą do zadań własnych gminy. Głównymi podmiotami, odpowiedzialnymi za wdrożenie i nadzór programu to: Burmistrz Sępólna Krajeńskiego, Rada Miejska oraz Zespół Zadaniowy (i wyznaczony koordynator).

Zaznaczyć należy, że jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań, a także przepływ informacji. Z tego względu istotne jest prowadzenie skoordynowanych działań na rzecz społeczności, gospodarki i przestrzeni, przy utrzymaniu zasady partycypacji i partnerstwa.

Rysunek 13. Współpraca podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu z innymi jednostkami

Źródło: Opracowanie własne.

Sposób koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

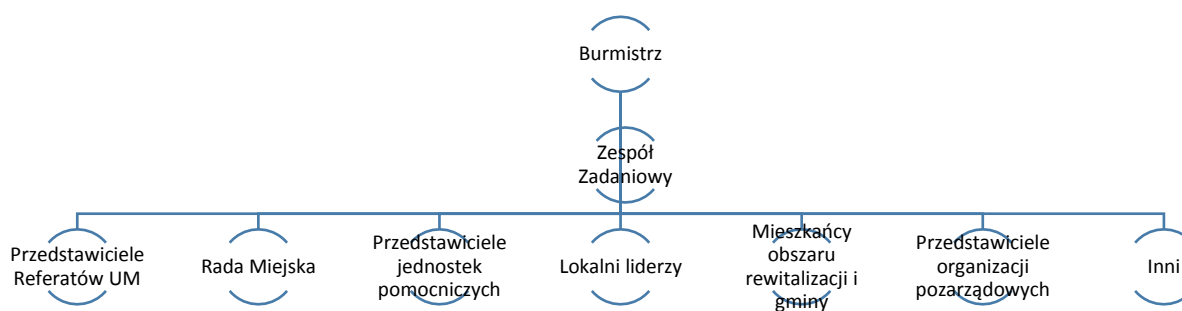
Jak wspomniano, koordynatorem całego procesu rewitalizacji będzie **Zespół Zadaniowy**, który zostanie powołany drogą zarządzenia Burmistrza Gminy Sępólno Krajeńskie, po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2023. Zespół Zadaniowy składać się będzie z 5 osób:

- 3 pracowników z Referatu Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego i Referatu Spraw Obywatelskich;
- 2 pracowników z Gminnych Jednostek.

W celu sprawnego zarządzania programem Burmistrz wyznaczy **członka z Zespołu Zadaniowego** odpowiedzialnego za koordynację i wsparcie członków w realizacji zadań.

Sposób koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji przedstawiono poniżej.

Rysunek 14 Schemat koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Najważniejsze zadania poszczególnych podmiotów przedstawiono poniżej.

Tabela 17 Zadania podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Podmiot	Zakres zadań
Burmistrz Gminy Sępólno Krajeńskie	<ul style="list-style-type: none"> – Zarządzanie LPR, – Powołanie Zespołu Zadaniowego w formie zarządzenia, – Nadzów nad strukturą zarządczą.
Zespół Zadaniowy wraz z koordynatorem	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacja sprawnej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w LPR, – Koordynowanie działań projektowych, – Wspieranie projektów ujętych w programie (m.in. poprzez pozyskiwanie środków

	<p>zewnątrznych),</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ocena projektów rewitalizacyjnych pod kątem osiągnięcia celów, – Przygotowywanie propozycji aktualizacji LPR, – Promocja LPR, – Wdrażanie systemu monitorowania i ewaluacji programu, – Okresowa weryfikacja stanu realizacji projektów, – Sporządzanie raportów okresowych i raportu końcowego.
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie uchwał związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji lub jego aktualizacją, – Wprowadzenie zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy. – Podjęcie uchwały o uchyleniu LPR w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów w nim zawartych.
Przedstawiciele referatów Urzędu Miejskiego	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie wniosków o dofinansowanie projektów, – Przygotowanie niezbędnej dokumentacji związanej z realizacją projektów, – Obsługa organizacyjna Zespołu Zadaniowego, – Uwzględnienie projektów w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz budżetach rocznych.
Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – Niezależnie od wewnętrznej struktury organizacyjnej dot. monitoringu i zarządzania, zewnętrzne ciało opiniodawcze stanowić będą grupy interesariuszy programu rewitalizacji (mieszkańcy, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia).

Źródło: Opracowanie własne.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji oparty będzie na zarządzaniu, koordynowaniu, monitoringu i ocenie, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności z dokumentami strategicznymi (wyższego stopnia, a także lokalnymi) oraz zaangażowaniu lokalnych partnerów.

System informacji i promocji

Partycypacja społeczna, partnerstwo i aktywizacja społeczności lokalnej to jedne z filarów sukcesywnego wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Aspektem tym sprzyjać będzie przyjęta odpowiednia strategia promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Zaangażowanie partnerów na każdym etapie wdrażania LPR umożliwi aktywny udział w planowaniu i realizacji zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnych z potrzebami i oczekiwaniami. Do założeń promocyjnych należy:

Rysunek 15 Promocja LPR

Informowanie o przyczynach i planowanych skutkach rewitalizacji

Przybliżanie mieszkańcom profitów płynących z realizacji LPR

Umożliwianie interesariuszom wyrażania swoich opinii

Zachęcanie do dzielenia się pomysłami na przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Źródło: Opracowanie własne.

Działania informacyjno-promocyjne związane są bezpośrednio z partycypacją społeczną i włączeniem interesariuszy w realizację programu. Partycypacja w tym przypadku opiera się na współdecydowaniu, aktywnym uczestnictwie w projektach i kontroli obywatelskiej. W tym celu zaleca się:

- organizację zebrań, spotkań, warsztatów i konsultacji z interesariuszami programu,
- wydawanie informatorów, ulotek, plakatów i innych informacji, w celu wypromowania działań podejmowanych w ramach LPR,
- udostępnianie lokalnym mediom informacji odnoszących się do postępów w procesie wdrażania LPR,
- publikację sprawozdań z wdrażania LPR na stronach internetowych oraz w Urzędzie Miejskim;
- inicjowanie dyskusji na temat Programu przy okazji różnorodnych spotkań, konferencji i wydarzeń.

Różnorodne formy informacji i promocji stwarzają możliwość aktywnego udziału w współtworzeniu programu, współdecydowaniu o kształcie zmian oraz sprawowaniu kontroli społecznej.

Harmonogram realizacji programu rewitalizacji

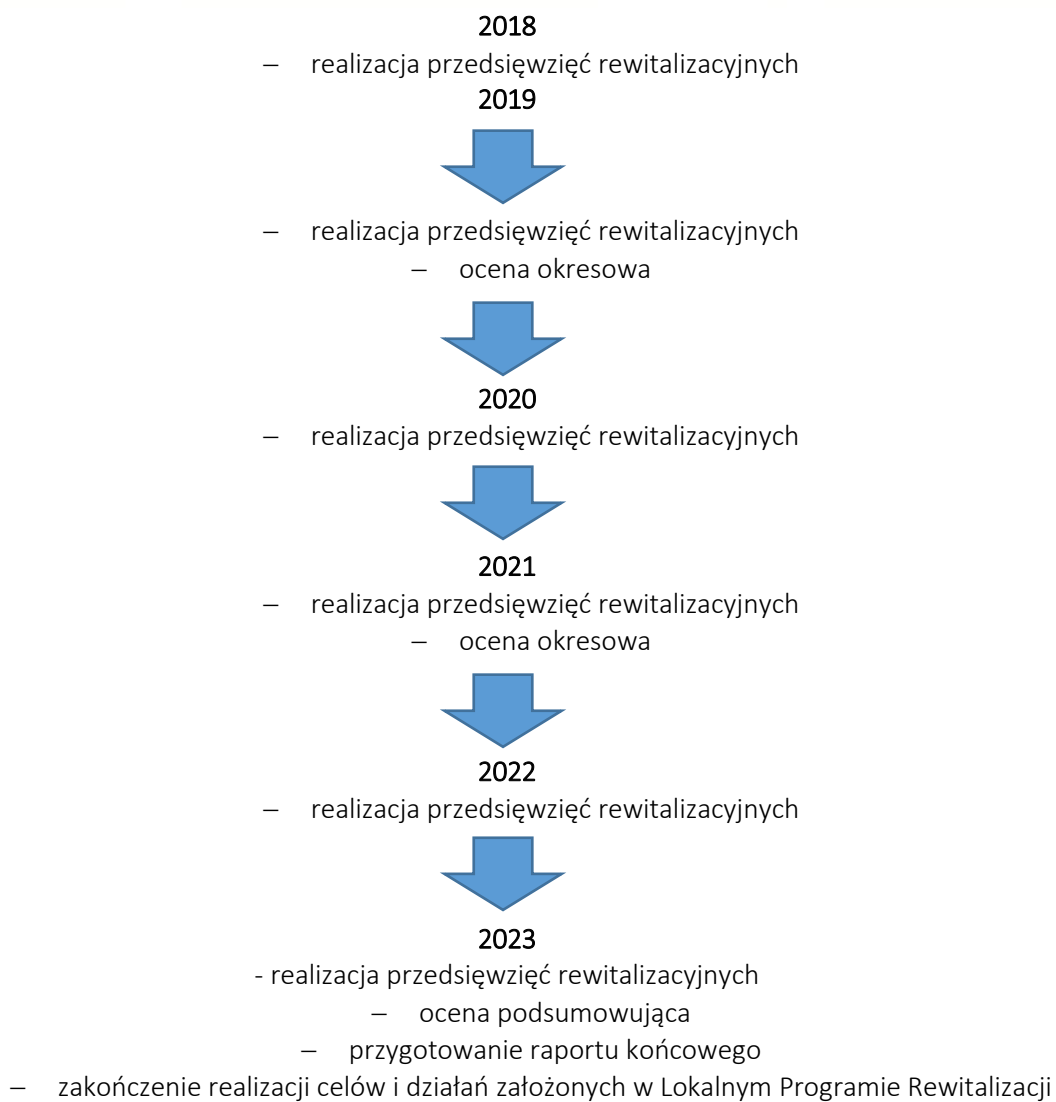
Harmonogram realizacji programu rewitalizacji obejmuje okres od 2016 (rozpoczęcie prac nad programem) do 2023 roku (planowane zakończenie realizacji projektów zaplanowanych w programie).

Rysunek 16 Harmonogram realizacji LPR

2016-2017

- opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji
- uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji
- powołanie drogą zarządzenia Burmistrza Gminy Sępólno Krajeńskie Zespołu Zadaniowego
 - rozpoczęcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu rewitalizacji

13.1 Monitoring

System monitorowania jest jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji. Monitoring w trakcie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie odbywać się na dwóch poziomach:

1. monitorowanie realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (podstawowych i uzupełniających);
2. analiza zmian zachodzących na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji.

Podstawą monitorowania będzie zestawienie pozyskanych niezbędnych danych, dotyczących sfer:

- społecznej;
- gospodarczej;
- środowiskowej;
- technicznej;
- przestrzenno-funkcjonalnej.

Podstawą monitoringu będzie cykliczne pozyskiwanie:

- jakościowych i ilościowych danych, które umożliwią weryfikację stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- danych, umożliwiających identyfikację barier, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację założonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- danych, dzięki którym możliwe będzie wykazanie stopnia zbieżności realizowanych projektów z założonym celem i kierunkami działań.

Wyznaczone w tym celu jednostki, przygotowywać będą **raz na dwa lata raporty** relacjonujące przebieg wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dane pozyskiwane będą od instytucji publicznych (tj. Ośrodka Pomocy Społecznej czy Policji). Wskazane jest, by działania

monitorujące uzupełnione były o pozyskanie danych z badań ankietowych oraz spotkań konsultacyjnych z interesariuszami, co pozwoli na ponowną charakterystykę ich potrzeb.

Proces agregowania danych odbywać powinien się na poziomie umożliwiającym podsumowanie i zaklasyfikowanie ich do obszarów rewitalizacji.

Proces monitorowania przebiegać będzie stale, od chwili rozpoczęcia wdrażania LPR.

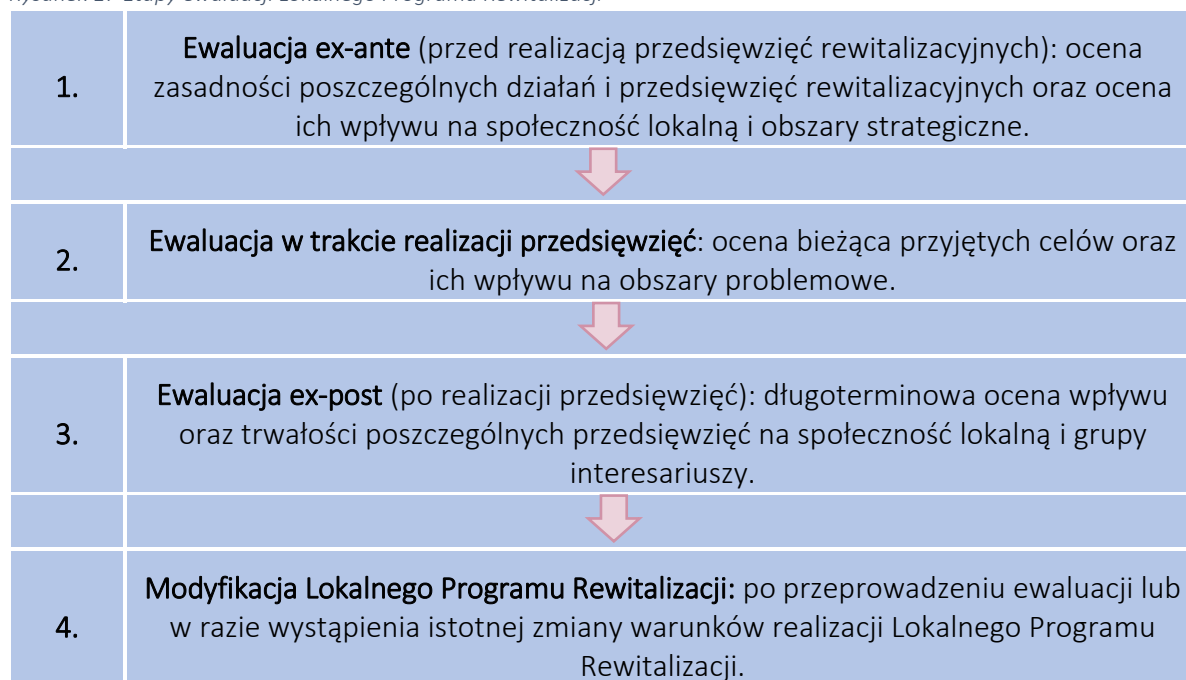
13.2 Ewaluacja

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 opierać będzie się na analizie wpływu zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania wszystkich grup interesariuszy. Istotnym elementem będzie ocena procesu dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.

Proces ewaluacji realizowany będzie przez wybrane do tego celu jednostki we współpracy z instytucjami publicznymi (OPS-em czy Policją) oraz innymi beneficjentami LPR. Działania ewaluacyjne w trakcie trwania realizacji projektów rewitalizacyjnych pozwolą na ocenę stopnia realizacji założonych celów oraz ich wpływu na zdiagnozowane obszary problemowe.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji przebiegała będzie etapowo:

Rysunek 17 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring i ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazywane będą do wiadomości publicznej.

13.3 Aktualizacja LPR

Uwzględnienie procesu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwoli na wprowadzenie wszelkich ewentualnych modyfikacji w Programie, które to będą odpowiedzią na zachodzące w mieście zmiany społeczno-gospodarcze.

Wszystkie zaplanowane działania wynikać będą z analizy potrzeb i identyfikacji deficytów na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie wpisywać się będą w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z *Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o Samorządzie Gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446)*. **Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej będzie Rada Miejska Sępólno Krajeńskiego.**

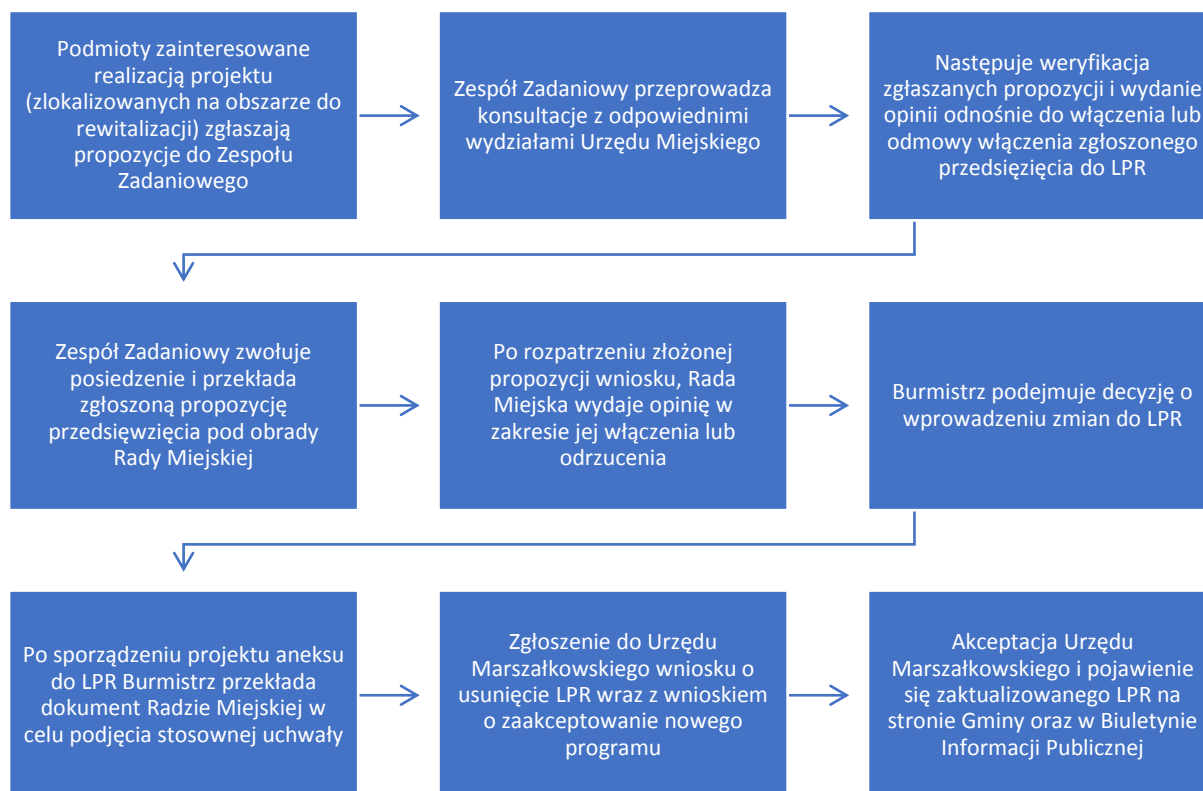
Dokument ma charakter otwarty, w związku z czym w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów czy potrzeb będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie monitorowane i przygotowywane podczas całego okresu obowiązywania dokumentu. Do sytuacji, w których istotne będzie wprowadzenie modyfikacji w programie rewitalizacji zaliczyć należy:

- Zmiany w otoczeniu programu (zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej gminy),
- Identyfikacja nowych potrzeb i oczekiwań interesariuszy obszaru rewitalizacji,
- Brak pozytywnych zmian na obszarze rewitalizacji,
- Nieosiągnięcie celów programu,
- Wzrost/spadek poziomu zaangażowania i zainteresowania interesariuszy w realizację programu,
- Konieczność dostosowania działań podejmowanych w ramach programu do możliwości budżetu gminy oraz środków zewnętrznych.

Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską Sępólno Krajeńskiego. W zakresie propozycji nowych

przedsięwzięć zgłaszanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji stosowana będzie poniższa ścieżka postępowania:

Rysunek 18 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W przypadku zajścia wyjątkowych zmian, które będą wpływać na system wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji, zakłada się wprowadzenie nadzwyczajnej aktualizacji. Wśród takich zmian wymienić można:

- zmiana źródeł i warunków finansowania zaplanowanych przedsięwzięć;
- zmiana sytuacji finansowej gminy;
- zmiana sytuacji gminy w konsekwencji zmian zachodzących w aspekcie społecznym, gospodarczym czy przestrzennym.

14. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2 Liczba ludności i powierzchnia jednostek strukturalnych	17
Tabela 3 Analiza mierników wskaźnikowych w jednostkach strukturalnych – wyznaczenie obszaru zdegradowanego	19
Tabela 4 Analiza mierników wskaźnikowych w sołectwach – wyznaczenie obszaru zdegradowanego	21
Tabela 5 Liczba ludności i powierzchnia obszaru zdegradowanego	25
Tabela 6 Zestawienie wskaźników użytych do wyznaczenia obszaru rewitalizacji	29
Tabela 7 Występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji	30
Tabela 8 Obszar rewitalizacji.....	32
Tabela 9 Wskaźniki produktu dla całego programu	58
Tabela 10 Wskaźniki rezultatu dla całego programu.....	58
Tabela 11 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	61
Tabela 12 Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	74
Tabela 13 Wykazanie komplementarności problemowe	78
Tabela 14 Metody włączania interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji	92
Tabela 15 Ramy finansowe	101
Tabela 16 Ramy finansowe dla projektów na liście uzupełniającej	105
Tabela 17 Zadania podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji.....	108
Tabela 18 Mocne strony i potencjał gminy	121
Tabela 19 Negatywne zjawiska i metody ich przeciwdziałania	123
Tabela 20 Proponowane działania w zakresie rewitalizacji.....	126
Wykres 1 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Sępólno Krajeńskie	12
Wykres 20 Ocena stanu społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów.....	130
Wykres 21 Ocena skali występowania poszczególnych problemów w miejscowości	132

Wykres 22 Negatywne zjawiska występujące na terenie miejsca zamieszkania	133
Wykres 23 Działania, które powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na jej terenie	134
Wykres 24 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	135
Wykres 25 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%).....	136
Wykres 26 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	137
Wykres 27 Wiek	138
Wykres 28 Płeć	138
Wykres 29 Miejsce zamieszkania.....	139
Rysunek 1 Etapy tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	7
Rysunek 2 Mapa poglądowa jednostek strukturalnych.....	17
Rysunek 3 Wyliczenia dla obszaru zdegradowanego	26
Rysunek 4 Obszary rewitalizacji na tle gminy	31
Rysunek 5 Wyliczenia dla obszaru rewitalizacji	32
Rysunek 6 Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań	57
Rysunek 7 Rodzaje komplementarności rewitalizacji.....	77
Rysunek 8 Poziomy partycypacji społecznej	90
Rysunek 9 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	91
Rysunek 10 Informacje o spotkaniu konsultacyjnym	94
Rysunek 11 Informacja o zbieraniu kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych	95
Rysunek 12 Informacja o rozpoczęciu konkursu plastycznego	96
Rysunek 13. Współpraca podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu z innymi jednostkami	107
Rysunek 14 Schemat koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji	108
Rysunek 15 Promocja LPR	110

Rysunek 16 Harmonogram realizacji LPR.....	111
Rysunek 17 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	114
Rysunek 18 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji	116

15. Załączniki

15.1 Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne

7 września 2016 roku w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11 odbyło się spotkanie z radnymi i sołtysami gminy Sępólno Krajeńskie, które dotyczyło głównie obszarów miejskich. Po przedstawieniu podstawowych zagadnień związanych z procesem rewitalizacji oraz wstępnej analizy obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, zorganizowana została część warsztatowa. Interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji poproszono o wskazanie:

- Mocnych i słabych stron,
- Lokalnego potencjału,
- Negatywnych zjawisk,
- Proponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Za atuty uznano bogactwo krajobrazowe. Jeziora i okoliczne lasy stwarzają możliwości rozwojowe dla gminy. Następnie wskazano rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (znaczna liczba obiektów sportowych) i turystyczną (szczególnie plaża miejska). Uczestnicy spotkania byli zdania, że do mocnych stron zaliczyć należy rozwiniętą ofertę kulturalną. Na terenie gminy działa m.in. Centrum Kultury i Sztuki, które organizuje wydarzenia kulturalne zarówno na obszarze miasta, jak i gminy. Atrakcyjność oferty kulturalnej instytucji powoduje, że w eventach uczestniczą także mieszkańcy poza obszaru gminy. Wymieniono również Centrum Dziecka i Rodziny oraz Centrum Aktywności Społecznej, które zrzesza aktywność mieszkańców, lokalnych liderów i organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju gminy. Natomiast do słabych stron zaliczono brak: rozwiniętej infrastruktury dla seniorów, bazy noclegowej, połączenia kolejowego i infrastruktury sanitarnej wokół jeziora.

Następnie mieszkańcy, na podstawie wymienionych atutów, wskazywali potencjały miasta i gminy, wśród których wymieniono strefę gospodarczą (m.in. Park Przemysłowy, Inkubator Przedsiębiorczości, itp.), która intensywnie rozwija się poprzez dogodne połączenia transportowe. Rozwój społeczno-gospodarczy upatruje się również w zasobach przyrodniczo-krajobrazowych gminy. Liczne jeziora i rozwinięta wokół niej infrastruktura rowerowa, umożliwiają rozwój branży turystycznej.

Uczestników spotkania poproszono również o wskazanie negatywnych zjawisk. W sferze społecznej najczęściej wskazywano na bezrobocie. Wysoki poziom ubóstwa powoduje, że mieszkańców często nie stać na kupno własnego mieszkania. Generuje to problem wysokiego odsetka lokatorów mieszkań komunalnych. W sferze technicznej istotnym problemem jest duże natężenie w ruchu samochodowym, szczególnie w centrum miasta. Uczestnicy spotkania chcieliby, aby wokół miasta

powstała obwodnica, która pozwoliłaby na rozładowanie ruchu w mieście. Również problemem występującym w tej sferze jest niski poziom zmodernizowanej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Wskazywany zakres działań dotyczy przede wszystkim modernizacji infrastruktury technicznej, tj.:

- odnowienie ulic przemysłowych,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
- modernizacja Placu Wolności, na którym odbywa się wiele uroczystości,
- remont „dziurawych”, bocznych uliczek wokół Rynku w mieście,
- powstanie większej liczby miejsc parkingowych,
- zagospodarowanie terenów wokół jeziora.

15.2 Załącznik 2 – Drugie spotkanie konsultacyjne

Mieszkańcy w trakcie spotkania konsultacyjnego wskazali, że do mocnych stron gminy zaliczyć należy walory przyrodniczo-krajobrazowe. Atrakcyjność terenu, wynikająca przede wszystkim z wysokiego poziomu jeziorności, wpływa korzystanie na wizerunek gminy. Następnie za atut uznano układ tranzytowy, szczególnie bliskie położenie przy drodze krajowej nr 25 i drodze wojewódzkiej 241. W sektorze gospodarczym za mocną stroną uznano rozwinięty sektor rolniczy, a także liczne tereny przemysłowe (w tym park przemysłowy, Inkubator Przedsiębiorczości).

W zakresie potencjału gminy wskazano głównie dwa aspekty: wysoki poziom inwestycyjny regionu oraz walory krajobrazowe. Ponadto, mieszkańcy uznali, że znacznie rozwinięta baza turystyczna jest kolejnym z potencjałów gminy. Zapytani również o możliwości jego wykorzystania wskazali na kontynuację rozwoju zaplecza turystycznego. Mieszkańcy chcieliby, aby gmina przede wszystkim rozwinęła się pod względem rozbudowy bazy turystycznej oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Tabela 18 Mocne strony i potencjał gminy

Moja gmina teraz – mocne strony	Potencjał mojej gminy - szanse	Moja gmina za 10 lat – jak wykorzystać potencjał?	
Położenie przy drodze krajowej nr 25 i drodze wojewódzkiej 241	Wolne tereny inwestycyjne, które mogą przyciągnąć zewnętrznego	Promocja gminy	Karta 1

Moja gmina teraz – mocne strony	Potencjał mojej gminy - szanse	Moja gmina za 10 lat – jak wykorzystać potencjał?	
Lokalizacja jeziora i terenów sportowo-rekreacyjnych	inwestora	Strefa Gospodarcza – Park przemysłowy	
Tereny przemysłowe		Rozwinięte zaplecze turystyczne i obiekty sportowo-rekreacyjne	
Lokalizacja dk25, w241	Dobra lokalizacja – położenie, dużo terenów inwestycyjnych, jeziora, baza turystyczna, środowisko	Zagospodarowana strefa gospodarcza	Karta 2
Turystyka - gosp. Agroturystyczne Krajna		Obwodnica wzdłuż DK25	
Baza sportowa		Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna	
Park przemysłowy			
Inkubator Przedsiębiorczości			
Kultura (ośrodki)			
Stowarzyszenia, KGW, organizacje pozarządowe			
Położenie (tereny zielone, jeziora)	Przyroda (+turystyka)	Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej	Karta 3
Stowarzyszenia działające na terenie gminy	Ludzkie (stowarzyszenia)	Rozwój przedsiębiorczości	
Instytucje kultury	Zakłady pracy		
Baza sportowo-rekreacyjna			
Ścieżki rowerowe			
Jezioro		Baza turystyczna	Karta 4
Wydarzenia kulturalne			
Duża ilość terenów zielonych (również lasów)			
Aktywna społeczność lokalna			
Baza sportowa (KGW) świetlice			
Dobrze rozwinięte rolnictwo	Czyste środowisko	Stworzenie bazy turystycznej (dobrze rozwinięta baza	Karta 5

Moja gmina teraz – mocne strony	Potencjał mojej gminy - szanse	Moja gmina za 10 lat – jak wykorzystać potencjał?	
		turystyczna)	
Duże zasoby przetow. Rolnych	Występowanie terenów, stref przemysłowych	Rozwój przedsiębiorczości nieuciążliwej	
Duża jeziorność obszaru		Rozwój gałęzi przetwórstwa rolniczo-spożywczego	
Dobrze rozwinięta baza sportowa			Karta 6
Czyste środowisko naturalne. Piękne jeziora i duże zasoby leśne	Pozyskiwanie turystów z innych zatłoczonych ośrodków	Tworzenie bazy turystycznej – ściąganie dużej ilości turystów szukających czystej natury i spokoju.	
Kultura	Rozsławienie naszej gminy swą aktywnością kulturalną na większym, sąsiadującym terenie	Utrzymanie obecnego wysokiego poziomu wydarzeń kulturalnych	
Kółka rolnicze	Tereny przemysłowe	Turystyka	Karta 7
Koła gosp. Wiejskich			
Przyroda nieskażona			
Tereny leśne - jeziora			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Uczestników poproszono o wskazanie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Najczęściej wymienianym problemem było bezrobocie. Mała liczba miejsc pracy przyczynia się również do migracji młodych ludzi z terenów gminy. Do innych negatywnych zjawisk mieszkańcy zaliczyli także wysokie natężenie w ruchu samochodowym oraz zły stan dróg publicznych. W celu ograniczenia lub wyeliminowania problemów uczestnicy wskazali również na rozwój przedsiębiorczości (w tym zagospodarowanie terenów przemysłowych), który przyczyniłby się do stworzenia nowych miejsc pracy. Ponadto, mieszkańcy uznali, że budowa obwodnicy pozwoliłaby na rozwiązanie problemu jakim jest wysokie natężenie w ruchu samochodowym.

Tabela 19 Negatywne zjawiska i metody ich przeciwdziałania

Negatywne zjawiska	Jak im przeciwdziałać?
Brak obwodnicy	Zagospodarowanie terenów przemysłowych

Negatywne zjawiska	Jak im przeciwdziałać?
Duże bezrobocie	
Brak dużych zakładów pracy	
Bezrobocie	Rozwój przedsiębiorczości
Tereny „popegeerowskie”	
Bezrobocie	-
Słaba baza turystyczna	-
Wyjeżdżająca młodzież (do większych miast, za granicę)	-
Brak miejsc w przedszkolach	-
Jakość dróg	-
Wysokie bezrobocie	Stworzenie miejsc pracy Obwodnica
Słaba jakość dróg	
Niechęć mieszkańców do działania	
Starzenie się mieszkańców – odpływ ludzi młodych	
Brak ulg w podatkach, np. osobą odnawiającym kamieniczki	
Ubożenie społeczeństwa	Tworzenie mocnych miejsc pracy i co bardzo ważne dbać o przedsiębiorców, którzy w tej chwili zapewniają miejsca pracy.
Wyptyw (emigracja) młodych ludzi	-
Obwodnica – wzmożony ruch przez miasto	Budowa
Świetlica na terenie gminy	Unowocześnić, gdzie brak (budować)
Drogi na terenach wiejskich wymagają ciągłego remontu	Stara elewacja, pokrycia dachów i remont i odnowa pomnika
	Naprawa i modernizacja dróg gminnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Mieszkańcy zapytani o wskazanie obszaru, który powinien zostać objęty rewitalizacją wskazali głównie trzy obszary:

- ulice w mieście,
- sołectwa,
- ścieżki rowerowe między miejscowościami.

Miasto Sępólno Krajeńskie

Najczęściej uczestnicy spotkania wymieniali Plac Wolności. Ulica ta charakteryzuje się wysokim poziomem degradacji budynków. Mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na zły stan infrastruktury technicznej kamienic, a także obszarów wokół nich (brak parkingów, zły stan dróg). Następnie uznali, że ulicę Kościuszki należy włączyć do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Opuszczony obiekt po Komendzie Policji obecnie znajduje się w stanie degradacji. W zakresie działań uczestnicy spotkania wskazali na poprawę jego stanu technicznego (remont, doposażenie obiektu), a także terenów wokół obiektu (budowa parkingu, skweru). Mieszkańcy wskazali również na ulice tj. Nowy Rynek, Sienkiewicza, Hallera, Chojnicka, których obecny stan nawierzchni dróg jest niezadawalający. W tym względzie postulowano położenie nowej nawierzchni lub budowę obwodnicy, odciążającej ruch tranzytowy w mieście. Innymi zgłaszanymi obszarami do rewitalizacji były: ul. Moniuszki, ul. Wojska Polskiego, ul. Odrodzenia, ul. Oś. Leśne oraz tereny wokół Jeziora Sępoleńskiego.

Sołectwa

Wskazanymi do rewitalizacji sołectwami były: Sikorz, Zboże, Lutowa, Piaseczno, Wilkowo, Wiśniewa, Wałdówko i Kawle. Na tych obszarach dostrzega się niski stan infrastruktury społecznej. Uczestnicy wskazali również na niedostateczną liczbę miejsc spotkań i integracji mieszkańców. Brak świetlic wiejskich oraz niedoposażenie budynków na cele schroniska młodzieżowego oraz „zieloną szkołę” to główne problemy wymienione przez uczestników spotkania. W tym zakresie postulowano adaptację poddaszy szkół na cele społeczne oraz modernizację świetlic wiejskich w miejscowościach, w których zaobserwowano zjawiska rozwarstwienia w strukturze społecznej (środowiska popeerowskie).

Ścieżki rowerowe między miejscowościami

Mieszkańcy w trakcie spotkania zgłosili, że na terenie gminy brakuje ścieżek rowerowych łączących miasto Sępólno Krajeńskie z pozostałymi obszarami gminy. Dwie trasy: Sępólno-Chmielniki-Grochowiec-Świdwie oraz Sępólno-Wiśniewa-Kawle wskazywane było jako te, który nie spełniają oczekiwań mieszkańców. Natężenie ruchu na Drodze Wojewódzkiej lub brak ciągłości budowy infrastruktury wymieniane były jako główne problemy. W tym zakresie mieszkańcy chcieliby uzupełnienia lub budowy ścieżek pieszo-rowerowych.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia wszystkie odpowiedzi uczestników.

Tabela 20 Proponowane działania w zakresie rewitalizacji

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
Ominięcie miasta z prawej strony	-	-
Budowa ścieżki rowerowo-pieszka Sępólno Chmielniki Grochowiec- Świdwie	Droga Wojewódzka duże natężenie ruchu, połączenie innych miejscowości z świetlicą w Świdwie	Budowa ścieżki
Plac Wolności	Degradacja budynków i ulic	Odnowienie poprawa estetyki z uruchomieniem parkingów wspomagających działalność gosp. w mieście
Trasy wylotowe	Bezpieczeństwo rowerzystów	-
Budowa ścieżek rowerowych	-	-
Ul. Kościuszki 3 i 3a Sępólno Krajeńskie	Opuszczony i nieużytkowy obiekt po Komendzie Policji	Remont i doposażenie obiektu; rewitalizacja terenu wokół budynków, parkingi i skwerki
Ul. Wojska Polskiego 20 Budynek PPP Sępólno Krajeńskie	Obiekt pod ochronę konserwatorską, w złym stanie technicznym pełniący funkcje publiczne	Nadanie nowych funkcji obiektowi; Odnowa elewacji zewnętrznej budynku
Trasa Sępólno – Wiśniewa – Kawle ścieżka rowerowa brak	Duża liczba osób korzystających z istniejącej ścieżki pieszo-rowerowej, brak ciągłości budowy infrastruktury	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej celem uzupełnienia istniejącej infrastruktury
Obszar przyjeziorny niezagospodarowany	Teren piękny ale nie przyjazny dla turystów	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i stworzenie bazy hotelowej i ośrodków wypoczynkowych
Ul. Moniuszki Sępólno Krajeńskie, Os. Jana Pawła II	Piękny teren rekreacyjny na osiedlu Jana Pawła II, mało miejsc wypoczynku ławeczek, placu zabaw, zadrzewieni, duży zbiornik wodny, ale zaniedbany	Rekultywacja zbiornika wodnego; budowa infrastruktury; nowe zasadzenia; lokalizacja np. zewnętrznej siłowni, zadaszenia np. na potrzeby festynów, itp. Oświetlenie, itp. Budowa ciągów komunikacyjnych dróg i chodników.
Plac Wolności Sępólno	Zaniedbane elewacje kamienic przy DK25; likwidacja pomnika na rynku	Odnowa elewacji kamienic

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
Ul. Nowy Rynek (Sępólno)	Fatalny stan nawierzchni	Nowa nawierzchnia
Jezioro Sępoleńskie i teren wokół niego	Słaba infrastruktura wokół jeziora (baza noclegowa, sanitariaty)	Budowa domków letniskowych, budowa sanitariatów w okolicach plaży, budowa przebieralni
Sikorz	Brak kanalizacji mimo odległości od miasta, brak gazyfikacji mimo przepompowni	Budowa kanalizacji, gazyfikacja
Ul. Sienkiewicza, Hallera, Chojnicka (Sępólno)	Bardzo duży ruch ciężkich samochodów	Budowa obwodnica
Teren całej gminy Sępólno Kraj.	Mała liczba ścieżek rowerowych z prawdziwego zdarzenia	Budowa ścieżek rowerowych
Zboże	Brak świetlicy wiejskiej	Przebudowa szkoły podstawowej na świetlicę wiejską
Rynek, Plac Wolności	Zdegradowany obszar, duże bezrobocie	Rewitalizacja rynku wraz z kamienicami i bocznymi uliczkami
Lutowa	Istnienie Zespołu Szkół skupiającej dzieci i młodzież z okolicznych sołectw	Adaptacja poddasza starej szkoły na schronisko młodzieżowe
Piaseczno	Brak integracji społeczności popeeerskiej z pozostałą społecznością wsi	Remont świetlicy wiejskiej położonej na skaju wsi w niedalekiej odległości osiedla popeeerskiego
Wilkowo	Środowisko oddalone znacznie od miasta	Adaptacja poddasza świetlicy na „zieloną szkołę” w celu integracji społeczności lokalnej oraz pozostałej społeczności regionu
Wiśniewa	Młode środowisko lokalne posiadające inicjatywy	Remont świetlicy pozyskanej z byłego sklepu w celu umożliwienia działalności p. koła gospodyń wiejskich i innych mieszkańców
Waldówko	Środowisko popeeerskie	Ciąg dalszy modernizacji świetlicy wiejskiej w celu integracji społeczności lokalnej

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
Kawle	Środowisko popegeerowskie	Modernizacja świetlicy wiejskiej w celu integracji mieszkańców
Sępólno – Wiśniewka - Lutowo	Transport	Ścieżki rowerowe
Sępólno – Piaseczno – Dziechowo – Lutówka	-	-
Sępólno – Sikorz – Trzciany – Skarpa - Zalesie	-	-
Sępólno Niechorz	-	-
Sępólno - Zboże	-	-
Rewitalizacja terenów miejskich – od ul. Baczyńskiego w kierunku miasta – Plac Wolności i ul. Hallera do ul. Wojska Polskiego	-	Przebudowa infrastruktury technicznej; remont termomodernizacji budynków; Plac Wolności – przebudowa rzeki Sępolonki, parkingi
Ul. Odrodzenia	-	-
Osiedle Leśne	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

15.3 Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego

W celu zebrania danych potrzebnych przy analizie, przeprowadzono wywiady techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview), tj. metodą wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego.

Respondentów poproszono o ocenę ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy. W przypadku wszystkich miejscowości największą część badanych odpowiadała wybierając opcję „nie wiem” lub „przeciętny”. Ani razu nie została wybrana odpowiedź „bardzo dobry” lub „bardzo zły”.

Spośród wszystkich terenów gminy, zdecydowanie najgorzej ocenione zostało Sępólno Krajeńskie – 31,3% ankietowanych uznało stan tego miasta za zły. 9,1% uznało go za dobry, a 59,6% za przeciętny.

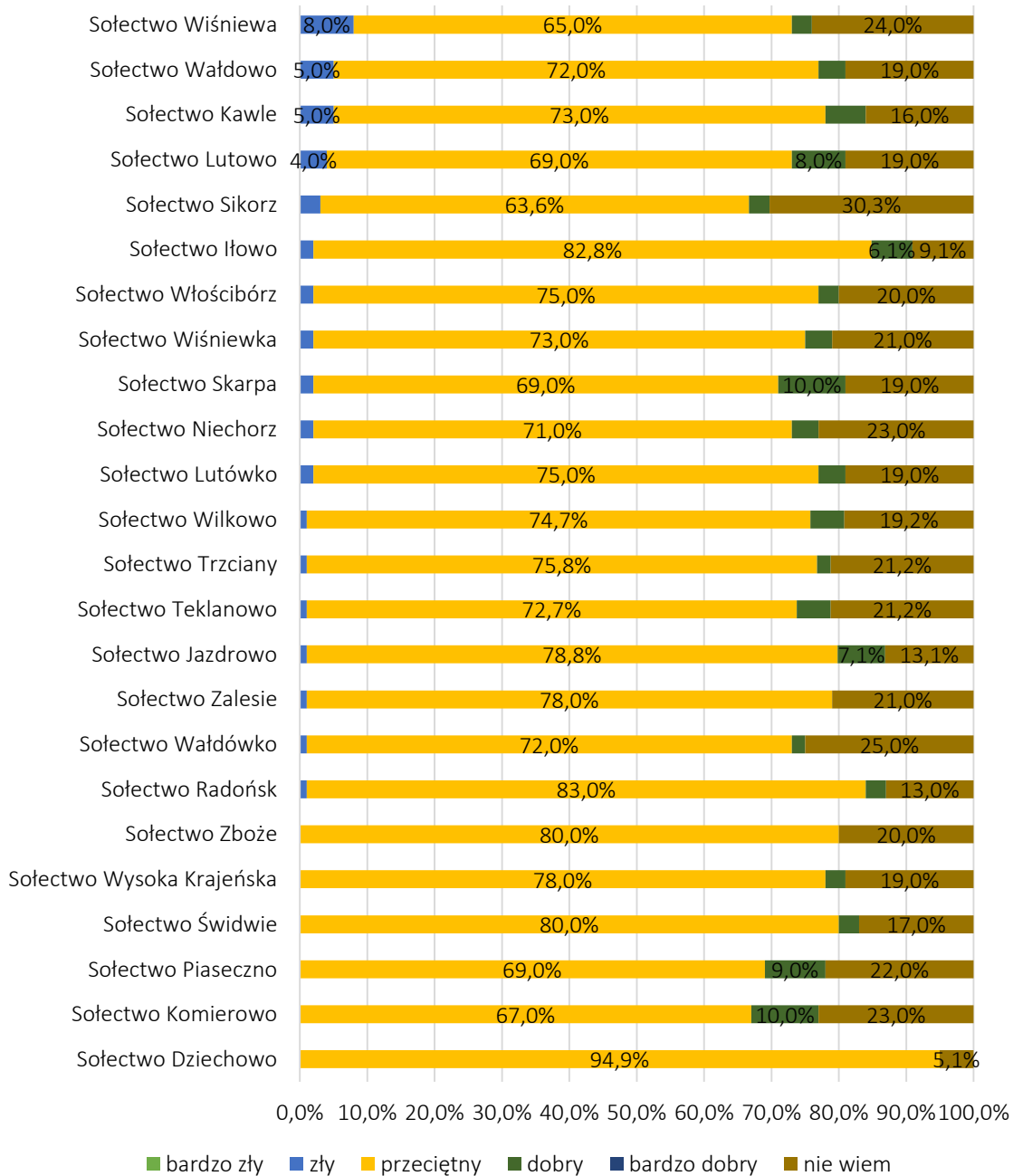
Oprócz tego najwięcej odpowiedzi negatywnych uzyskały sołectwa:

- Lutowo (4,0% wskazań „zły”);
- Kawle (5,0% wskazań „zły”);
- Wałdowo (5,0% wskazań „zły”);
- Wiśniewa (8,0% wskazań „zły”).

Najwięcej odpowiedzi pozytywnych uzyskały natomiast:

- Komierowo (10,0% wskazań „dobry”);
- Skarpa (10,0% wskazań „dobry”);
- Piaseczno (9,0% wskazań „dobry”).

Wykres 2 Ocena stanu społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Badanych poproszono o ocenę skali występowania poszczególnych problemów. Również w przypadku tego pytania zdecydowaną większość stanowiły odpowiedzi „nie wiem” lub „przeciętna”.

Za dużą respondenci uznali skalę występowania:

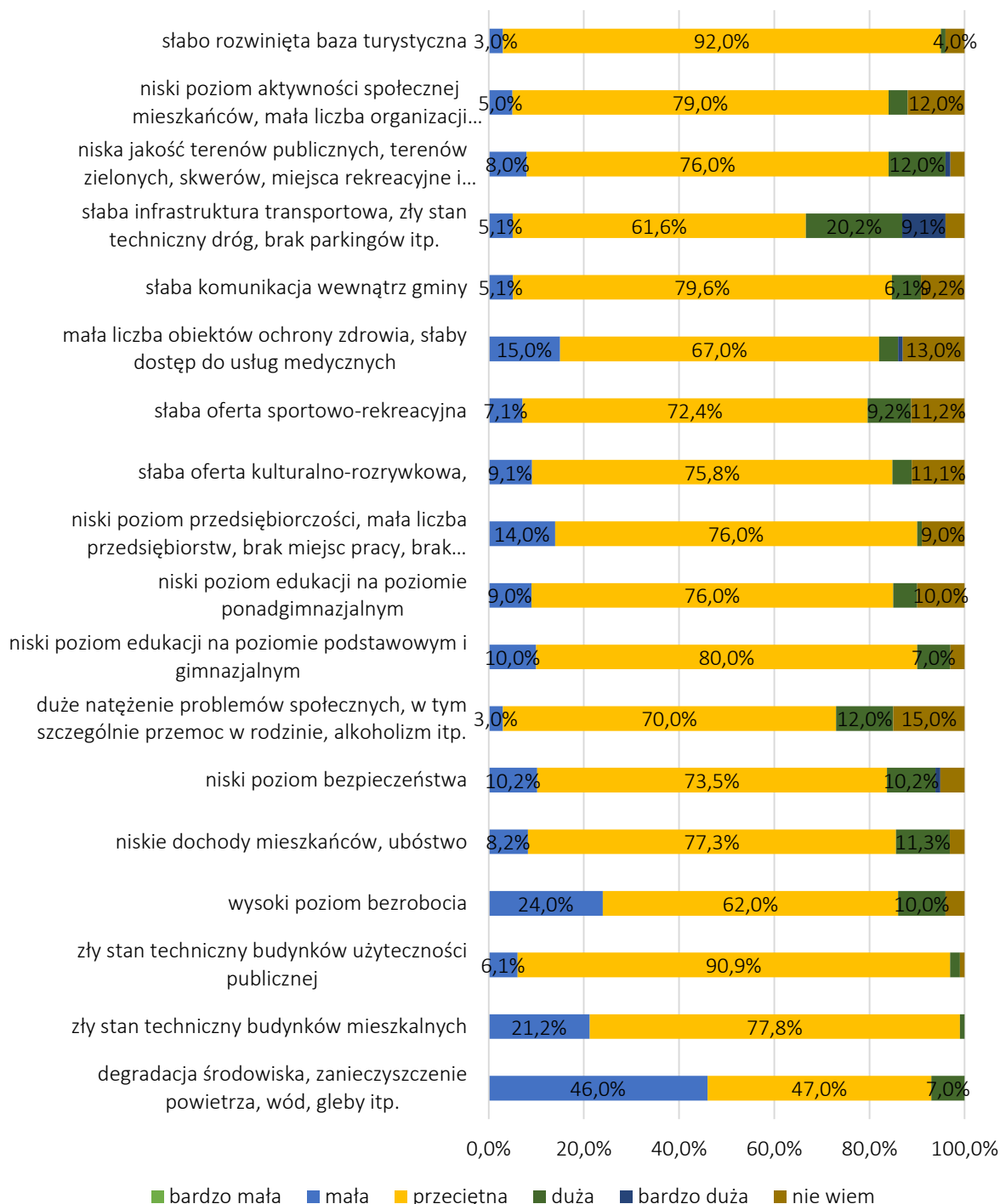
- niskich dochodów mieszkańców, ubóstwa (11,3% wskazań „duża”);
- dużego natężenie problemów społecznych (12,0% wskazań „duża”);
- niskiej jakości terenów publicznych (12,0% wskazań „duża”);
- słabej infrastruktury transportowej (20,2% wskazań „duża”).

Za małą respondenci natomiast uznali skalę występowania:

- degradacji środowiska (46,0% wskazań „mała”);
- złego stanu technicznego budynków mieszkalnych (21,2% wskazań „mała”);
- wysokiego poziomu bezrobocia (24,0% wskazań „mała”);
- małej liczby obiektów ochrony zdrowia (15,0% wskazań „mała”).

Szczegółowe dane przedstawione zostały na poniższym wykresie:

Wykres 3 Ocena skali występowania poszczególnych problemów w miejscowości

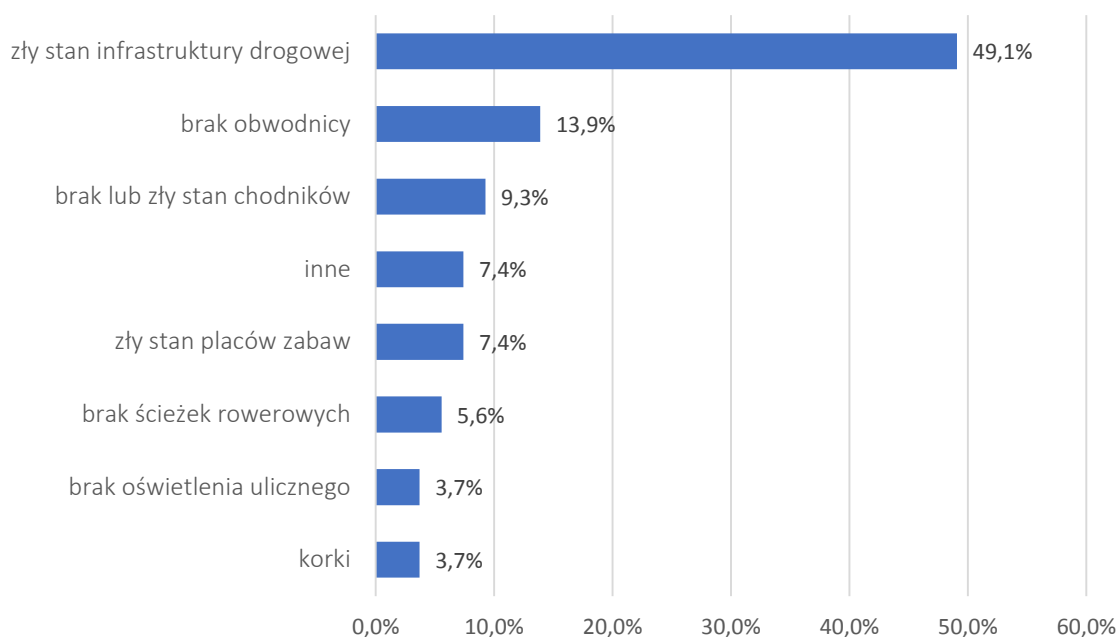
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów poproszono także o wskazanie negatywnych zjawisk, jakie występują na terenie ich miejsca zamieszkania. Blisko połowa ankietowanych (49,1%) zasygnalizowała problem występowania złego stanu infrastruktury drogowej (m.in. w Sikorzu, Wiśniewie,

Lutowie, Iłowie, Teklanowie oraz Sępólnie Krajeńskim na ulicach Sawickiej, przy Placu Wolności i Osiedlu Jana Pawła II). 13,9% uważa, że trudności sprawia brak obwodnicy w Sępólnie Krajeńskim, a 9,3% zasygnalizowało brak lub zły stan chodników (m.in. przy ulicach Bema, Wojska Polskiego i Bojowników w Sępólnie Krajeńskim oraz w Trzcianach i Lutowie). 7,4% wskazało na zły stan placów zabaw w gminie, a 5,6% - brak ścieżek rowerowych. Po 3,7% dotyczyło problemów związanych z brakiem oświetlenia ulicznego oraz korkami. 7,4% ankietowanych wskazało inne odpowiedzi, w tym:

- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych;
- brak miasteczka rowerowego w Sępólnie Krajeńskim;
- zbyt szybką jazdę samochodów.

Wykres 4 Negatywne zjawiska występujące na terenie miejsca zamieszkania

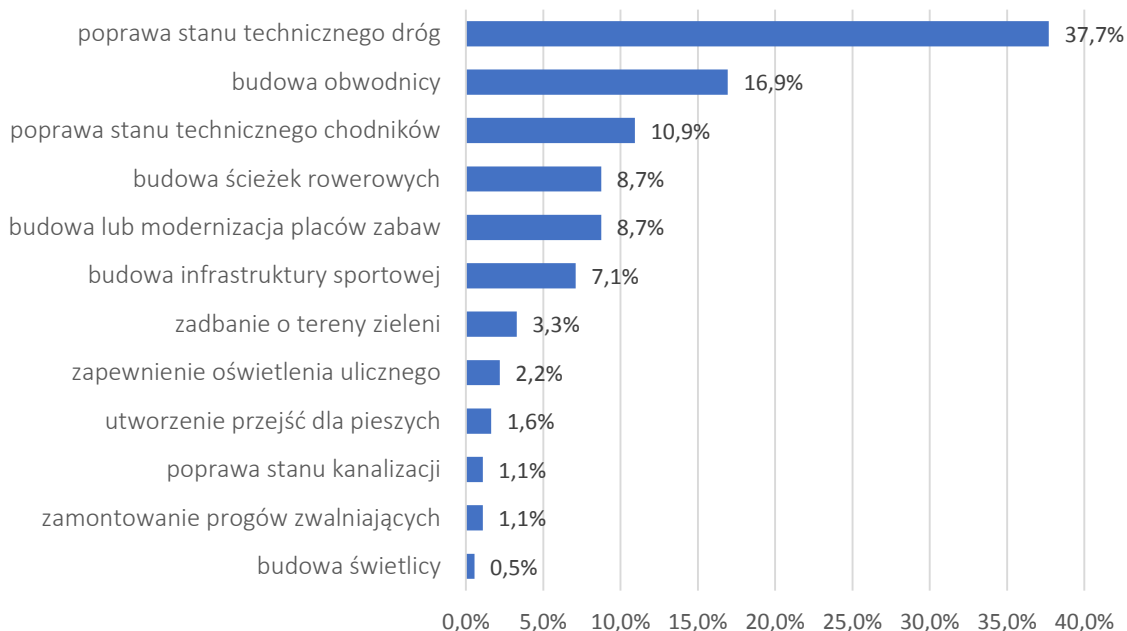

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ankietowani zaproponowali działania jakie powinny zostać podjęte przez władze gminy w celu eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk. 37,7% wskazało na potrzebę poprawienia stanu technicznego dróg, 16,9% zaproponowało budowę obwodnicy, a 10,9% poprawę stanu technicznego chodników. Po 8,7% zasygnalizowało konieczność wybudowania ścieżek rowerowych i wybudowania lub modernizacji placów zabaw. 7,1% zaproponowano budowę infrastruktury sportowej, 3,3% działania mające na celu zadbanie o tereny zieleni, 2,2%

zapewnienie oświetlenia ulicznego, a 1,6% utworzenie przejść dla pieszych. Dla 1,1% ważne są działania mające na celu poprawę stanu kanalizacji. Tyle samo osób za ważne uznało zamontowanie progów zwalniających, a 0,5% - wybudowanie świetlicy.

Wykres 5 Działania, które powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na jej terenie

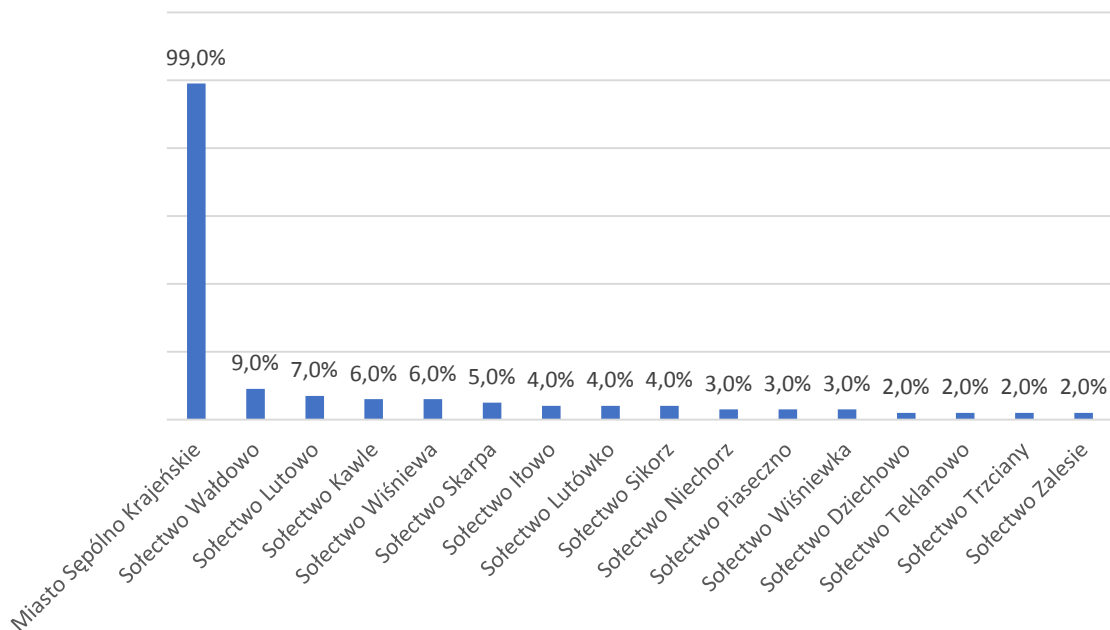

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego. Niemal wszyscy (99,0%) wskazali Sępólno Krajeńskie. Pozostałe obszary gminy wskazywane były o wiele rzadziej: 9,0% wybrało Wałdowo, 7,0% Lutowo, po 6,0% Kawle i Wiśniewę, a 5,0% Skarpę. Po 4,0% wskazało na Iłowo, Lutówko i Sikorz, po 3,0% wybrało Niechorz, Piaseczno i Wiśniewkę, a po 2,0% uważa, że działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne w:

- Dziechowie;
- Teklanowie;
- Trzcianach;
- Zalesiu.

Wykres 6 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego. Podobnie jak w przypadku działań z zakresu wsparcia rozwoju społecznego, aż 99,0% dostrzega taką potrzebę w Sępólnie Krajeńskim. Pozostałe obszary gminy znów wskazywane były o wiele rzadziej: 9,0% wybrało Wałdowo, 7,0% Lutowo, po 6,0% Kawle, Skarpę i Wiśniewę, a po 4,0% Iłowo i Lutówko. Po 3,0% uważa, że działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne w:

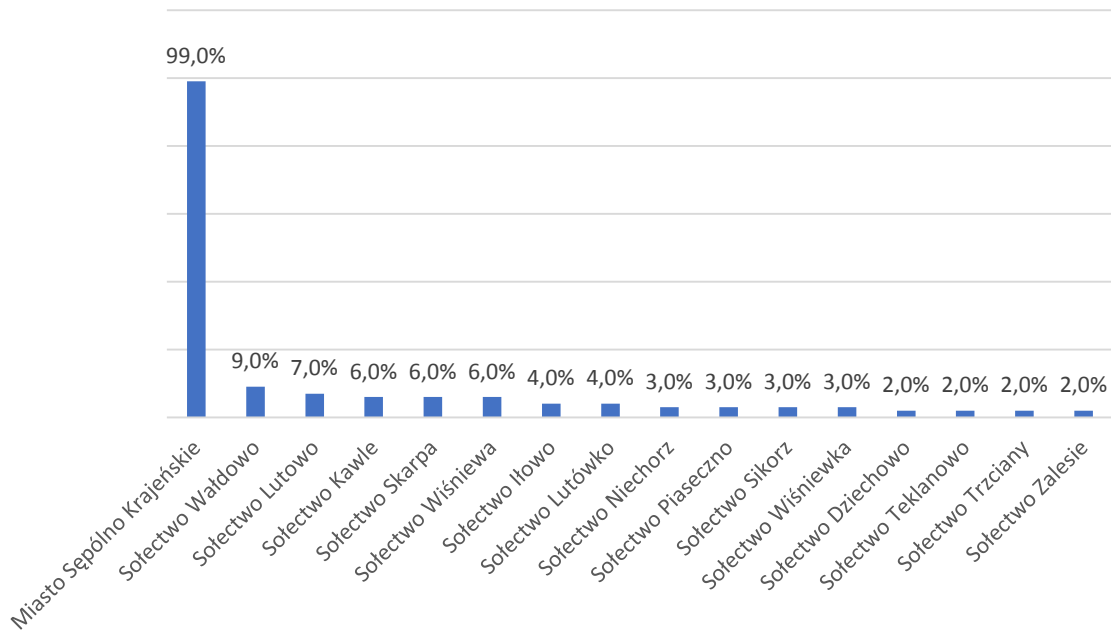
- Niechorzu;
- Piasecznie;
- Sikorzu;
- Wiśniewce.

Po 2,0% wybrało natomiast:

- Dziechowo;
- Teklanowo;

- Trzciany;
- Zalesie.

Wykres 7 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

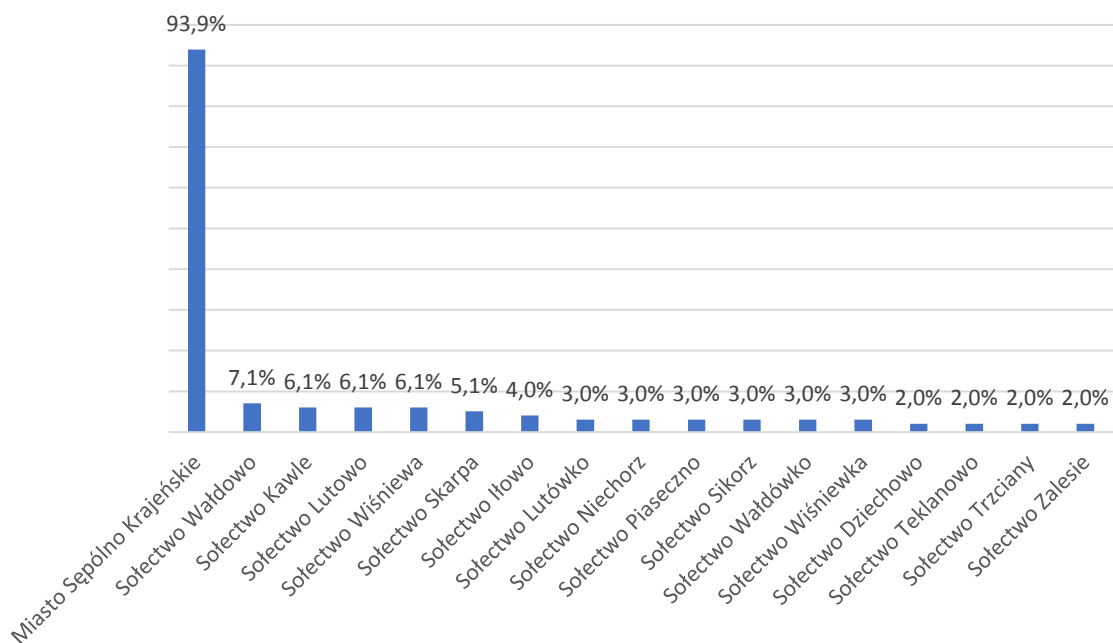
Również w przypadku pytania o obszary na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury, zdecydowana większość (93,9%) wskazała teren obejmujący miasto Sępólno Krajeńskie. 7,1% wskazało Wałdowo, po 6,1% Kawle, Lutowo i Wiśniewę, 5,1% Skarpę, a 4,0% Iłowo. Po 3,0% dostrzega potrzebę takich działań w:

- Lutówku;
- Niechorza;
- Piasecznie;
- Sikorzu;
- Wałdówku;
- Wiśniewce.

Po 2,0% wskazało natomiast:

- Dziechowo;
- Teklanowo;
- Trzciany;
- Zalesie.

Wykres 8 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

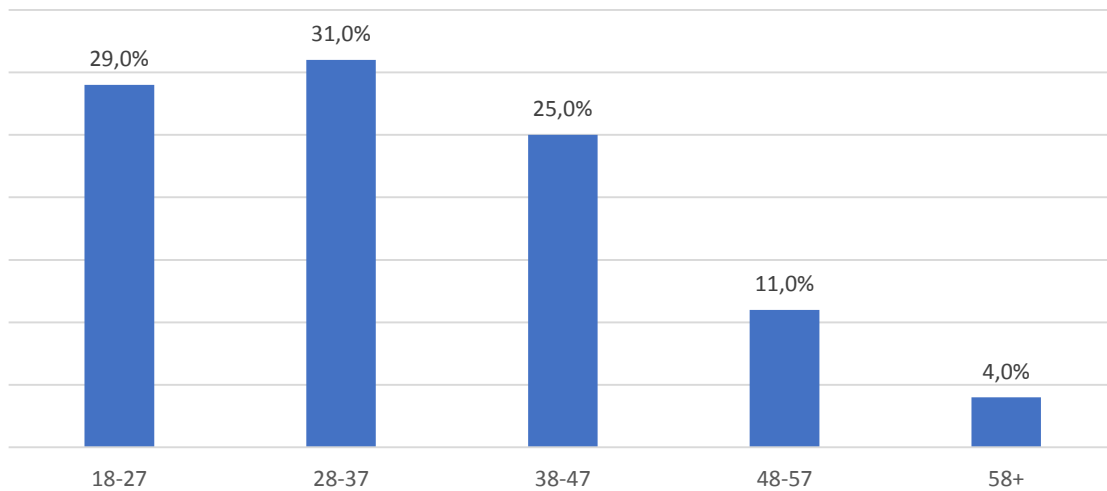
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Metryczka

Respondenci zostali również poproszeni o podanie swych cech społeczno-demograficznych, tj. płci, wieku i miejsca zamieszkania, w celu określenia ogólnego profilu badanych.

Największą grupę wśród ankietowanych (31,0%) tworzyły osoby mieszkające się w przedziale 28 – 37 lat. Do grupy 18 – 27 lat należy 29,0% respondentów, do grupy 38 – 47 lat – 25,0%, a do przedziału 48 – 57 lat – 11,0%. Najmniejszą grupę (4,0%) tworzyły osoby w wieku 58+.

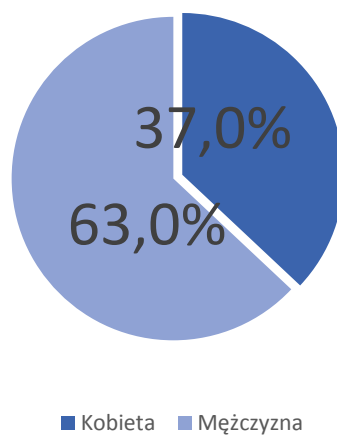
Wykres 9 Wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

W badaniu udział wzięło więcej mężczyzn (63,0%). 37,0% stanowiły kobiety.

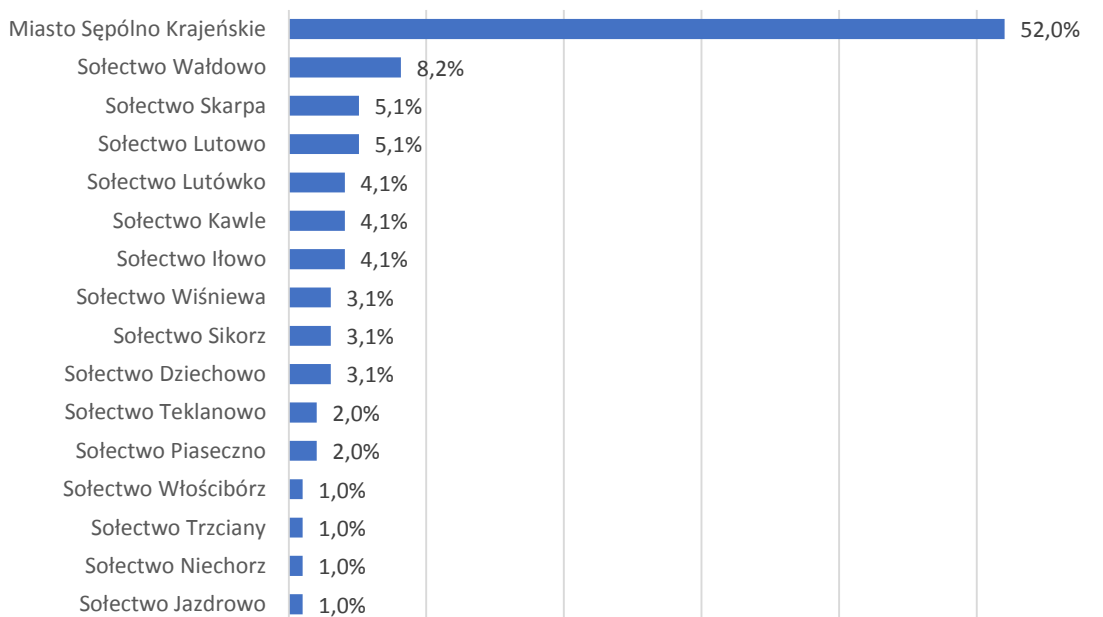
Wykres 10 Płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Niewiele ponad połowa ankietowanych (52,0%) to mieszkańcy Sępólna Krajeńskiego. 8,2% stanowili mieszkańcy Wałdowa, a po 5,1% Skarpy i Lutowa. Po 4,1% stanowili zamieszkujący Lutówko, Kawle i Iłowo, a po 3,1% - Wiśniewę, Sikorz i Dziechowo. Szczegółowe dane dotyczące miejsca zamieszkania badanych zaprezentowane zostały na poniższym wykresie:

Wykres 11 Miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

15.4 Załącznik 4 – Wyniki badania TDI

1. *Które obszary gminy (sołectwa) Pani zdaniem cechują się szczególną koncentracją występowania zjawisk kryzysowych (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, techniczne)? Z czego wynika ta sytuacja?*

Najczęściej wskazywanym obszarem (trzech respondentów), które cechuje się koncentracją występowania zjawisk kryzysowych, było miasto Sępólno Krajeńskie. Głównym powodem jego wyznaczenia była strefa gospodarcza, czyli pozbawienie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców ze względu na budowę marketów wielogabarytowych.

Warta wyróżnienia jest wypowiedź jednego z ankietowanych. Zwrócił uwagę na infrastrukturę komunikacyjną miasta Sępólna Krajeńskiego, w którego centrum następuje duże natężenie ruchu samochodów – brak obwodnicy, jak i scentralizowanie w nim parkingów. Znacznie utrudnia to funkcjonowanie w przestrzeni miejskiej. Ponadto, w centrum miasta brakuje miejsc sprzyjających integracji mieszkańców.

Dwóch badanych, jako obszary koncentracji zjawisk kryzysowych, wyróżniło najbardziej oddalone od miasta sołectwa. Głównym powodem ich wskazania jest występujący problem

z dojazdem (brak połączeń autobusowych), jak i zalewania ich terenów przez wody rzek Sępolenka i Kamionka.

2. Jakie czynniki panujące w gminie wywierają negatywny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności? Jak można zaradzić tym czynnikom?

Każdy z respondentów wskazał na inne aspekty, które wywierają negatywny wpływ, zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności. Według ankietowanych na pogorszenie jakości życia mieszkańców wywiera następujący czynnik:

- **społeczny** – wykroczenia (np. przestępstwa, niszczenie mienia publicznego) - spadek bezpieczeństwa, zwiększenie poczucia dyskomfortu psychicznego i dezintegracji społeczności lokalnej (*brak zaradzenia*);
- **ekonomiczny** – brak miejsc pracy (*zaradzenie: pozyskanie inwestora zewnętrznego*);
- **przestrzenno-funkcjonalny** – brak obwodnicy - natężenie ruchu samochodów osobowych i TIR-ów powodujących wzrost hałasu i niebezpieczeństwa (*zaradzenie: budowa obwodnicy miasta*);
- **geograficzny** – położenie gminy na terenie nizinnym - duża liczba naturalnej zachorowalności na różnego rodzaju schorzenia reumatyczne (*brak zaradzenia*).

3. Jakie czynniki są Pani zdaniem największym źródłem problemu wykluczenia społecznego w gminie? Czy Pani zdaniem poziom funkcjonowania systemu opieki społecznej jest wystarczający? Jakie działania powinno się podjąć celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu?

Najczęstszym powtarzającym się w wypowiedziach respondentów źródłem powodującym wykluczenie społeczne jest czynnik ekonomiczny. Związane jest to z brakiem miejsc pracy w gminie lub z niskimi zarobkami. Sytuacja ta prowadzi do nasilenia się zjawiska bezrobocia wśród mieszkańców.

Jeden z ankietowanych wskazał, że na natężenie problemu jakim jest bezrobocie, sprzyja także położenie miasta, które jest zbyt oddalone od dużych aglomeracji, aby codziennie dojeżdżać do pracy.

Wszyscy respondenci uznali, że wykluczenie społeczne spowodowane jest występującą w rodzinach patologią. Zjawisko patologii ma miejsce, m.in. ze względu na: bezrobocie, alkoholizm, niski poziom wykształcenia, brak zaangażowania się w życie społeczne gminy, „dziedziczenie” braku chęci do aktywnego działania i zdobywania lepszego wykształcenia.

80% badanych wypowiedziało się na temat poziomu funkcjonowania systemu opieki społecznej. Stwierdzili oni, że jest on wystarczający. Połowa z tych respondentów uznała, że to właśnie działalność ośrodka pomocy społecznej ma na celu przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Z kolei jedna osoba, za przykład zwalczania tego zjawiska, podała przekwalifikowanie zawodowe, co ułatwiłoby znalezienie pracy osobom bezrobotnym.

4. Czy baza oferty kulturowej i sportowo – rekreacyjnej w gminie jest wystarczająca, a jeśli nie, to jakie elementy należałoby do niej dodać?

Wszyscy opiniodawcy uznali, że baza oferty kulturowej i sportowo-rekreacyjnej w gminie jest na tyle wystarczająca, aby móc uprawiać różnego rodzaju aktywności. Dwóch z nich dodało, że jedynie co brakuje w niniejszej infrastrukturze, to basen i kręgielnia.

5. Jakie są Pani zdaniem największe niedogodności na terenie gminy? Gdzie występują? Czy infrastruktura gminy jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych?

Zdaniem wszystkich pytanych osób największą niedogodnością na terenie gminy jest nieodpowiednia infrastruktura drogowa. Wymagana jest przede wszystkim budowa obwodnicy miasta. Ma to na celu odciążenia ruchu komunikacyjnego drogi krajowej przebiegającej przez jego centrum, a także wykluczenia występujących przy tym wszelkich uciążliwości (korek drogowy, hałas, niebezpieczeństwo). Ponadto, potrzeba jest modernizacja dróg i chodników.

Respondenci uważają, że gmina posiada odpowiednią infrastrukturę dla osób starszych i niepełnosprawnych (szczególnie przy i w budynkach urzędowych i nowoczesnych obiektach). Co więcej, zapewniają o stałym jej dostosowywaniu do potrzeb tych osób w trakcie prowadzonych nowych inwestycji (montowanie wind, budowa podjazdów, likwidowanie barier starej infrastruktury).

6. Proszę wskazać kierunek rozwoju, który powinny zostać podjęte w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie.

Respondenci za najważniejszy kierunek rozwoju gminy uznali poprawę infrastruktury drogowej. W drugiej kolejności należy przygotować tereny inwestycyjne atrakcyjne dla zewnętrznych inwestorów. Nowi przedsiębiorcy będą bodźcem ożywiającym aspekt społeczno-gospodarczy Sępólna Krajeńskiego.

15.5 Załącznik 5

15.5.1 Wzór ankiety

Szanowni Państwo,

trwają prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Istotnym dla podjęcia właściwych działań jest poznanie rzeczywistych potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Zwracamy się zatem do Państwa z prośbą o wypełnienie krótkiej i anonimowej ankiety, która pozwoli nam poznać Państwa opinie na temat możliwości rozwoju Gminy, problemów lokalnych oraz obszarów wymagających wsparcia.

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

1. Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów. Odpowiedź proszę zaznaczyć znakiem „X” w odpowiedniej kolumnie:

		bardzo zły	zły	przeciętny	dobry	bardzo dobry	nie wiem
Miasto	Sępólno Krajeńskie						
	Sołectwo Dziechowo						
	Sołectwo Iłowo						
	Sołectwo Jazdrowo						
	Sołectwo Kawle						
	Sołectwo Komierowo						
	Sołectwo Lutowo						
	Sołectwo Lutówko						
	Sołectwo Niechorz						
	Sołectwo Piaseczno						
	Sołectwo Radońsk						
	Sołectwo Sikorz						
	Sołectwo Skarpa						
	Sołectwo Świdwie						
	Sołectwo Teklanowo						
	Sołectwo Trzciany						
	Sołectwo Wałdowo						
	Sołectwo Wałdówko						
	Sołectwo Wilkowo						
	Sołectwo Wiśniewa						
	Sołectwo Wiśniewka						
	Sołectwo Włóścibórz						
Sołectwo	Wysoka Krajeńska						
	Sołectwo Zalesie						
	Sołectwo Zboże						

2. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) sołectwie. Odpowiedź proszę zaznaczyć znakiem „X” w odpowiedniej kolumnie::

	bardzo mała	mała	przeciętna	duża	bardzo duża	nie wiem
1. degradacja środowiska, zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby itp.						
2. zły stan techniczny budynków mieszkalnych						
3. zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej						
4. wysoki poziom bezrobocia						

5. niskie dochody mieszkańców, ubóstwo						
6. niski poziom bezpieczeństwa						
7. duże natężenie problemów społecznych, w tym szczególnie przemoc w rodzinie, alkoholizm itp.						
8. niski poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym						
9. niski poziom edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym						
10. niski poziom przedsiębiorczości, mała liczba przedsiębiorstw, brak miejsc pracy, brak wsparcia dla przedsiębiorców						
11. słaba oferta kulturalno-rozrywkowa,						
12. słaba oferta sportowo-rekreacyjna						
13. mała liczba obiektów ochrony zdrowia, słaby dostęp do usług medycznych						
14. słaba komunikacja wewnątrz gminy						
15. słaba infrastruktura transportowa, zły stan techniczny dróg, brak parkingów itp.						
16. niska jakość terenów publicznych, terenów zielonych, skwerów, miejsca rekreacyjne i wypoczynkowe						
17. niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, mała liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń klubów sportowych itp.						
18. słabo rozwinięta baza turystyczna						

3. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? Proszę podać negatywne zjawisko oraz lokalizację jego występowania.

4. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? Proszę podać swoją propozycję działania oraz miejsce jego realizacji (przykład: „budowa domu sąsiedzkiego w miejscowości ... przy ulicy....”, „zagospodarowanie opuszczonego obiektu w miejscowości ... przy ulicy...”)

5. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju **społecznego** (np. **ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi**) są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy propozycje:

- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
- b) Sołectwo
Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo
Jazdrowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo
Komierowo
- g) Sołectwo
Lutowo
- h) Sołectwo
Lutówko
- i) Sołectwo
Niechorz
- j) Sołectwo
Piaseczno
- k) Sołectwo
Radońsk
- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo
Świdwie
- o) Sołectwo
Teklanowo
- p) Sołectwo
Trzciany

- q) Sołectwo
Wałdowo
- r) Sołectwo
Wałdówko
- s) Sołectwo
Wilkowo
- t) Sołectwo
Wiśniewa
- u) Sołectwo
Wiśniewka
- v) Sołectwo
Włóścibórz
- w) Sołectwo
Wysoka
Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

6. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju **gospodarczego** (np. wzrostu produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw) są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy propozycje:

- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
- b) Sołectwo
Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo
Jazdrowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo
Komierowo
- g) Sołectwo
Lutowo
- h) Sołectwo
Lutówko
- i) Sołectwo
Niechorz
- j) Sołectwo
Piaseczno
- k) Sołectwo

Radońsk

- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo Świdwie
- o) Sołectwo Teklanowo
- p) Sołectwo Trzciany
- q) Sołectwo Wałdowo
- r) Sołectwo Wałdówko
- s) Sołectwo Wilkowo
- t) Sołectwo Wiśniewa
- u) Sołectwo Wiśniewka
- v) Sołectwo Włocibórz
- w) Sołectwo Wysoka Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

7. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu **modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (np. infrastruktury drogowej, tj. chodniki, ulice, parkingi; mieszkaniowej, tj. odnowienie elewacji budynków, dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych)** są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy obszary:
- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
 - b) Sołectwo
Dziechowo
 - c) Sołectwo Iłowo
 - d) Sołectwo
Jazdowo
 - e) Sołectwo Kawle
 - f) Sołectwo
Komierowo
 - g) Sołectwo
Lutowo
 - h) Sołectwo
Lutówko
 - i) Sołectwo
Niechorz
 - j) Sołectwo
Piaseczno
 - k) Sołectwo
Radońsk
 - l) Sołectwo Sikorz
 - m) Sołectwo Skarpa
 - n) Sołectwo
Świdwie
 - o) Sołectwo
Teklanowo
 - p) Sołectwo
Trzciany
 - q) Sołectwo
Wałdowo
 - r) Sołectwo
Wałdówko
 - s) Sołectwo
Wilkowo
 - t) Sołectwo
Wiśniewa
 - u) Sołectwo
Wiśniewka
 - v) Sołectwo
Włóscibórz
 - w) Sołectwo
Wysoka

Krajeńska

- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

8. Wiek

9. Płeć

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

10. Miejsce zamieszkania

- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
- b) Sołectwo
Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo
Jazdrowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo
Komierowo
- g) Sołectwo
Lutowo
- h) Sołectwo
Lutówko
- i) Sołectwo
Niechorz
- j) Sołectwo

- Piaseczno
- k) Sołectwo Radońsk
 - l) Sołectwo Sikorz
 - m) Sołectwo Skarpa
 - n) Sołectwo Świdwie
 - o) Sołectwo Teklanowo
 - p) Sołectwo Trzciany
 - q) Sołectwo Wałdowo
 - r) Sołectwo Wałdówko
 - s) Sołectwo Wilkowo
 - t) Sołectwo Wiśniewa
 - u) Sołectwo Wiśniewka
 - v) Sołectwo Włóścibórz
 - w) Sołectwo Wysoka Krajeńska
 - x) Sołectwo Zalesie
 - y) Sołectwo Zboże

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

15.5.2 Wzór plakatu/ ulotek

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Szanowni Państwo,

Kończą się prace związane z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023.

Dokument przedstawia opis obszaru zdegradowanego i szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, stworzoną na podstawie analizy zjawisk kryzysowych. Diagnoza zawarta w programie obejmuje analizę sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W Dokumencie zaprezentowana została wizja stanu obszaru rewitalizacji oraz związane z nią cele, kierunki działań oraz planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które powinny stanowić realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera również opis mechanizmów komplementarności, partycypacji społecznej oraz systemu zarządzania i monitoringu programu rewitalizacji.

Działaniem kończącym prace nad tworzeniem dokumentu jest spotkanie informacyjne, które odbędzie się we wtorek 15 listopada 2016 r. godz. 17:00 w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Jeziornej 6 w Sępólnie Krajeńskim. Zapraszamy wszystkich zainteresowanych Lokalnym Programem Rewitalizacji do udziału w spotkaniu.

15.5.3 Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego TDI

1. Które obszary gminy (sołectwa) Pana/Pani zdaniem cechują się szczególną koncentracją występowania zjawisk kryzysowych (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, techniczne)? Z czego wynika ta sytuacja?
2. Jakie czynniki panujące w gminie wywierają negatywny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności? Jak można zaradzić tym czynnikom?
3. Jakie czynniki są Pana (i) zdaniem największym źródłem problemu wykluczenia społecznego w gminie? Czy Pana/Pani zdaniem poziom funkcjonowania systemu opieki społecznej jest wystarczający? Jakie działania powinno się podjąć celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu?
4. Czy baza oferty kulturowej i sportowo – rekreacyjnej w gminie jest wystarczająca, a jeśli nie, to jakie elementy należałoby do niej dodać?
5. Jakie są Pana(l) zdaniem największe niedogodności na terenie gminy? Gdzie występują? Czy infrastruktura gminy jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych?
6. Proszę wskazać kierunek rozwoju, który powinny zostać podjęte w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie.

15.5.4 Wzór plakatu na konkurs plastyczny

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Jesteś uczniem szkoły podstawowej z terenu gminy Sępólno Krajeńskie?
Jeśli tak, zapraszamy do udziału
w Konkursie plastycznym

Pod tytułem:

„GMINA SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE PO REWITALIZACJI”

Celem konkursu jest wzmocnienie lokalnej tożsamości oraz kształtowanie od najmłodszych lat
aktywnego społeczeństwa.

Termin składania prac do 17 października 2016 roku, prace należy złożyć do Urzędu Miejskiego
przy ul. Kościuszki 11 w Sępólnie Krajeńskim. Najciekawsze prace zostaną nagrodzone!

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do wzięcia udziału w konkursie.

16. Mapa ewidencyjna

Mapa ewidencyjna w skali 1:5000 dołączona została do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 w formie elektronicznej.